

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA KOMIŽE ZA RAZDOBLJE OD 2014.-2018.

Split, kolovoz 2019. godine

Sadržaj:

I. POLAZIŠTA	4
1.1 Ciljevi izrade izvješća	4
1.2. Zakonodavno – institucionalni okvir	5
1.3. Osnovna prostorna obilježja jedinice lokalne samouprave	8
1.3.1. Prirodna obilježja.....	8
1.3.2. Geoprometni položaj	13
1.3.3. Demografska obilježja	15
1.3.4. Lokalna socijalno gospodarska struktura.....	19
1.4. Jedinica lokalne samouprave u okviru prostornog uređenja Županije i Republike Hrvatske	20
II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA	22
2.1. Prostorna Struktura korištenja i namjene površina jedinice lokalne samouprave	22
2.2. Sustav naselja	22
2.2.2. Sustav središnjih funkcija – razvoj društvenih djelatnosti	27
2.3. Gospodarske djelatnosti	33
2.3.1. Obrtništvo i poduzetništvo.....	33
2.3.2. Zone gospodarske namjene.....	34
2.3.3. Poljoprivreda i ribarstvo	35
2.3.3. Turizam i zone ugostiteljsko turističke namjene	36
2.3.4. Koncesije	39
2.4. Opremljenost prostora infrastrukturom	41
2.4.1. Prometni infrastrukturni sustav.....	41
2.4.2. Energetski sustav	43
2.4.3. Telekomunikacijski sustavi	44
2.4.3. Vodnogospodarski sustav	44
2.4.5. Gospodarenje otpadom	46
2.5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja	47
2.5.1. Zaštita prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti	47
2.5.2. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara	50
2.5.3. Zaštita kulturnih dobara	57
III. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA	59

3.1. Izrada prostornih planova.....	59
3.2. Prostorni planovi u odnosu na druge dokumente koji utječu na prostor.....	65
IV. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE	70
4.1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja u prostoru Grada Komiže s obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove.....	70
4.2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih prostornih planova na razini Grada Komiže	74
4.3. Preporuke mjera i aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja.....	75
4.3.1. Opće preporuke.....	75
4.3.2. Preporuke, mjere i aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja.....	78
4.3.3. Smjernice za izradu prostornih planova Grada Komiže (PPU,UPU naselja Komiža)	80
4.4. Institucionalne pretpostavke za izradu i provedbu dokumenata prostornog uređenja:.....	80
V. POPIS KRATICA, TABLICA, SLIKA I GRAFIKONA.....	81
Popis kratica:	81
Popis slika	82
Popis tablica	82
Popis grafikona	82
VI. IZVORI PODATAKA	83
Korištena literatura:	83

I. POLAZIŠTA

1.1 Ciljevi izrade izvješća

Svrha izrade Izvješća o stanju u prostoru Grada Komiže je dobivanje sveobuhvatnog pregleda prostornog razvoja i planiranja prostora Grada Komiže. Cilj izrade Izvješća je predvidjeti prostorno razvojne trendove temeljene na postojećim uvjetima, prikazati instrumente prostornog planiranja te učinkovite mjere što su ih nadležna tijela poduzela u proteklom četverogodišnjem razdoblju na svim razinama planiranja.

Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske naglasak se stavlja na praćenje stanja u prostoru, naglašavajući da se stanje u prostoru i području prostornog uređenja prati i analizira izradom i donošenjem izvješća o stanju u prostoru na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini za četverogodišnje razdoblje. Na temelju analize provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor te analize i ocjene stanja i trendova prostornog razvoja, izvješće daje prijedloge i osnovne preporuke mjera za unapređenje budućeg prostornog razvoja.

Uočavanje i evidentiranje promjena stanja u prostoru u promatranom periodu, kao i promjena vezanih uz stanje izrade i provedbe dokumenata prostornog uređenja, te prijedlozi aktivnosti za unapređenje stanja u prostoru i ocjene potrebe izrade novih, odnosno izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini Grada i drugih dokumenata od važnosti za Grad, osnovni su razlozi izrade Izvješća. Izvješće sadrži polazišta, analizu, ocjene stanje i trendove prostornog razvoja te prioritarno prikazuje utvrđene probleme u prostoru, postojeća rješenja za poboljšanje stanja te ukazuje na mogućnosti daljnjih usmjerenja prostornog razvoja, odnosno ukazuje na stanja i promjene u prostoru koje nastaju pod utjecajem različitih društvenih procesa i imaju veći ili manji neposredan utjecaj na prostor. U praćenju stanja u prostoru najvažnija pitanja su demografski procesi, promjene u korištenju prostora kao rezultat pritisaka pojedinih interesnih skupina na korištenje prostornih resursa, kao i nužnost povećanja javnog interesa i zaštite općeg dobra, prestrukturiranje gospodarstva te sektorsko djelovanje i međusobna usklađenost različitih resora.

Izvješćem se ocjenjuje učinkovitost planskih mjera za unapređenje sustava prostornog uređenja, daje se osnova za definiranje smjernica prostornog razvoja Grada Komiže te određuje potreba izmjene ili izrade novih prostornih planova i drugih dokumenata za područje Grada Komiže. Također se analiziraju i drugi razvojni dokumenti s ciljem dovođenja u vezu sa dokumentima prostornog ruđenja kako bi se ocijenila implementacijska mogućnost u prostoru planiranih razvojnih zahvata.

Veoma je važna sistematizacija prostornih pokazatelja i podataka za praćenje stanja u prostoru putem korištenja informacijskog sustava te edukacija i informiranja stručne i najšire javnosti o području urbanizma i prostornog planiranja.

Izradu Izvješća bitno otežavaju i dugogodišnji problemi koji proizlaze iz toga što u Republici Hrvatskoj još uvijek nije u cijelosti uspostavljen informacijski sustav praćenja prostornog razvoja, niti je sustav pokazatelja praćenja stanja u potpunosti standardiziran, pa je usporedba izvješća pojedinih područja i sektora teško provediva. Praćenje osnovne strukture korištenja zemljišta, kao jednog od najvažnijih pokazatelja prostornih procesa nije sustavno uspostavljeno na razini gradova

i općina. Različiti načini interpretacije podataka Popisa stanovništva, kućanstava i stanova između popisnih godina otežavaju provođenje komparativnih analiza.

1.2. Zakonodavno – institucionalni okvir

Zakonska regulativa

Temeljni zakon koji uređuje tematiku korištenja prostora je **Zakon o prostornom uređenju**, u daljnjem tekstu Zakon, ("Narodne novine" br. 153/1, 65/17 i 114/18).

Zakon je stupio na snagu 1. siječnja 2014., čime je prestao važiti Zakon o prostornom uređenju i gradnji ("Narodne novine", br. 76/07, 38/09, 55/11, 90/11, 50/12, 80/13). Zakon je izmijenjen i dopunjen u srpnju 2017. (NN 65/17) kojom izmjenom se u pravni poredak Republike Hrvatske prenose Direktiva 2014/89/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja (SL L 257, 28. 8. 2014.) i Direktiva 2012/18/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari, o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 96/82/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 197, 24. 7. 2012.). Za područje Grada Komiže od posebnog značaja je *Direktiva o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja* kojom se uspostavlja okvir za prostorno planiranje morskog područja u svrhu promicanja održivog rasta pomorskih gospodarstava, održivog razvoja morskih područja i održivog korištenja morskih resursa. Direktiva daje okvir za uspostavu i provedbu prostornog planiranja morskog područja radi doprinosa ciljevima koji polaze od toga da pri uspostavi i provedbi prostornog planiranja morskog područja uzimaju u obzir gospodarske, socijalne i okolišne aspekte radi pružanja potpore održivom razvoju i rastu pomorskog sektora, primjenjujući pristup utemeljen na ekosustavima, te radi promicanja zajedničkog postojanja relevantnih aktivnosti i načina korištenja. Također, prostornim planovima koji se odnose na morsko područja nastoji se dati doprinos održivom razvoju energetske sektora na moru, pomorskom prijevozu i sektoru ribarstva, akvakulturi te očuvanju, zaštiti i poboljšanju stanja okoliša, uključujući otpornost na učinke klimatskih promjena. Navedenim izmjenama Zakona redefinirane su neke odredbe o planiranju u zaštićenom obalnom području mora.

U prosincu 2018. i siječnju 2019. donesene su druga i treća izmjena i dopuna Zakona (NN 114/18 i 39/19) kojima se, pored ukidanja Hrvatskog zavoda za prostorni razvoj, za izdvojena građevinska područja izvan naselja, za koje treba biti donesen urbanistički plana uređenja ili do kojih nije izgrađena osnovna infrastruktura, produžuje rok sa pet na sedam godina, kada navedena područja prestaju biti građevinsko područje.

Od posebnog značaja za planiranje prostora je nova Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (donesena u listopadu 2017. NN 106/2017). Strategija je temeljni je državni dokument za usmjeravanje razvoja u prostoru koji određuje dugoročne zadaće prostornog razvoja, strateška usmjerenja razvoja djelatnosti u prostoru i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru na temelju ciljeva prostornog razvoja utvrđenih Zakonom o prostornom uređenju i gradnji te u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem, a u vezi s drugim temeljnim državnim razvojnim i strateškim dokumentima.

Obzirom na navedene izmjene Zakona PU, a naročito u svezi prostornog planiranja mora, izmjene u planiranju ZOP-a, kao i donošenje nove Strategije prostornog razvoja RH proizlazi potreba izmjene i dopune temeljnih prostorno planskih dokumenta Grada.

S obzirom na to da korištenje prostora obuhvaća širok spektar različitih djelatnosti, korištenje prostora je uređeno i zakonima koji uređuju ostale djelatnosti i tematike zasebno. Stoga, na prostorno planiranje i stanje u prostoru imaju utjecaja i brojni propisi i podzakonski akti koji uređuju različite tematike, npr.: zaštitu okoliša, zaštitu prirode, razvrstavanje cesta, luka, korištenje poljoprivrednog zemljišta, šuma, itd.

Posebni zakoni od značaja za prostorno uređenje

- Zakon o poslovima i djelatnostima prostornog uređenja i gradnje (NN 78/15);
- Zakon o komori arhitekata i komorama inženjera u graditeljstvu i prostornom uređenju (NN 78/15, 114/18);
- Zakon o gradnji (NN 153/13, 20/17);
- Zakon o otocima (NN 116/18)
- Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12, 143/13, 65/17);
- Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina (NN 16/07, 124/10, 121/16, 9/17);
- Zakon o obavljanju geodetske djelatnosti (NN 152/08);
- Zakon o nacionalnoj infrastrukturi prostornih podataka (NN 56/13, 52/18);
- Zakon o komunalnom gospodarstvu (NN 68/18);
- Zakon o grobljima (NN 19/98, 50/12, 89/17);
- Zakon o naseljima (NN 54/88);
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13);
- Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18);
- Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13, 73/17);
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03; 157/03-ispravak, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18);
- Zakon o energetske učinkovitosti (NN 127/14);
- Zakon o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14, 46/18);
- Zakon o cestama (NN 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14);
- Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama (NN 158/03, 141/06, 38/09);
- Zakon o akvakulturi (NN 130/17);

- Zakon o šumama (NN 68/18);
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN 20/18);
- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17);
- Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13, 110/15).

Podzakonski akti značajni za prostorno uređenje

- Uredba o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina državnog i područnog (regionalnog) značaja (NN 37/14, 154/14);
- Uredba o informacijskom sustavu prostornog uređenja (NN 115/15);
- Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14, 3/17);
- Uredbu o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17)
- Pravilnik o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređivanju prostora (NN 29/83, 36/85 i 42/86);
- Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98, 39/04, 45/04, 163/04, 148/10 (prestao važiti), 9/11);
- Pravilnik o geodetskom projektu (NN 12/14, 56/14);
- Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru (NN 48/14, 19/15);
- Pravilnik o obveznom sadržaju idejnog projekta (NN 55/14, 41/15, 67/16, 23/17);
- Pravilnik o državnom planu prostornog razvoja (NN 122/15);
- Pravilnik o izdavanju suglasnosti za obavljanje stručnih poslova prostornog uređenja (NN 136/15);
- Pravilnik o zahvatima u prostoru koji se ne smatraju građenjem, a za koje se izdaje lokacijska dozvola (NN 105/17, 108/17);
- Pravilnik o jednostavnim i drugim građevinama i radovima (NN 112/17, 34/18).

Obveza izrade Izvješća o stanju u prostoru utvrđena je odredbom članka. 39., 40. i 41. Zakona o prostornom uređenju (N.N. br.153/13, 65/17, 114/18 i 39/19).

Izvješće je izrađeno sukladno Pravilniku o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru („ Narodne novine“ br. 48 /14 i 19/15). Za potrebe izrade Izvješća provedene su analize stanja u prostoru i zaštite prostora, utvrđeni su trendovi razvoja u prostoru, te je analizirana izrada i provedba dokumenata prostornog uređenja. Izvješće se izrađuje na razini grada u odnosu na prethodno Izvješće grada, županijski prostorni plan, druge strateške, razvojne, planske

i programske dokumente i pokazatelje županijske razine koji su od utjecaja na održiv razvoj u prostoru grada i prostorne planove niže razine.

Za izradu Izvješća koriste se podaci iz informacijskog sustava prostornog uređenja (ISPU), prostornih planova, službeno objavljeni i dostupni podaci nadležnih tijela i ustanova, te drugih pravnih osoba s javnim ovlastima određenih posebnim propisima, podaci iz usvojenih i objavljenih pojedinih sektorskih strateških, razvojnih, planskih i provedbenih dokumenata i drugi koji su od utjecaja na održiv razvoj u prostoru. Kvalitetna i ažurna evidencija stanja u prostoru zahtjeva temeljitu obradu podataka i permanentno praćenje stanja automatskom obradom podataka. U mnogim segmentima planiranja još uvijek nije ostvarena prava baza podataka za potrebe kvalitetnog planiranja.

Izrada zakonski obveznih katastara i evidencija još nije dovršena ni sistematizirana, niti su uključene sve potrebe institucije u zajedničku mrežu kako bi se ovi podaci mogli međusobno koristiti.

Osnovnu podlogu za praćenje stanja u prostoru predstavlja ažuran kartografski materijal sa svim katastarskim podacima, te ažuran pregled vlasničkih odnosa. Ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju, osim pojačanog intenziteta poslova, otvara niz mogućnosti za unapređenje metodologija koje se primjenjuju u politikama prostornog i urbanističkog planiranja.

Prostorne podatke i pokazatelje, buduće međunarodne aktivnosti sektora prostornog uređenja treba vezati i uz implementaciju tzv. INSPIRE direktive. Za njezinu operativnu provedbu zadužena je Državna geodetska uprava (DGU). Jedna od ključnih sastavnica koja treba omogućiti primjenu INSPIRE direktive u Hrvatskoj je Nacionalna infrastruktura prostornih podataka (NIPP), koju čini skup mjera, normi, specifikacija i usluga čiji je cilj učinkovito prikupljanje, vođenje, razmjena i korištenje georeferenciranih prostornih podataka.

1.3. Osnovna prostorna obilježja jedinice lokalne samouprave

1.3.1. Prirodna obilježja

KLIMATSKE ZNAČAJKE

Naše primorje s otocima pripada "jadranskom tipu" mediteranske klime koji ima vruća i suha ljeta te blage i vlažne zime. Budući da je otok Vis dosta isturen na pučinu Srednjeg Jadrana, na njemu maritimni utjecaji dolaze više do izražaja. Maritimnost se očituje u srednjim temperaturama (naročito zimskih mjeseci) i temperaturnim amplitudama.

Otok Vis spada među najtoplije otoke našeg primorja s visokim vrijednostima srednjih temperatura koje su posljedica visoke insolacije.

Srednje vrijednosti insolacije kreću se između 265° i 2700 sati godišnje (Hvar 2646 sati) s dnevnim prosjekom od 7,2 do 7,4 sati sijanja sunca. Insolacija kao izvor energije na Visu do sada nije korištena, međutim postoje široke mogućnosti primjene sunčeve energije u poljoprivredi, turizmu i drugim djelatnostima. Temperature zraka su relativno visoke u toku cijele godine samo dva mjeseca u godini imaju srednje temperature ispod 10 C (siječanj i veljača), dok 4- mjeseca imaju srednje temperature iznad 20°C (lipanj, srpanj, kolovoz i rujan). Srednja godišnja temperatura

je iznad 16° C, a godišnja temperaturna amplituda iznosi od 15,4° C do 15,6° C. U usporedbi sa susjednim područjima otok Vis ima povoljnije temperaturne odnose.

Tablica 1. Pregled srednjih temperatura

Meteorološka stanica	Siječanj	Srpanj	Srednja godišnja	Godišnja temperaturna amplituda
Komiža	9,0°C	24,4°C	16,2°C	15,4°C
Vela Luka	8,3°C	24,9°C	16,0°C	16,6°C
Hvar	9,2°C	24,8°C	16,5°C	15,8°C
Split - Marjan	8,0°C	25,7°C	16,2°C	17,7°C

Režim padalina u toku godine je tipični mediteranski s maksimumom krajem jeseni i početkom zime, a minimumom u srpnju. 2/3 padalina padne u toku jeseni i zime, a samo 1/3 ukupne godišnje količine u proljeće i ljeto.

Male količine padalina u toku ljeta (15%) izazivaju poznate, a ponekad i dugotrajne ljetne suše koje nanose štete poljoprivrednim kulturama. Godišnja količina kiše na otoku Visu na temelju 25-godišnjeg motrenja iznosi preko 800 mm.

Tablica 2. Pregled srednjih temperatura i srednjih količina padalina u toku godine prema podacima meteorološke stanice Komiža

Mjesec	Temperatura	Količina padalina u mm
Siječani	9.0	101
Veliča	9.6	78
Ožuiak	11.2	82
Travanj	14.0	61
Svibanj	18.1	41
Lipani	21.9	48
Srpanj	24.4	32
Kolovoz	24.1	47
Rujan	21.1	50
Listopad	17.3	77
Studeni	13.7	107
Prosinac	10.4	108
Srednja godišnja	16.2	832

Tablica 3. Komiža - učestalost i jačina vjetrova po pravcima

PRAVAC	UČESTALOST	JAČINA
N	191	2,1
NE	51	2,1
E	143	3,0
SE	19	2,7
S	75	2,2
SW	50	1,9
W	154	1,8
NW	129	2,1
Tiho	98	0,0

Na otoku Visu kao i na susjednim otocima i u obalnom pojasu u toku godine javljaju se tri tipa vremena i to:

- topao, oblačan i vlažan tip vremena,
- relativno hladan, vedar i suh tip vremena,
- topao, vedar i suh tip vremena

Topao, oblačan i vlažan tip vremena javlja se u toku cijele godine za vrijeme puhanja juga koji sa pučine Jadrana, zapadnog i srednjeg Mediterana donosi kišu. Jugo često puše olujnom snagom (orkansko jugo) 100 do 120 km/sat pa i više, podižući valove preko 5 m visine i tada je otok Vis odsječen od kopna. Kao pandan jugu koji puše iz jugoistočnog smjera prelaskom hladne fronte javlja se jugozapadni olujni vjetar lebić donoseći nevjerojatne s grmljavinskim pljuskovima, koji također poremeti pomorski promet s otokom Visom. U toku proljeća ponekad zapuše suho i vedro jugo koji nastaje na toploj fronti mediteranskih ciklona kod njihova usporenog kretanja. Kad potraje više dana može da nanese velike štete poljoprivrednim kulturama, jer zbog visokih temperatura naglo isušuje tlo.

Poslije juga kod naglog prolaza hladne fronte prema jugoistoku zapuše sjeverozapadni vjetar tramontana praćen također grmljavinskim pljuskovima, inače tramontana dosta često puše u zimskoj polovici godine donoseći relativno hladan i suh tip vremena. Prohladan, vlažan i kišni tip vremena u zimskoj polovici godine donosi istočni vjetar levanat koji nastaje kad se uspostavi kretanje vlažnih zračnih masa zapad - istok preko srednjeg Jadrana.

Hladan, vedar i suh tip vremena donosi bura koja najčešće puše u toku zime i početkom proljeća. Bura se također javlja i u ostalim godišnjim dobima poslije prolaska hladne fronte preko Jadrana na jugoistok. Bura ponekad na refule dostiže orkansku snagu i brzinu preko 120 km/sat podižući valove u Viskom kanalu i do 2,5 m visine. Utjecaj bure se intenzivno osjeća na sjevernoj obali otoka Visa.

Topao, vedar i suh tip vremena uglavnom je zastupljen u ljetnoj polovici godine od polovice svibnja do kraja rujna, a nastaje pod utjecajem periodičnih vjetrova maestrala i burina. Budući da ovaj tip vremena prevladava krajem proljeća u toku ljeta i početkom jeseni omogućuje trajanje kupališne sezone na Visu oko 5 mjeseci što ima poseban značaj za razvoj turizma. Maestral je dnevni vjetar koji puše iz zapadnog kvadranta s relativno hladnije pučine Jadrana pa ublažujuće djeluje na ljetnu šegu. Na južnoj i zapadnoj obali otoka ponekad zna biti dosta jak. Burin noćni vjetar s kopna nije tako čest kao maestral, jer je otok Vis dosta udaljen od susjednog dalmatinskog kopna (45 do 50 km) tako da su oko Visa u ljetnim jutarnjim satima česte «bonace».

RELJEF I GEOLOŠKO-PETROGRAFSKI SASTAV

Otok Vis je nepotopljeni gornjokredni antiklinorij izrađen od nekoliko nizova vapnenačkih i vapnenačko - dolomitskih grebena koji se pružaju u smjeru zapad - istok.

Sastoji se od dva grebena međusobno izdvojena dvjema udolinama koje se pružaju u smjeru istok - zapad

(hvarski smjer pružanja). Jedna udolina pruža se prema istoku u smjeru naselja Vis, a druga prema zapadu u smjeru Komiže, one su međusobno odvojene prijevojem Sv. Mihovil (310 m.n.m) iznad

Komiže. Udoline su ispunjene nepropusnim naslagama. Udolina prema Komiži "Komiška zavalala" je značajnija, jer je prostranija i plodnija.

Komiška zavalala u geološko - petrografskom sastavu izuzetak jer je uglavnom izgrađena od trijaskih nepropusnih naslaga (sadreni lapori) i eruptiva (dijabazni porfirit i vulkanski tuf) koje prekrivaju kvartarne naslage. Trijaskie i kvartarne naslage Komiške zavale uokviruju gornjo - kredni dolomiti i vapnenački grebeni: Hum, Orlovica i Zagrebenje. Nepropusni diluvijalni pokrov Komiške zavale prekriven je plodnim vrstama tla i mjestimično je debeo preko 15 m. Na kontaktu između nepropusnih, trijaskih naslaga i vapnenaca izbijaju manji izvori.

Slika 1. Otok Vis

Sjeverni i južni greben izgrađeni su od gornjokrednih vapnenaca, dok je prostor između ova dva grebena izgrađen od dolomita i dolomitiziranih vapnenaca iz kojih izbijaju kao kupe manji vapnenački humovi.

Sjeverni otočni greben je uži i strmiji, dostiže visinu od 514 m (Zagrebenja), ispresijecan je brojnim poprečnim strmim dolinama među kojima su najveće Oključna i Slatina, kako je izgrađen od gornjokrednih vapnenaca na njemu prevladavaju kraški vapnenački prostori sa Škraparima, ponikvama i kraškim uvalama. Morska obala sjevernog otočnog grebena je strma, kamenita i nepristupačna s vapnenačkim klifovima.

Središnji i istočni dio grebena znatno je niži i blažih formi reljefa, jer je izgrađen od dolomita i dolomitiziranih vapnenaca.

Južni otočni greben je znatno prostraniji, u zapadnom dijelu je izgrađen od vapnenaca i najviše je izdignut pa se ovdje nalaze najveća uzvišenja na otoku: Hum 587 m.n.m. Sv. Duh 564 m.n.m i Orlovica 566 m.n.m.

Južni otočni greben postepeno se spušta prema istoku pa su padine otoka prema jugoistočnoj i istočnoj obali blaže i položitije.

Na nadmorskoj visini između 100 i 250 m, u dolomitskim terenima nastala su brojna kao Dračevo polje., Sa zaravni polja središnjeg dijela spuštaju se prema jugu poprečne doline čiji su donji dijelovi potopljeni i pretvoreni u uvale. Južne padine ovog grebena grade vapnenci pa je obala strma, kamenita i nepristupačna s visokim. Jugoistočna i istočna obala usječena je u dolomitima i dolomitiziranim vapnencima, dobro je razvedena i na njoj su nastale brojne šljunčane plaže.

Koeficijent razvedenosti Visa iznosi 4,5.

Tablica 4. Razvedenost obale visa i pripadajućih otoka

	Vis	Biševo	Svetac
Površina	90, 26 km ²	5,84 km ²	4,34 km ²
Udaljenost krajnjih točaka	17, 00 km	4,50 km	3, 70 km
Dužina obalne linije	76, 70 km	14, 90 km	8,70 km
Koeficijent razvedenosti	4,5	3,3	2,20

Otok Biševo izgrađen je uglavnom od gornjo krednih čistih i dolomitiziranih vapnenaca. U dolomitiziranim vapnencima nastali su blaži oblici reljefa unutrašnjeg dijela otoka gdje se nalaze manja polja prekrivena plodnim zemljištem, a na zapadnoj obali u uvalama Porat i Salbunara nastale su šljunčane i pješćane plaže. Svetac je visoki vapnenački greben koji strši iz mora zapadno od otoka Visa, dok su otočići Brusnik i Jabuka izgrađeni od eruptivnih stijena.

Svetac je visoki vapnenački greben koji strši iz mora zapadno od otoka Visa, dok su otočići Brusnik i Jabuka izgrađeni od eruptivnih stijena.

Geološka građa i tektonska struktura uvjetovali su jaku raspucanost čitave dolomitsko - vapnene mase što predstavlja dobar kolektor oborinskih voda koje se probijaju u podzemlje otoka i djelomično razlijevaju po njegovom obodu u more.

Izvora manje ili više bočatih voda nalazimo uz cijeli obod otoka. Kvalitete i kapacitet izvora znatno je bolji u komiškom zaljevu gdje voda na svom putu nailazi na relativno nepropusne naslage trijasa i eruptiva koji podižu nivo podzemnih voda.

Reljef otoka Visa bio je presudan kod izgradnje cestovnih prometnica i ostale osnovne infrastrukture, jer su korištene udoline, najpovoljniji prijevoji (cesta Vis - Komiža), kao i blaži oblici reljefa (stara cesta Vis - Komiža).

Gotovo sva manja naselja nastala su uz polja (najplodnije površine) južnog otočnog grebena, a Komiža na zapadnoj obali uz sjeverozapadni rub vrlo plodne Komiške zavale i u blizini najboljih lovišta plave ribe na Srednjem Jadranu.

Otok Biševo je vapnenačko-dolomitski greben koji se izdiže do 240 m.n.m čiji središnji dio je djelomično zaravnjen s manjim poljicima, a uvale Meziporat, Porat (Biševska luka) i Salbunara imaju šljunčane i pješćane plaže.

Otok Svetac je slabo pristupačan vapnenasti greben isturen na pučinu Jadrana zapadno od Visa, relativno male površine a znatne visine (311 m.n.m).

Seizmičke karakteristike

Otok Vis, bez obzira što se nalazi u blizini tzv. "Jabučke kotline" pripada VI potresnoj zoni Merkalijeve skale. Kroz povijest otoka nisu zabilježeni razorni potresi koji bi prouzročili veće materijalne štete, ali je kod većih građevinskih zahvata potrebno respektirati potresne sile.

Tla

Geološko-petrografski sastav i klimatske prilike u geološkoj prošlosti utjecali su na stvaranje i raspored pojedinih vrsta tla na otoku Visu. Izuzetak su antropogena vrtna tla koja su nastala djelovanjem čovjeka.

Plodnošću se posebno ističu smeđa i primorska tla i crvenice koja su nastala na vapnenačko-dolomitским terenima. Smeđa primorska tla prekrivaju polja središnjeg dijela otoka kao Dračevo polje, dok crvenice prekrivaju manja polja kraških vapnenačkih terena, kraške uvale i ponikve.

U Komiškoj zavali rasprostranjena su antropogena vrtna, tla, minerogeno karbonatna tla na diluvijalnim ilovinama, tla na eruptivima (dijabaznom porfiritu i vulkanskom tufu) i terasirana tla na silikatnim pijescima. Sva navedena tla se ističu velikom plodnošću.

Ostale vrste tla su manje plodnosti, to su: oštrice - terasirana tla na diluvijalnim brečama i konglomeratima, varice - terasirana tla na dolomitima, volčine - terasirana tla na obrončanom diluviju i klaričine - terasirane tla na vapnencima. Najplodnija tla na otoku Biševu su minerogeno karbonatna pjeskovita tla koja se po svojim svojstvima približavaju varicama dolomitских terena Visa i salbunastim tlima na kvartarnim pijescima.

Biljni pokrov

Prirodni biljni pokrov otoka Visa i pripadajućih manjih otoka sačinjavaju mediteranska zimzelena vegetacija, predstavljena makijom i garigom, šume alepskog bora i kamenjare.

Najveće prostranstvo zauzima garig - degradirana biljna zajednica makije - koji pokriva najveći dio vapnenačkih površina sjevernog otočnog grebena, uzvišenja i strme padine zapadnog dijela otoka te neobrađene dijelove otoka: Biševo, Svetac i ostalih manjih otočića.

Makiju i garig u nižim dijelovima do 300 m.n.m sačinjavaju svi članovi: šmrca, mrta, "borovica, planika, zelenika, crnika, somina, a u većim visinama dolaze samo crnika, zelenika, smrič (borovica) i somina« Makija se od gariga razlikuje po tome što je gušća i viša, garig je uglavnom predstavljen grmolikim raslinjem.

Šume alepskog bora rasprostiru se na padinama Širokog brda iznad Komiže, na Stupišću, u Pretišćini, Dubokoj, Veloj i Maloj Travnoj

Škrapari i najstrmiji dijelovi vapnenačkih padina obrasli su kamenjarama. To je zakrčljale bodljikavo bilje te mirišljivo i ljekovito bilje: trn, drača, pelin, smilje, bosilje, kadulja i drugo.

1.3.2. Geoprometni položaj

Grad Komiža nalazi se na otoku Visu koji je od kopna udaljen 30 nautičkih milja. Otok Vis pa i Grad Komiža s kopnom su povezani trajektnom linijom Split-Vis-Split. Grad je s trajektnom lukom u Gradu Visu povezan autobusnom linijom Vis-Komiža-Vis.

Kroz Grad Komižu prolazi državna cesta DC 117 Komiža-Podhumlje-Vis. Državna cesta 117 ukupno je duga 19,9 kilometara. Ona Grad Komižu povezuje s naseljima Podhumlje, Podšpilje,

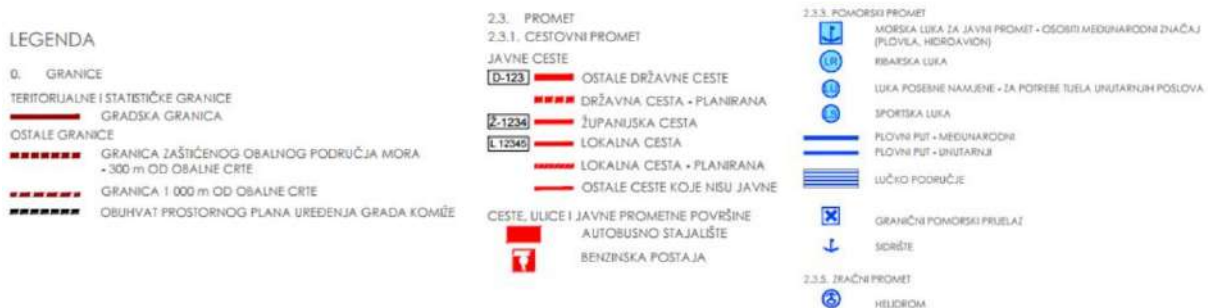
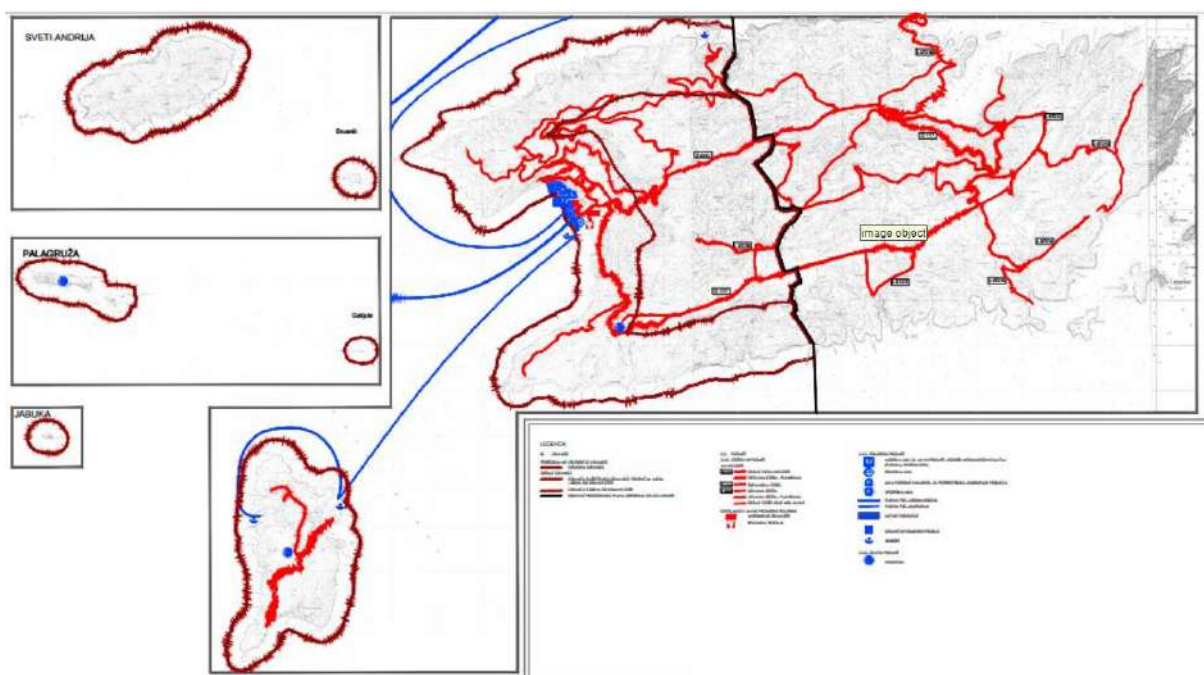
Dračevo polje, Plisko Polje i Gradom Visom. Gradom prolazi i županijska cesta ŽC 6212 Komiža-Vis sveukupne duljine 9,9 kilometara. Od lokalnih cesta na području Grada nalazi se LC 67216 Žena Glava koja se spaja na državnu cestu D117.

Na području Grada Komiže nalazi se sezonski granični prijelaz za međunarodni promet putnika u pomorskom prometu GP Komiža. Grad Komiža povezan je i s otočnim naseljem Biševo koje je od Komiže udaljeno 5 nautičkih milja.

Grad Komiža ima gradsku luku koja broji 30 vezova sa murinzima na gatu, dva sidrišta sa ukupno 60 sidrenih mjesta te sidrište za domicile sa približno 70 sidrenih mjesta. U luci se mogu vezati plovila dužine do 25 m.

Zračni je promet usmjeren na zračnu luku Split, a željeznički na željeznički kolodvor Split.

Slika 2. Prometna povezanost Grada Komiže

Izvor: Prostorni plan Grada Komiže

1.3.3. Demografska obilježja

Prikaz demografskih obilježja Grada Komiže temelji se na rezultatima popisa stanovništva od 1857. do popisa stanovništva 2011. godine, objavljenima na službenim internet stranicama Državnog zavoda za statistiku.

1.3.3.1. Kretanje stanovnika

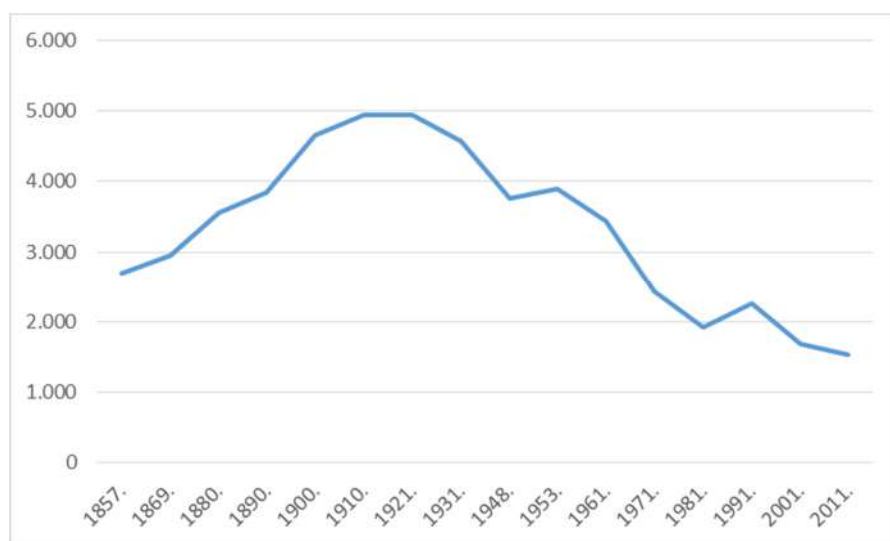
Na području Grada Komiže, prema popisu stanovništva iz 2011. godine, popisano je ukupno 1.526 stanovnika, što čini udio od 0,34% broja stanovnika u Splitsko dalmatinskoj županiji. Promatrajući broj stanovnika od prvog službenog popisa 1857. godine, uočljivo je da je najveći broj stanovnika evidentiran početkom 20. stoljeća (1910. i 1921. godine); 4.948 stanovnika. Od tada je moguće uočiti postupni trend opadanja stanovništva.

Na prostoru Grada Komiže živjelo je, prema popisu stanovništva 2001. godine, ukupno 1.677 stanovnika. Usporedba stanovništva iz 2001. godine s popisom iz 2011. godine pokazuje da je u Gradu Komiži, u odnosu na 2001. godinu došlo do pada stanovnika za 9%. Do pada broja stanovnika je došlo i na području Splitsko dalmatinske županije za 1,9% i Republike Hrvatske za 3,31%.

Tablica 5. Kretanje stanovnika Grada Komiže 1857.-2011. godine

	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
KO	2	2	3	3	4	4	4	4	3	3	3	2	1	2	1	1
MIŽ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A	7	9	5	8	6	9	9	5	7	8	4	4	9	2	6	5
	0	4	5	5	5	4	4	7	6	9	4	2	1	5	7	2
	3	5	4	2	7	8	8	0	7	2	3	1	7	5	7	6

Slika 3. Kretanje stanovnika Grada Komiže 1857-2011. godine

1.3.3.2. Razmještaj i struktura stanovništva

Tablica 6. Razmještaj i kretanje stanovnika po naseljima

Naselja	Broj stanovnika 2001. godine	Broj stanovnika 2011. godine
Biševo	19	15
Borovik	15	12
Duboka	6	13
Komiža	1.523	1.397
Oključna	5	-
Palagruža	-	-
Podhumlje	40	32
Podšpilje	14	11
Sveti Andrija	1	-
Žena Glava	54	46
Grad Komiža	1.677	1.526

Izvor: www.dzs.hr

Pored ukupnog smanjenja broja stanovnika Grada Komiže za 9%, do smanjenja broja stanovnika je došlo i u svim naseljima, osim u naselju Duboka, gdje je došlo do povećanja broja stanovnika.

1.3.3.3. Prirodno kretanje stanovništva

Prirodno kretanje stanovništva je određeno kretanjem svojih sastavnica – nataliteta (rodnosti) i mortaliteta (smrtnosti), čiji je rezultat prirodni prirast, koji može biti pozitivan i negativan.

U 2011. godini na području Grada Komiže, veći je broj umrlih nego rođenih, pa prirodni prirast iznosi -22. U Splitsko dalmatinskoj županiji prirodni prirast iznosi -77 a za RH -9.822. Vitalni indeks 2011. godine za Grad Komižu iznosi 31,3, za Splitsko dalmatinsku županiju 98,4, a za republiku Hrvatsku 80,7.

U 2017. godini, u Gradu Komiži i dalje je veći broj umrlih nego rođenih, te prirodni prirast iznosi -16 a vitalni indeks 38,5. U Splitsko dalmatinskoj županiji prirodni prirast iznosi -1.140, a vitalni indeks 78,2. U Republici Hrvatskoj na 100 umrlih bilo je 68,4 živorođenih i sve županije su imale negativan prirodni prirast.

Tablica 1. Prirodno kretanje stanovništva 2011. godini

	Rođeni	Umrli	Prirodni prirast	Brakovi		Vitalni indeks (živorođeni na 1000 umrlih)
Grad Komiža	10	32	-22	6	2	31,3
Splitsko dalmatinska županija	4622	4691	-77	2297	352	98,4
Republika Hrvatska	41.342	51.019	-9.822	20.211	5.552	80,7

Izvor: www.dzs.hr

1.3.3.4. Dobna i spolna struktura stanovništva

Usporedimo li podatke o spolnoj strukturi iz 2011. godine za Grad Komižu, Splitsko dalmatinsku županiju i Republiku Hrvatsku, možemo primijetiti veći udio ženske populacije u stanovništvu Grada Komiže (50,4%), SDŽ (51,3%) i RH (51,9%).

Podaci o veličini pojedinih dobnih kontigenata u ukupnom stanovništvu pokazuju nastavak dosadašnjih trendova starenja stanovništva, kako u Gradu Komiži, tako i u SDŽ i RH, a što potvrđuju analitički pokazatelji promjena u dobnj strukturi stanovništva (prosječna starost, indeks starenja i koeficijent starosti).

Prema pokazateljima dobne strukture stanovništva Grada Komiže iz popisa 2011. godine, najveći udio stanovnika (52,9%) nalazi se u životnoj dobi od 20-59 godina starosti. S aspekta radne sposobnosti, kvalitete i fertilne dobi, ovaj podatak je ohrabrujući. Stanovništvo u dobi do 20 godina čini 16,45% ukupnog stanovništva, a u dobi od 60 godina 30,7% ukupnog stanovništva.

Prosječna starost stanovništva se u odnosu na 2001. godinu (43,5 godina) u 2011. godini povećala na 46 godina. Do povećanja prosječne starosti je došlo i na području SDŽ i RH, ali je ona veća u Komiži (2011. godine u SDŽ iznosi 40,8, a u RH 41,7).

Indeks starenja se u razdoblju od 2001. do 2011. godine povećao i to sa 141,9 na 186,5. Do povećanja indeksa starenja je došlo i u SDŽ i RH, ali je on u Gradu Komiži konstantno veći (2011. godine u SDŽ iznosi 102,3, a u RH 115.)

Koeficijent starosti pokazuje udio (%) osoba starijih od 60 i više godina u ukupnom stanovništvu, kada taj udio prelazi 12%, smatra se da je stanovništvo počelo stariti. Koeficijent starosti se u navedenom razdoblju također povećao (sa 29,2 na 30,7) i veći je od SDŽ koeficijenta (23,1) i koeficijenta RH (24,1), gdje je također došlo do povećanja.

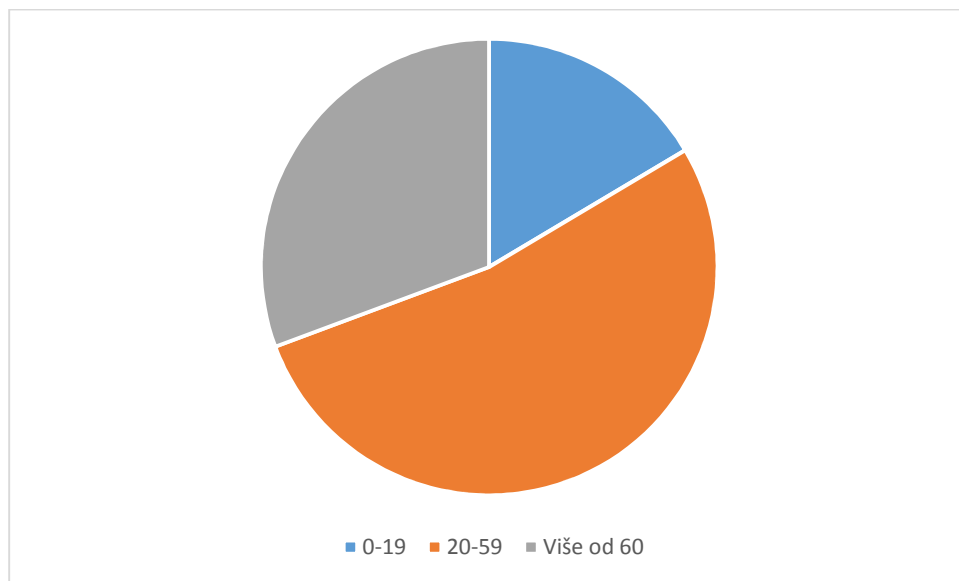
Svi navedeni podaci ukazuju na veliku zastupljenost starijeg stanovništva u Komiži kao i u SDŽ i RH o čemu valja voditi računa pri planiranju mjera zaštite ove populacije.

Tablica 2. Dobna struktura stanovništva, popis 2011. godine

	Ukupno	0-19	20-59	Više od 60
Grad Komiža	1.526	251	807	468
postotak	100	16,45	52,9	30,7

Izvor: www.dzs.hr

Slika 4. Dobna struktura stanovništva

Izvor: www.dzs.hr

1.3.3.5. Kućanstva i stanovi

Tablica 3. Broj članova kućanstava

	Ukupno	Broj članova kućanstava											Prosječan broj osoba u kućanstvu
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 i više	
Broj kućanstava	637	191	188	132	84	31	7	3	-	1	-	-	2,40
Broj osoba	1.526	191	376	396	336	155	42	21	-	9	-	-	-

Izvor: www.dzs.hr

Prema popisu stanovništva 2011. godine u ukupno 637 kućanstava bilo je 1.526 osoba, sa prosječnim brojem od 2,40 osoba u kućanstvu, što je manje od županijskog (2,92) i državnog (2,80) prosjeka. Najviše osoba živi u 3-članim kućanstvima, što je slično i županijskom prosjeku.

Tablica 4. Stanovi prema načinu korištenja

	Ukupno	Stanovi za stalno stanovanje				Stanovi koji se koriste povremeno		Stanovi u kojima se samo obavljala djelatnost	
		Ukupno	nastanjeni	Privremeno nenastanjeni	napušteni	Za odmor i rekreaciju	Sez. radovi	Iznajmljivanje turistima	Ostale djelatnosti
Broj stanova	1.768	737	634	56	47	855	11	165	-

Izvor: www.dzs.hr

Na području Grada Komiže danas ima 1.768 stanova, od kojih je stalno nastanjeno 634 stana, odnosno 35,86%. *Uspoređujući podatke sa 2001. godinom, bilježimo povećanje stambenog fonda za 241 stan, odnosno za 15,78% u odnosu na 2001. godinu.* Najveći udio čine stanovi koji se koriste povremeno, za odmor i rekreaciju, 48,36%.

1.3.4. Lokalna socijalno gospodarska struktura

Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 147/14 i 123/17) i Odlukom o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti („Narodne novine“ broj 132/17) Splitsko - dalmatinska županija je uvrštena u III. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave, a Grad Komiža u V. skupinu jedinica lokalne samouprave. Indeks razvijenosti Splitsko dalmatinske županije iznosi 103,930%, a indeks razvijenosti Grada Komiže 101,499%.

Tablica 5. Indeks razvijenosti Grada Komiže

	Vrijednosti osnovnih pokazatelja	Vrijednosti standardiziranih pokazatelja
Prosječni dohodak po stanovniku	28.120,00	105,87
Prosječni izvorni prihodi po stanovniku	2.976,69	103,04
Prosječna stopa nezaposlenosti	0,2086	96,90
Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)	100,07	105,76
Indeks starenja (2011.)	186,5	93,22
Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65) (2011.)	0,1642	105,64
Indeks razvijenosti	101,499	
Razvojna skupina	5	

Izvor: Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.)

1.3.4.1. Ekonomsko stanje stanovništva

Tablica 6. Stanovništvo prema izvorima sredstava za život

	Ukupno	Prihodi od stalnog rada	Prihodi od povremenog rada	Prihodu od ..	Starosna mirovina	Ostale mirovine	Prihodi od imovine	Socijalne naknade	Bez prihoda
Grad Komiža	1.526	416	122	43	349	156	39	102	363
Splitsko dalmatinska županija	457.798	139.294	12.888	3.829	61.705	52.072	4.763	16.858	161.436

Izvor: www.dzs.hr

Tablica 7. Stanovništvo prema aktivnosti

	Ukupno	Zaposleni	Nezaposleni	Ekonomski neaktivni				
				svega	umirovljenici	Osobe koje se bave obvezama ukućanstvu	Učenici ili studenti	Ostale neaktivne osobe
Grad Komiža	1.345	506	99	740	488	61	99	92

Izvor: www.dzs.hr

Radni kontingent predstavlja samo demografski okvir radnih resursa društva. Budući da među njima postoje osobe koje nisu sposobne ili se ni pod kojim uvjetima neće uključiti na tržište rada, potencijalni radni resursi gospodarstva su nešto manja skupina, a samo osobe koje su se aktivno uključile na tržište rada predstavljaju stvarnu ponudu rada.

U ukupnom stanovništvu Grada Komiže 2011. godine bilo je 44,98% aktivnog stanovništva, što je manje od županijskog i državnog prosjeka.

1.4. Jedinica lokalne samouprave u okviru prostornog uređenja Županije i Republike Hrvatske

Otok Vis s pripadajućim otocima (Palagruža, Biševo, Brusnik, Jabuka, Sv. Andrija) pripada skupini srednje dalmatinskih otoka koji ulaze u sastav središnjeg dijela jadranskog primorja RH.

Otok Vis pripada otočkom području i smješteno je na krajnjem južnom dijelu Županije Splitsko dalmatinske. Vis se nalazi na obalnom razvojnom težištu.

Vis ima značajan geostrateški položaj, koji je ima središnju ulogu za kontrolu gotovo cijelog Jadrana i pomorskih putova, što je utjecalo na njegov dosadašnji razvoj.

Vis je smještena na pomorskom razvojnom vevnom pravcu Split – Dubrovnik na jadranskoj razvojnoj okosnici. Vis se naslazi u razvojnom težištu makro regionalnog centra Splita.

Vis i pripadajući otoci (Biševo, Jabuka, Svetac, Brusnik, Ravnik, Budikovac, Galiola, Palagruža i dr.) su najistureniji otoci na pučini Srednjeg Jadrana. Udaljenost Visa od najbliže točke na dalmatinskoj obali kod Vinišća u Trogirskom primorju iznosi 44 km, do rta Ploča 50 km, a od Splita je udaljen oko 53 km, od Splitskih vrata 33 km. Vis se najviše približio otoku Hvaru od kojeg je udaljen 16 km u smjeru jugozapad, dok je od Šolte i Brača udaljen 14 km. Pripadajući otočići su udaljeni Biševo 5 km, Svetac 22,5 km, Jabuka 48 km, a Palagruža čak 70 km

Otok Vis se prostire u smjeru zapad - istok u dužini od 17 km (rt Barjaci - rt Kampanel) dok mu širina iznosi oko 7,5 km (potez Pritišćina - Vini Bok na južnoj obali do poteza Mala Travnica - Tiha kod Oključne na sjevernoj obali).

Površina otoka Visa i pripadajućih otoka iznosi:

Otok Vis	90,26 km ²
Biševo	5,84 km ²
Sv. Andrija	4,34 km ²
Ostali manji otoci i otočići	1,88 km ²
(Jabuka, Brusnik, Ravnik, Budikovac, Galiola, Palagruža)	
UKUPNO	102,32 km ²

Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske, područja osobitih obilježja i vrijednosti prostora smatraju se zaštićena područja prirode, spomenici graditeljske baštine i zaštićene povijesne cjeline, morska obala, otoci i značajni prirodni resursi.

Otok Vis, svojim prirodnim obilježjima i krajobraznom osnovom, može se svrstati u posebno vrijedan prostor RH, te kao takav zahtjeva zaštitu i unapređenje temeljnih vrijednosti.

Prostor Splitsko-dalmatinske županije (kojem pripada otok Vis a time i Grad Komiža), pripada prostornoj cjelini županija jadranske Hrvatske. U okviru ove prostorne cjeline ističe se turistička razvojna komponenta kao strateško razvojna odrednica za čije je unapređenje bitno određivanje kriterija korištenja područja obale te mjera poboljšanja kvalitete prostora i okoliša.

O okviru otoka Visa, Komiža zauzima zapadno orijentiran položaj, koji čini zapadno razvojno težište otoka.

Strategijom su definirana problemska područja tj. područja s ograničenjima u razvoju koja zahtijevaju posebne mjere i primjerene planske koncepcije razvoja u cilju svekolike revitalizacije područja. Kao problemske cjeline utvrđena su: ratom zahvaćena područja, područja uz državnu granicu, ruralni prostor i selo, brdsko gorsko ruralno područje, obalno i otočno područje.

Prostor Grada Komiže, čini područje koje pripada općem problemskom okviru razvoja obalnih i otočkih područja.

Pripadnost Grada Komiže obalnom otočkom području podrazumijeva prihvaćanje principa održivog razvitka kao cjelovitog razvojnog koncepta, koji se ogleda u osiguranju stabilnog i trajnog rasta životnog standarda i potpunijeg zadovoljavanja osobnih i zajedničkih interesa stanovništva a istovremeno budućim generacijama ostavlja u nasljeđe kvalitetan i očuvan prostor i okoliš, nužan za njihov život i razvitak.

Posebnost Grada Komiže proizlazi iz posebnosti političko-administrativno položaja otočke jedinice lokalne samouprave na otoku sa više jedinica lokalne samouprave gdje ne postoje nekakvo otočko samoupravno tijelo, stoga i ne postoji institucionalni okvir za kreiranje i provođenje otočke razvojne politike.

Posebnost otoka ogleda se u činjenici postojanja funkcije povremenog boravka. Ta činjenica na otoku formira dvije matrice odnosa; stalnu - "zimsku" i povremenu - "ljetnu". U skladu s tim sustav naselja i sustav središnjih funkcija ostvaruje se kroz ta dva modela.

Gospodarski potencijali na ovom prostoru okrenuti su tradicionalnim djelatnostima poljoprivrede (vinogradarstvo, maslinarstvo, te u manjoj mjeri uzgoj južnog voća) i ribarstvu sa preradom ribe (koja je u današnjem trenutku upitna). Najznačajnija gospodarska grana na otoku je turizam, a sudeći prema novijim pokazateljima, postoje mogućnosti za daljnje ulaganje i proširenje kapaciteta u toj oblasti. Na otoku Biševu postoji prirodni lokalitet i turistička atrakcija Modra špilja koja je zaštićena kao "spomenik prirode".

II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

2.1. Prostorna Struktura korištenja i namjene površina jedinice lokalne samouprave

2.2. Sustav naselja

Osnovu urbanog sustava naselja čini planiran sustav središnjih naselja. Taj sustav podrazumijeva međusobne odnose gradskih i ostalih naselja te njihov razmještaj u prostoru, tako da gradska središta oblikuju prostornu strukturu i opskrbljuju stanovništvo i gospodarstvo potrebnim sadržajima i infrastrukturnim uslugama. Obilježja tog sustava su broj stanovnika, funkcija, veličina gravitacijske zone, gustoća, rang i prostorna funkcija naselja.

Sustav središnjih naselja bitna je odrednica kvalitetnoga prostornog određivanja i razvitka države i njenih manjih prostornih jedinica. Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske, odnosno Strategijom prostornog razvoja Republika Hrvatske utvrđen je sustav središnjih naselja koji tvore postojeća i potencijalna razvojna središta. Ona su stratificirana u sedam razina, ovisno o važnosti u sustavu, odnosno veličini gravitacijskog područja.

Organizacija prostora i sustav naselja

Otoka Vis/Grad Komiža, sastavni je dio splitske regije. Otok Vis/Grad Komiža s pripadajućim manjim otocima smješten je periferno od glavne osi obalne okosnice razvoja. Temeljni razvojni vezni pravac je pomorski vezni pravac koji otok Vis /Grad Komižu povezuju sa Splitom – regionalnim i makroregionalnim središtem i središtem Županije.

Glavni vezni pravac unutar otoka postavljen je okomito na temeljni razvojni pravac (Vis – Split) i pruža se u smjeru istok zapad na potezu Vis – Komiža, na čijem je zapadnom kraju Komiža Na ovaj se vezni pravac nadovezuju vezni pravac Žena Glava – Podšpilje – Podhumlje – Komiža. Navedeni pravci tvore i osnovnu prometnu mrežu čija je okosnica nova i stara cesta Vis-Komiža na koju su vezana sva naselja.

U organizaciji prostora samog Grada Komiže, odnosno sustava naselja prisutna je unipolarna orijentacija s Komižom kao centralnim naseljem koja se razvojno nadopunjuje sa naseljem Vis. U Gradu Komiži, naselje Komiža dominira svojom veličinom, funkcijama koje ostvaruju te bogatstvom građevinskog fonda. Gotovo sve značajnije aktivnosti iz sfere privrede i neprivrede odvijaju se u ovom središtu, a u njemu živi većina stanovnika Grada.

Ostala naselja su znatno manja po veličini, imaju ispod 100 stanovnika. Naselja na otoku Biševu i Svecu su gotovo već ispražnjena, pa će u vrlo skoroj budućnosti ovi otoci biti »bez stalnih stanovnika«.

Samo područje Grada Komiže obuhvata administrativnih naselja: Biševo, Borovik, Duboka, Komiža, Oključna, Palagruža, Podhumlje, Podšpilje, Sveti Andrija i Žena Glava.

Na područje Komiže razlikujemo:

- gradsko naselje Komiža;
- ruralna naselja Borovik, Duboka, Oključna, Podhumlje, Podšpilje i Žena Glava i
- Biševo, Palagruža i Sv.Andrija.

Naselje Komiža nalazi se na zapadnoj obali otoka u sjevernom dijelu Komiškog zaljeva, sa 1532 stanovnika. Komiža je bila tradicionalno ribarsko – industrijsko središte otoka Visa (ulov ribe, prerada ribe, mala brodogradnja). Međutim, danas se zadržao ulov ribe, dok je prerada u stagnacije, a industrije i nema. Turizam se sve više afirmira kao noseća djelatnost. Komiža je središte jedinice lokalne samouprave, sa većinom središnjih funkcija. Upravne funkcije iz nadležnosti države dijele se između Komiže i Visa sa većom zastupljenošću Visa.

Naselja Borovik, Duboka, Oključna, Podhumlje, Podšpilje i Žena Glava su ruralna naselja prema središtu otoka. Nekoć su pretežno bila orijentirana na poljoprivrednu proizvodnju, danas sve više postaju destinacije povremenog boravka, posebno Oključna i Duboka.

Naselja Biševo, Palagruža i Sv.Andrija su naselja izuzev Biševa (19) bez stanovnika. Radi se o pučinskim otocima koji predstavljaju značajne prirodne vrijednosti.

Sa značajnim izgrađenim strukturama su polu urbano naselje Komiža na moru , te ruralna naselja u unutrašnjosti Borovik, Podhumlje, Podšpilje, Žena Glava, te Oključna prema sjeverozapadnoj obali. Na Biševu ima izgrađenih objekata u manjoj mjeri, dok su Sveti Andrija i Palagruža bez izgrađenih objekata (osim svjetionika).

Postojeće korištenje površina

Organizacija prostora temeljena je na četiri osnovne funkcije koje su međusobno vezane i uvjetovane, stanovanje, rad, rekreacija i infrastruktura.

Pretežito stambene površine naselja

U ovu kategoriju namjene prostora ulaze izgrađene površine naselja i svih izdvojenih dijelova naselja - zaselaka kojih u ovom, u biti početno poljoprivrednom, kraju ima mnogo.

Stambene zone dominiraju svojom veličinom u odnosu na druga izgrađena područja. Cjelovite zone stanovanja, što podrazumijeva stanovanje i neophodne prateće sadržaje servisa i usluga te komunalne instalacije, formirane su u sklopu naselja Komiža. Mada najveći broj pratećih sadržaja uglavnom zadovoljava potrebu stanovnika (poneki izgrađeni sadržaji su čak i prekapacitirani) ipak nedostaje adekvatnog prostora za neke sadržaje trgovine, usluga i servisa.

Kako su stambene zone formirane uglavnom u povijesnim jezgrama naselja, tako su i gustoće stanovanja relativno velike. Tek se novija izgradnja stambenih objekata realizira s manjim gustoćama (individualni stambeni objekti).

Širenje, odnosno rast naselja je umjeren, tako da tradicionalna struktura naselja još dominira. Novija izgradnja se u potpunosti vezuje na tradicionalna naselja i centre te na postojeće komunalne instalacije.

Objekti za povremeno stanovanje pretežno se realiziraju na obali, izvan naselja, u pristupačnim uvalama (Oključna).

Mala naselja, sela uz polja na centralnom dijelu otoka Visa, te naselja na Biševu i Svecu stalno gube stanovništvo pa se javlja problem propadanja stambenih objekata kao i vrijednih objekata društvenog standarda (domovi kulture, škole).

Kao što je već navedeno u prostoru Grada Komiže najveće površine zauzete stambenom izgradnjom nalaze se u gradskom naselju Komiža cca. 50%. Naselja Podšpilje, Podhumlje i Oključna zauzimaju gotovo 38% površina za stanovanje.

Tablica 8. Izgrađeni i neizgrađeni dio GP

NASELJA	Izgrađeni dio GP	Neizgrađeni dio GP	Ukupno GP	Izgrađenost %
Biševo	5,9	0,3	6,2	95,2
Borovik	1,6	0	1,6	100
Duboka	0,8	0,1	0,9	88,9
Komiža – GP naselja	53,6	24,6	78,2	66
Komiža – ruralna naselja	5,9	0,0	5,9	100
Oključna	5,5	0,0	5,5	100
Palagruža	0,0	0,0	0,0	0,0
Podhumlje	7,1	1,7	8,8	80,7
Podšpilje	5,4	2,7	8,1	66,6
Žena Glava	2,9	2,0	4,9	59,2
UKUPNO	90,4	32,4	122,8	

Šumske i poljodjelske površine

Veliku većinu prostora Grada zauzimaju šumske površine, makija i garizi. Jedna dio viske šume su sastojine alepskog bora. Veliki dio zauzimaju kamenjari i strme litice osobito u zapadnom brdovitom dijelu područja. Udio šumskih površina je nepromijenjen, što znaci da se prostor otoka ne pošumljava organiziranim akcijama.

Najznačajnije poljoprivredne površine nalaze se na centralnom dijelu otoka Visa, na kojima je moguće organizirati intenzivnu proizvodnju. U strukturi proizvodnje, kako je navedeno, dominira vinova loza, zatim se na manjim površinama uzgaja rogač, smokva, badem, a u posljednje vrijeme se razvija i uzgoj ranog povrća i agruma.

Iz analize kretanja korištenja poljoprivrednih površina kroz 20 godina uočljivo je da se ove površine stalno smanjuju. Površine pod vinogradima su u ovom vremenskom rasponu prepolovljene, što je posebno nepovoljno obzirom da je uzgoj vinove loze i proizvodnja vina najznačajnija grana poljoprivrede. Površine pod voćnjacima se također naglo smanjuju, kao i površine pod oranicama i vrtovima. Smanjenjem poljoprivrednih površina povećavaju se površine livada i pašnjaka, što zapravo ne predstavlja značajnu ekonomsku kategoriju obzirom da na otoku nije razvijeno stočarstvo. Udio šumskih površina je nepromijenjen, što znaci da se prostor otoka ne pošumljava organiziranim akcijama.

Smanjenje poljoprivrednih površina na otoku predstavlja dalji nepovoljni faktor budućeg razvoja. Naime, poljoprivreda uz turizam čini osnovni pravac razvoja, u odnosu na prirodne uvjete, tradiciju proizvodnje i instalirane pogone za očekivati je da će se razvoj poljoprivrede u značajnom dijelu i dalje oslanjati na uzgoj vinove loze. U tom smislu trebat će uložiti velike napore da se na zapuštenim poljima obnovi vinogradarstvo i proizvodnja kvalitetnih vina. U tome se određeni rezultati mogu očekivati samo na selektivnim prostorima, odnosno prostorima kvalitetnih polja koja su kolno pristupačna kao i na poljoprivrednim površinama u blizini naselja.

Površine namijenjene gospodarskim djelatnostima

Izgrađeni prostori radnih zona nalaze se uglavnom u Komiži. Prostornim smještajem u naselju ove zone uglavnom nisu konfliktne u odnosu na naselje i ne predstavljaju ograničenja za dalje širenje gradskih funkcija.

Ostale površine

Izvan navedene tri kategorije osnovnih namjena površina, možemo izdvojiti jedino zone posebne namjene. Područja posebne namjene uglavnom su područja koja je svojevremeno koristila bivša vojska, a radi se o području Stupišta, Barjaška – Prana – Knežica i zone Rogači.

Tablica 9. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

Red. broj.	GRAD KOMIŽA	Oznaka	Ukupno ha	% od površine grada	stan/ ha/ stan
1.0.	ISKAZ PROSTORNIK POKAZATELJA ZA NAMENU POVRŠINA				
1.1.	Građevinska područja ukupno	GP	122,80	2,5	32,5
	izgrađeni dio ukupno	GP	73,6	1,49	48,3
	- obalno				
	- kontinentalno granično				
1.2.	Izgrađene strukture van građevinskog područja ukupno		27,77	0,56	147,56
		I	7,66		
		E			
		K			
		T	19,44		
		D	0,67		
1.3.	Poljoprivredne površine ukupno	P	941	19,14	0,24*
	- obradive	P1			
		P2	221,9		
		P3	717,4		
1.4.	Šumske površine ukupno	Š	2870	58,25	0,72
	- gospodarske	Š1			
	- zaštitne	Š2	2442		
	- posebne namjene	Š3	428		
1.5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine ukupno	PŠ	919,26	17,6	0,18
1.6.	Vodene površine ukupno	V			
1.7.	Ostale površine ukupno				
		G	0,45		
		N	36,97	0,75	0,007
	Općina ukupno		4917,8	100	1,23

Globalni odnosi bilance namjene površina grada pokazuju da od ukupne površine grada u iznosu od 4917,8 ha, na građevinska područja namijenjena razvoju i širenju naselja otpada 2,50%, na izgrađene strukture izvan građevinskog područja naselja otpada 0,06% površine, na ukupne poljoprivredne površine 19,14%, na ukupne šumske površine 58,25%, na ostalo poljoprivredno i šumsko zemljište 17,6% te na ostale površine 0,07 % površina .

Struktura namjene površina za naselja odraz je zatečenog stanja i potreba za proširenjem građevinskih područja naselja pretežito za potrebe stanovanja po pojedinim područjima te za unaprjeđenjem strukture namjene prostora naselja površinama za razvoj djelatnosti (proizvodnih, ugostiteljstvo i turizam, javna-društvena, športsko-rekreacijska namjena).

U strukturi građevinskog područja naselja - površina za razvoj i širenje naselja (122,80 ha) izgrađeni dio građevinskih područja naselja, temeljem globalne analize, čini 73,6 ha tj. drukčije rečeno, 40% površina namijenjenih širenju naselja je neizgrađeno.

Izgrađene strukture izvan naselja ukupne površine 27,7 ha (0,56%), obuhvaćaju: izdvojene turističke zone 19,44 ha, proizvodne zone 7,6 ha i onu društvene namjene 0,67 ha.

Ostale površine za razvoj i uređenje izvan naselja, obuhvaćaju: poljoprivredne površine (941 ha) i šumske površine (2870 ha), ostalo poljoprivredno i šumsko zemljište (919,26 ha).

2.2.2. Sustav središnjih funkcija – razvoj društvenih djelatnosti

Središnje uslužne funkcije ili *društvene djelatnosti* čine suprastrukturu ili nadgradnju nekog područja te su usmjerene prema njezinim korisnicima, odnosno prema podizanju standarda i kvalitete života stanovništva koje ih koristi. One su izraz društvenog uređenja, političko-teritorijalnog ustrojstva i načina upravljanja u zemlji. Podižu obrazovnu, kulturnu i znanstvenu razinu te zdravstvenu kulturu cjelokupnog stanovništva u njihovom gravitacijskom i utjecajnom području. Pridonose povećanju njihove socijalne skrbi radi otklanjanja postojećih socijalnih problema i razlika. Osiguravaju nesmetano bavljenje športskim aktivnostima i tehničkom kulturom, pružaju rekreaciju i odmor stanovništvu te ostvaruju i druge mnogobrojne dugoročne ciljeve.

Razvitak društvenih djelatnosti u središnjima naseljima u skladu je s postavljenim ciljevima u prostoru, predviđenim društveno-gospodarskim razvitkom, te politikom usklađenog regionalnog i policentričnog razvitka.

Društvene djelatnosti, kao sadržaji javnog interesa, svrstavaju se u više temeljnih skupina središnjih uslužnih funkcija prema njihovih glavnim svojstvima, kao što su: 1. uprava; 2. pravosuđe; 3. udruge građana, političke stranke i druge organizacije; 4. vjerske zajednice; 5. prosvjeta; 6. visoko školstvo i znanost; 7. kultura; 8. zdravstvo; 9. socijalna skrb i 10. šport.

Društvene tj. uslužne djelatnosti podižu obrazovnu i kulturnu razinu stanovništva, zdravstvenu kulturu i standard cjelokupnog stanovništva, ostvaruju kvalitetnije ustrojstvo opskrbe, servisa i drugih usluga, te osiguravaju rekreaciju i odmor stanovništva. U cilju racionalne i funkcionalne organizacije života u naselju, potrebno je osigurati racionalniji i funkcionalniji razvitak, razmještaj i strukturu središnjih uslužnih funkcija.

Gradsko središte Komiža predstavlja administrativno-upravno i uslužno središte s mogućnostima razvitka odgovarajućih radnih i uslužnih funkcija, koje su potrebne općini.

Sadržaji društvenih djelatnosti distribuirat će se na prostoru grada Komiže u skladu s planiranom organizacijom prostora. Dimenzioniranje sadržaja vrši se u skladu s tekućim potrebama i posebnim propisima, a Prostornim planom su određene zone u kojima se već nalaze ili će se smjestiti sadržaji društvenih djelatnosti. Pojedine funkcije se nalaze u sklopu pretežno stambenih zona te je propisan standard koji se ostvaruje u zonama, bez označavanja lokaliteta. Društvene djelatnosti, u skladu s potrebom lokacije, smještaju se u pravilu u dostupna područja uz ulice koje omogućavaju kolnu i pješачku dostupnost sadržajima.

Razmještaj i razvitak središnjih funkcija treba biti u pojedinim središtima prema izvršenoj klasifikaciji središnjih funkcija za pojedine kategorije središnjih naselja. Sve funkcije u općini Komiže treba razvijati i dimenzionirati u skladu s razvitkom ovog kraja povezano s njegovim brojem stanovnika, koji gravitira i koristi te usluge. Ovakav sustav središnjih naselja na ovom prostoru na racionalan način približava središnje i druge funkcije stanovništvu i drugim korisnicima, osobito one koje su im potrebne u svakodnevnom životu, pružajući im približno jednake uvjete života, pa tako doprinosi porastu kvalitete i standarda njihova života.

Planom se osiguravaju prostori za smještaj društvenih djelatnosti i središnjih funkcija u naseljskim strukturama (stambena i mješovita namjena).

Planirana klasifikacija središnjih naselja sa rasporedom funkcija načelno je dana u slijedećoj tabeli.

Tablica 10. PLANIRANA KLASIFIKACIJA SREDIŠNJIH FUNKCIJA I KATEGORIZACIJA SREDIŠNJIH NASELJA

SREDIŠNJE FUNKCIJE	Lokalno središte	ostala naselja		
	Općinsko središte Komiže	Podhumlje, Podšpilje, i Žena Glava.	Borovik, Duboka, Oključna,	Biševo, Palagruža, Sv. Andrija
1. UPRAVA	gradsko vijeće, gradonačelnik, Jedinstveni upravni odjel, ispostava državnih ureda, matični ured, služba motrenja i obavješćivanja, postrojbe i stožer civilne zaštite, udruga dobrovoljnih vatrogasaca,	mjesni odbor	mjesni odbor	U ovim se naseljima ne razvijaju središnje funkcije
2. PRAVOSUĐE	odvjetnički ured, javni bilježnik			
3. UDRUGE GRAĐANA, POLITIČKE STRANKE I DRUGE ORGANIZ.	udruženje obrtnika; turistička zajednica udruga , klubovi, liga, sekcija i drugih udruga građana. političke stranke, gradska razina organizacija crvenog križa	pojedine udruge građana, ogranci političkih stranaka		
4. VJERSKE ZAJEDNICE	RK župa - župni ured i crkva	RK crkva	RK crkva	

5. PROSVJETA, ŠKOLSTVO i OBRAZOVANJE	dječji vrtić (dječje jaslice) matična osnovna škola srednja škola	dječji vrtić , osnovna škola		
6. KULTURA, UMJETNOST I TEHNIČKA KULTURA	javne ustanove u kulturi kojima je osnivači ili vlasnik grad, muzej, galerije, dom kulture, knjižnica i čitaonica, amatersko kazalište, radio postaja, KUD, samostalni umjetnici, Matica hrvatska	čitaonica		
7. ŠPORT, REKREACIJA, ZABAVA I ODMOR	športske udruge i klubovi otvoreni športski objekti: športska igrališta za nogomet i male športove s gledalištem zatvoreni športski objekti: školska dvorana	pojedini športski klubovi športsko igralište		
8. ZDRAVSTVO	primarna zdravstvena zaštita: -zdravstv. stanica (opća medicina), zaštita zuba, patronažna služba, ljekarna ili depo lijekova veterinarska stanica	povremena primarna zdravstv. zaštita: -zdravstvena ambulanta bez stalne liječničke službe		
9. SOCIJALNA SKRB	ispostava centra za socijalni rad objekti socijalne skrbi			
10. FINANCIJSKE I DRUGE SLIČNE USLUŽ. DJELATNOSTI.	poslovna banka i mjenjačnica, zastupstvo osiguravajućih zavoda, poslovnice turističke agencije			
11. PROMETNE USLUGE	manja putnička luka, autobusna stanica, poštanski ured, telefonija	autobusno stajalište sezonski poštanski uredi telefonija	autobusno stajalište, telefonija	
12. TRGOVINA I UGOSTITELJSTVO	trgovina na veliko i malo, exp.-imp. specij. trgovine hotel, restoran	trgovina ugostiteljski objekt-gostionica i sl.		
13. OBRT I DRUGE USLUGE	više obrtničkih radionica i uslužnih radnji	pojedinačni obrti		

Socijalna skrb

Broj korisnika socijalne skrbi u 2015. godini u usporedbi s podacima iz prethodne četiri godine bilježi pad. Ukupan broj korisnika socijalne skrbi u 2012. godini bio je 388, a 2013. i 2014. godine zabilježen rast za osam korisnika dok je u 2015. pao na 321 korisnika.

Iz tablice 15 vidljivo je da je od 2012. do 2015. godine najviše korisnika socijalne skrbi koristilo socijalne usluge, jednokratne naknade i doplatke za pomoć i njegu, dok je najmanji broj korisnika koristio prava na privremeno uzdržavanje djece.

Tablica 11. Broj korisnika socijalne skrbi u Gradu Komiži po vrstama skrbi od 2012. do 2015. godine

Kategorija/godina	2012.	2013.	2014.	2015.
Minimalna naknada	38	27	58	43
Naknada za osobne potrebe korisnika smještaja	14	15	15	14
Jednokratna naknada (ukupno u tekućoj godini)	85	93	97	94
Osobna invalidnina	14	26	25	23
Doplatak za pomoć i njegu	113	84	78	71
Status roditelja njegovatelja ili njegovatelja	1	1	2	2
Naknada do zaposlenja	3	3	3	4
Socijalne usluge (ukupno u tekućoj godini)	155	167	173	112
Broj djece - korisnika prava na privremeno uzdržavanje	3	3	3	1
Ukupno	388	392	396	321

Izvor: Centar za socijalnu skrb Split - podružnica Vis

Pregledom proračunskih sredstava Grada Komiže za razdoblje od 2011. do 2014. godine vidljivo je smanjenje sredstava proračuna Grada namijenjenih socijalnoj skrbi u 2014. godini u odnosu na prethodnu godinu. Najveći udio sredstava za socijalnu skrb izdvojeno je u 2013. godini i iznosio je 1.084.026,00 kuna.

Tablica 12. Sredstva gradskog proračuna izdvojena za socijalnu skrb po godinama (u kn)

Kategorija/godina	2011.	2012.	2013.	2014.
Sredstva izdvojena za socijalnu skrb	912.145,00	1.034.203	1.084.026,00	660.427,00
Ukupni rashodi	6.471.416,00	7.065.238,00	8.542.859,00	6.241.087,00
Udio u ukupnim rashodima	14,09%	14,64%	12,69%	10,58%

Izvor: Grad Komiža

Uspoređujući vrijednosti iz popisa stanovnika iz 2001. i 2011. godine navedene u poglavlju *Opći podaci* može se ustvrditi da broj stanovnika starijih od 60 godina raste, što za posljedicu ima i rast parametara prosječne starosti stanovništva, indeksa starenja i koeficijenta starosti stanovništva na području Grada Komiže.

Prosječna starost u 2011. godini porasla je za 2,5 % u odnosu na 2001. godinu i iznosi 46 %. Indeks starenja u 2011. godini iznosio je 186,5 %, odnosno zabilježio je porast za čak 44,6 % u odnosu na 2001. godinu, dok je koeficijent starosti²⁵ zabilježio porast za 1,5 % u 2011. godini u odnosu na 2001. godinu i iznosio je 30,7 %. Prema prethodnoj analizi može se zaključiti da stanovništvo Grada Komiže prelazi u proces starenja, jer kvantitativne vrijednosti prelaze kritične vrijednosti koje su propisane statističkim izvješćem Državnog zavoda za statistiku.

Na području Grada Komiže 2001. godine osnovana je podružnica Centra za pomoć u kući Komiža koja je 2015. godine brojala pet²⁷ zaposlenika. Usluge koje Centar za pomoć i njegu pruža su: savjetovanje i pomaganje, pomoć u kući i psihosocijalna pomoć. Ostale usluge poput prve socijalne usluge, rane intervencije, pomoći pri uključivanju u programe odgoja i redovnog obrazovanja, boravka, smještaja i organiziranog stanovanja nisu dostupne. U tablici xx naveden je broj korisnika usluga Centra za razdoblje od 2011. do 2015. godine.

Tablica 13. Broj korisnika Centra za pomoć i njegu Komiža za razdoblje 2011. - 2015. godine

Godine	Broj korisnika
2011.	169
2012.	172
2013.	174
2014.	169
2015.	53

Izvor: Grad Komiža

Iz tablice 18. vidljivo je da je broj korisnika Centra u 2015. godini opao u odnosu na 2014. godinu i to za 69 %.

Zdravstvo

Na području Grada Komiže djeluje jedna zdravstvena stanica koja stanovnicima pruža usluge opće/obiteljske medicine, stomatološke zdravstvene zaštite i patронаžne zdravstvene zaštite. Zdravstvena stanica u Gradu Komiži djeluje u sklopu Doma zdravlja Splitsko-dalmatinske županije, a u 2015. godini brojala je ukupno pet zaposlenika. Kvalitetu navedenih usluga koje se pružaju važno je promatrati prema osnovnim pokazateljima i njihovoj dostupnosti u okviru zdravstvene stanice.

Tablica 14. Dostupnost usluga zdravstva na području Grada Komiže

Kategorija	Dostupnost
Broj ležajeva	0
Produženo liječenje	Ne
Palijativna skrb	Da
Smještaj	Ne
Dežurstvo	Ne
Prehrana	Ne

Izvor: Grad Komiža

Prema dostupnim podacima, zdravstvena stanica Grada Komiže nema dostupnih ležajeva, u njoj nije omogućeno produženo liječenje, pružanje usluge smještaja i prehrane, kao ni dežurstvo vikendom. Palijativna skrb omogućena je u okviru opće/obiteljske medicine.

Na području Grada Komiže postoji jedna ljekarna.

Osnovni problem stanovnika Grada Komiže je udaljenost do Kliničkog bolničkog centra Split i udaljenost do heliodroma koji se koristi u slučajevima hitnih medicinskih intervencija (u ovisnosti o vremenskim uvjetima), a nalazi se u Gradu Visu na udaljenosti od 11 km.

Odgaj i obrazovanje

Analizom posljednja dva popisa stanovništva utvrđeno je da se broj djece do šest godina na području Grada Komiže smanjio za 21,36 %. U Gradu Komiži 2001. godine bilo je 103 djece do šest godina, a 2011. god taj broj iznosio je 81.

Na području Grada Komiže nalazi se jedan vrtić i jedna osnovna škola.

Osnivač Dječjeg vrtića Komiža je Grad Komiža. Vrtić u svom programu (po Statutu), nudi redoviti sedmosatni i petosatni program njege, odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi djece predškolske dobi koji su prilagođeni razvojnim potrebama djece te njihovim mogućnostima i sposobnostima.

U 2014./2015. godini u Dječji vrtić Komiža upisano je 46 djece jasličke i vrtićke dobi u primarni program koji se odvija u tri odgojne skupine i to kroz petosatni i sedmosatni vrtićki program te jaslički program.

Tablica 15. Broj djece upisane u Dječji vrtić Komiža u 2014./2015. godini

Odgojna skupina	Broj upisane djece
Jaslička odgojna skupina	8
Mješovita vrtićka odgojna	20
Mješovita vrlička odgojna	18
Ukupno	46

Izvor: Dječji vrtić Komiža

U osiguravanju uvjeta za provedbu i u samoj provedbi odgojno-obrazovnog rada u 2014./2015. godini sudjeluje ukupno sedam djelatnika, od kojih su četiri zaposlena na puno, a troje na nepuno radno vrijeme.

Osnovna škola Komiža nalazi se u Komiži. Škola je osnovana 1944. godine i zadovoljava upisno područje Grada Komiže. Školske godine 2014./15. u školu je upisano 83 učenika u osam razrednih odjela, a nastava se odvijala u jednoj smjeni. Škola je u 2015. godini zapošljavala 27 djelatnika. Osnovna škola unutar svog osnovnoškolskog obrazovanja ima program za djecu s posebnim potrebama. Škola u svom sustavu ima i učeničku zadrugu.

Na području Grada ne postoji srednja škola koja omogućava nastavak školovanja osnovnoškolaca. Najbliža srednja škola nalazi se u Gradu Visu, srednja škola „Antun Matijašević Karamaneo“. Škola je započela s radom 1975. godine i pružala je dvogodišnje obrazovanje općeg usmjerenja. Danas srednja škola uspješno nastavlja tradiciju srednjeg školstva na otoku Visu. U školskoj godini 2014./2015. u školi je bio zaposlen 31 djelatnik, a upisalo se 86 učenika, dok je obrazovne programe škole završilo njih 85. Nastavni program

škole se sastoji od četiri usmjerenja: ekonomist, kuhar, turističko-hotelijerski komercijalist i usmjerenje opće gimnazije. U 2015. godini 41 učenik je odabrao gimnazijsko usmjerenje, 13 ih je upisalo usmjerenje ekonomist, 15 usmjerenje turističko-hotelijerskog komercijalista, 7 usmjerenje hotelijersko-turističkog tehničara i 10 usmjerenje konobar/kuhar. Od ukupnog broja upisane djece u srednju školu u Visu njih 35 imaju prebivalište u Gradu Komiži. Ukoliko se prilikom srednjoškolskog obrazovanja djeca s područja Grada Komiže odluče za drugi program obrazovanja koji ne postoji u postojećoj srednjoj školi učenici srednjih škola prema članku 10. Zakona o otocima (NN 34/99, 149/99, 32/02, 33/06) imaju pravo na državnu subvenciju za prijevoz.

Grad Komiža je u školskoj/akademskoj godini 2015./2016. dodijelio učenicima dvije stipendije te 22 pomoći (subvencije) za pomoć pri kupnji udžbenika za učenike osnovne i srednje škole. Grad je osigurao i 9 stipendija za studente koji imaju prebivalište prijavljeno u Gradu Komiži.

Program obrazovanja odraslih na području Grada Komiže ne postoji. Visoko obrazovanje u Splitsko-dalmatinskoj županiji se odvija u okviru Sveučilišta u Splitu, koje svojim studijskim programima nudi završenim srednjoškolcima dio onoga što je srednjoškolcima zanimljivo ili je

potrebno Županiji. Za odlazak studenata na fakultetsku naobrazbu prema članku 10. Zakona o otocima (NN 34/99, 149/99, 32/02, 33/06) studenti imaju pravo na državnu subvenciju za prijevoz. Prema podatcima Državnog zavoda za statistiku iz 2013. godine broj studenata koji su diplomirali/završili sveučilišni ili stručni studij prema prebivalištu (Gradu Komiži) i skupinama visokih učilišta prikazani su tablici 20 koja se odnosi na visoka učilišta na razini RH.

Tablica 16. Broj studenata koji su diplomirali/završili sveučilišni ili stručni studij prema prebivalištu (Gradu Komiži) i skupinama visokih učilišta

	Ukupno	Veleučilišta	Visoke škole	Fakulteti stručni studij	Fakulteti sveučilišni studij	Umjetničke akademije
Broj	11	-	-	2	8	1

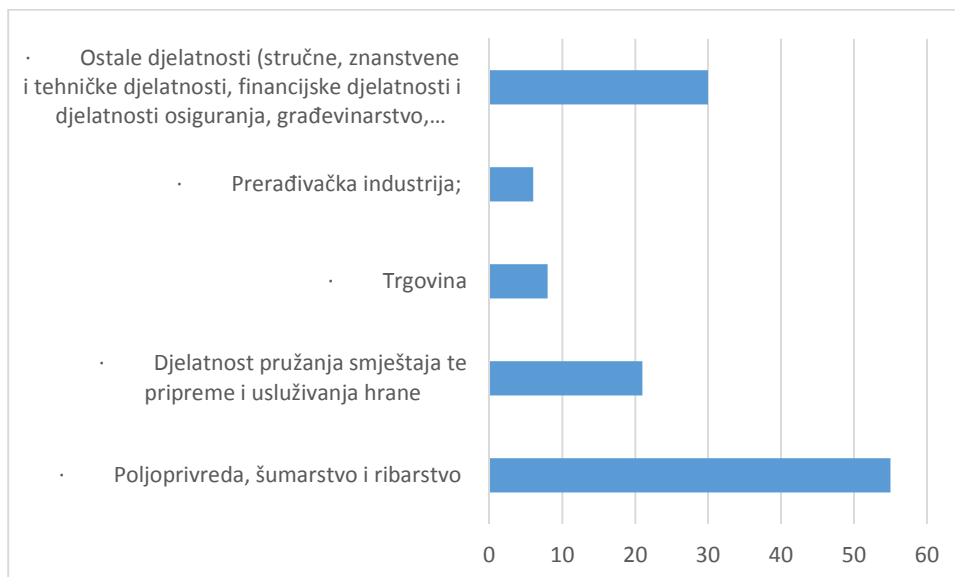
Izvor: DZS, Visoko obrazovanje u 2013. Godini

2.3. Gospodarske djelatnosti

2.3.1. Obrtništvo i poduzetništvo

Prema podacima obrtnog registra na području Grada Komiže aktivno je 120 obrta¹.

Slika 5. Struktura obrta u Gradu Komiži

Većina registriranih obrta se u 2019. godini bavila slijedećim djelatnostima (pretežita djelatnost):

- Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo; 55 obrta
- Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane; 21 obrt
- Trgovina; 8 obrta

¹ Izvor: Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, baza podataka obrtnog registra, stanje lipanj 2019.

- Prerađivačka industrija; 6 obrta
- Ostale djelatnosti (stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, građevinarstvo, ostale uslužne djelatnosti, poslovanje nekretninama, prijevoz i skladištenje, umjetnost i zabava); 30 obrta

Najviše obrta je registrirano u djelatnosti ribarstva, čak 45 obrta.

Analizirajući podatke poduzetnika registriranih na području Grada Komiže za 2017. godinu; na području Grada Komiže djelovalo je 47 gospodarskih subjekata, koji ukupno broje 255 zaposlenih.

Tablica 17. Rezultati poslovanja poduzetnika po općinama i gradovima za 2017. godinu, u kunama

	Broj poduzetnika	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Dobit nakon oporezivanja	Porez na dobit	Konsolidirani financijski rezultat	Broj zaposlenih
Grad Komiža	47	88.792.553	85.571.604	2.976.229	415.733	2.805.216.	255

Izvor: www.fina.hr

Analizirajući razdoblje od 2011-2017. godine broj poduzetnika se povećao od 42 do 47 poduzetnika, a broj zaposlenih se povećao sa 242 zaposlena na 255 zaposlenih, te se neto dobit povećala sa gubitka od 7.689.701,00 na dobitak od 2.976.229 kuna.

Na području Grada Komiže najznačajniji poslovni subjekti su hotel „Biševo“, Nautički centar Komiža d.o.o., Vodovod i odvodnja otoka Visa d.o.o., poljoprivredna zadruga „Komiža“, poljoprivredna zadruga „Podšpilje“, ribarska zadruga „Komiža“.

Prema dostupnim podacima iz 2014. godine, najzastupljenija je djelatnost poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (22%), djelatnost pružanja usluga smještaja te pripreme i usluživanja hrane (20%), trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala (9%), prerađivačka industrija (5%) te administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (2%)².

2.3.2. Zone gospodarske namjene

Gospodarske djelatnosti mogu se smještati:

- unutar građevinskih područja naselja (mješovita namjena)
- u zonama isključive namjene u okviru građevinskog područja naselja
- u izdvojenom građevinskom području izvan naselja

Prostornim planom uređenja Grada Komiže (Službeni glasnik Grada Komiže“, broj 10/06, 02/15) određene su slijedeće zone gospodarske namjene:

² STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM Grada Komiže za razdoblje od 2015. do 2020. godine

- Na izdvojenom građevinskom području predviđeno je građevinsko područje za razvoj gospodarskih djelatnosti (prerada ribe, poljoprivrednih proizvoda i sl.) tj. slobodna carinska zona Ravno obuhvata 4,6 ha u koju se smještaju proizvodne djelatnosti, servisi i skladišta.
- Poslovna zona – pretežito uslužna – u naselju Komiža – K1;
- Proizvodna zona – pretežito zanatska - Uljara, naselje Podšpilje – I2-1

2.3.3. Poljoprivreda i ribarstvo

Poljoprivreda Grada Komiže i dalje je važna otkočka djelatnost, unatoč izrazitim depopulacijskim procesima, naročito starenjem poljoprivrednog stanovništva, što je dovelo do zapuštanja poljoprivrednih površina.

Poljoprivreda je sektor od izuzetnog značaja, jer ova gospodarska grana ostaje glavni korisnik raspoloživog zemljišta, proizvođač hrane kao strateškog resursa i izvor egzistencije za znatan dio stanovništva. Stoga poljoprivreda ima dominantan utjecaj na mogućnosti upravljanja održivim razvojem, zaštitu okoliša i očuvanje biološke raznolikosti.

Prevladavajući dio agrarne strukture čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva, njih 102. Najveći broj poljoprivrednih gospodarstava površina je manje od 3 ha (99 poljoprivrednih gospodarstava na 73,78 ha.

Sukladno podacima ARKOD-a na dan 31.12.2018. u Gradu Komiži je na 69,48 ha ukupno registrirano 471 Arkod parcela. Uglavnom se radi o maslinicima koji zauzimaju 29,39 ha, slijede vinogradi na 18,25 ha, voćnjaci na 8,94 ha, miješani trajni nasadi na 6,19 ha i oranice sa 5,99 ha.

Ribarstvo je vrlo bitna sastavnica svakodnevnice stanovništva Grada Komiže, budući se tradicija ribarstva prenosi kroz mnogo generacija.

Prema podacima Ministarstva poljoprivrede (Podatci na dan 21.3.2016.), Uprave ribarstva, na području Grada Komiže broj ribara koji obavljaju gospodarski ribolov je 62, a iskrcaj mogu obavljati u iskrcajnoj luci Komiža. U nastavku je dan prikaz ulova ribe u tonama iz čega je vidljivo da se ukupni ulov ribe u petogodišnjem razdoblju povećao za 15,07 %.

Tablica 18. Ulov ribe na području Grada Komiže, u tonama

Bijela riba	93,10	71,06	83,02	96,24	101,49
Plava riba (krupna)	0,50	0,53	1,12	1,80	1,93
Mala plava riba (uključujući srdele, papaline i inćune)	2,84	6,55	11,73	15,97	4,59
Srdele	0,15	2,49	3,22	8,04	0,62
Papaline	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inćuni	0,77	3,00	3,02	4,40	2,20
Hrskavičnjače (morski psi,	10,13	5,80	12,90	15,41	16,32

raže, grdobina...)					
Rakovi	16,15	3,29	3,52	5,91	17,28
Ostali morski organizmi	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
Školjkaši i ostali mekušci	0,22	0,04	0,00	0,00	0,00
Glavonošci	5,55	3,45	3,50	7,68	9,68
Ukupno	128,49	90,72	115,78	143,02	151,29

Izvor: MPS, uprava za ribarstvo

U nastavku je dan pregled plovila prema segmentaciji plovila za obavljanje gospodarskog ribolova na moru. Iz tablice je vidljivo da je registrirano 66,13 % višenamjenskih plovila, 16,13 % plovila za lov udičarskim parangalima, 9,68 % plovila za lov mrežama stajaćicama, 4,84 % plovila za lov vršama i 3,23 % plovila za lov udičarskim alatima i plivaričara.

Tablica 19. Segmentacija plovila za obavljanje ribolova na moru

Vrsta plovila	Broj plovila
Plivaričari	1
Plovila za lov mrežama stajaćicama	6
Plovila za lov vršama	3
Plovila za lov udičarskim parangalima	10
Plovila za lov udičarskim alatima	1
Višenamjenska plovila	41
Ukupno	62

Izvor: MPS, uprava za ribarstvo

Izrađen je Urbanistički plan uređenja Ribarska luka Komiža. Osnovna namjena površina područja u obuhvatu Urbanističkog plana je ribarska luka sa pratećom infrastrukturom, operativnim površinama i drugim pratećim sadržajima (hladnjače za ribu i rakove - veletržnica, spremišta, potrebni servisi, benzinska postaja, ugostiteljski sadržaji, plaža i dr.). Ribarska luka zauzima manji obalni kopneni dio bivše tvornice „Neptun“ (dio k.č 1609/1 k.o. Komiža) s manjom izgrađenom obalom i postojećim gatom za privez ribarskih brodova tvornice. Taj gat i postojeća obala se gradnjom nove ribarske luke uklanjaju. Ostala površina ribarske luke formirana je na nasipu.

2.3.3. Turizam i zone ugostiteljsko turističke namjene

Smještajna struktura u Gradu Komiži sastoji se od jednog hotela, kategoriziranog sa dvije zvjezdice, sa 260 postelja i 30 pomoćnih ležajeva i privatnog smještaja; 2.682 postelja u domaćinstvu.

Tablica 20. Broj postelja po naseljima

Turistička mjesta	Broj postelja
Biševo	122
Duboka (Komiža)	14
Komiža	2493 (+260 hotel)
Oključna	13
Palagruža	4
Podhumlje	24
Podšpilje	12
Ukupno	2.682

Izvor: TZ Grada Komiže

Struktura smještaja u kojem izrazito dominira obiteljski smještaj (kućanstva) sa 91%, nepovoljan je u smislu kompleksne dioničke strukture (velik broj malih dionika). Takva struktura smještaja, dijelom i zbog sezonskog karaktera poslovanja, uvjetuje brojne neracionalnosti u planiranju i/ili kapacitiranju različitih infrastrukturnih sustava, što poskupljuje ne samo izgradnju ovih sustava, već i povećava godišnje operativne troškove korištenja i održavanja javne i komunalne infrastrukture.

Luka Komiža; 30 vezova, bove za manje brodove na oko 500m zapadno ili 150m južno od svjetla (dubina oko 30m), pješčano dno.

Mezoporat (o. Biševo), manja luka s 10 vezova, zaštićena od W i NW vjetrova.

Izvan smještajna ponuda može se ocijeniti kao nedostatna, jer manjka kongresnih centara, zdravstvenih/wellness kapaciteta i kvalitetno osmišljenih tematskih ruta, koji bi destinaciji omogućili globalno konkuriranje s novim turističkim proizvodima i produžetak turističke sezone.

Slika 6. Hotel Biševo

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, Splitsko-dalmatinska županija je u 2018. godini sudjelovala sa 19% u ukupnom broju dolazaka turista (1% više od 2017.), dok je u noćenjima ostvarila 20% udjela, isto 1% više nego prethodne godine. Grad Komiža, u 2018. godini i ima udio od 0,6% noćenja u ukupnom broju noćenja u Splitsko dalmatinskoj županiji.

Analizom turističkog prometa u Gradu Komiži, u odnosu na 2016. godinu, evidentno je povećanje turističkog prometa u dolascima i noćenjima. U odnosu na 2017. godinu, vidljivo je povećanje u broju dolazaka a smanjenje u broju noćenja i to za 8,88%.

Tablica 21. Turistički promet Grada Komiže u 2016. 2017. i 2018. godini

Grad Komiža	Dolasci			Noćenja		
	2016.	2017.	2018.	2016.	2017.	2018.
	16.155	17.935	18.932	108.409	120.837	110.103

Izvor: www.dalmatia.hr/statistika

Aktivnosti Turističke zajednice Grada Komiže su, uz izradu promidžbenih materijala i financiranje promidžbenih turističkih filmova i organizacija programa „Ljeta u Komiži“ (Komiška regata, Festival mora Rota palagruzona, Big game fishing, Ribarska noć, Biševska noć, Mandolina Comessa, Dani rogača, koncerti, kazališne predstave, izložbe, festival orguljaške baštine otoka visa... u suradnji s Gradom Komižom i Nautičkim centrom d.o.o.

Slika 7. Turističke zone u naselju i izvan naselja

Prostornim su planom određene ugostiteljsko-turističke površine unutar naselja kao zona T1 - hoteli i prateći sadržaj unutar i/ili izvan naselja i zona T2 – smještajne zgrade organizirane kao turističko naselje, T1-2; Hotel Biševo, T2-3; Turističko naselje Rogači, T2-4; Turističko naselje Neptun, T2-5; turističko naselje Kamenice T2-6, i T4; ugostiteljstvo.

Prostornim planom splitsko dalmatinske županije određena je izdvojena zona izvan naselja ugostiteljsko – turističke namjene Barjoška (T2), površine 19,5 ha i kapaciteta 600 ležajeva.

Grad Komiža zajedno s partnerima Javnom ustanovom More i krš, Institutom Plavi svijet i Turističkom zajednicom Grada Komiže provodi projekt „Centar za posjetitelje Modra špilja - Biševo“ sukladno Ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava potpisanom s Ministarstvom

regionalnoga razvoja i fondova Europske unije i Središnjom agencijom za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije. U sklopu infrastrukturnih aktivnosti na mjestu ruševne zgrade bivše škole na Biševu uredit će se i opremiti Centar za posjetitelje s polivalentnim prostorima za interpretaciju i prezentaciju prirodne baštine otoka Biševa i Viškog arhipelaga (izložbeni dio, info-pult, manja dvorana za predavanja, suvenirnica), uredskim prostorima za volonterski i istraživački centar, ugostiteljskim sadržajima i smještajem za djelatnike. Isto tako uredit će se poučne staze na otoku Biševu za pješake i bicikliste koje će povezati Centar za posjetitelje s Mezoportom, Gatulom, Salbunarom i najvišim vrhom Stražbenicom, te obnoviti i osvijetliti obalne topnike bitnice na rtu Galijula s odmorištima za posjetitelje i informativnim sadržajima na temu prirodne baštine Biševa.

2.3.4. Koncesije

Koncesija, kao pravni institut, poznata je još od rimskog vremena, a pojmovno predstavlja dopuštenje, odobrenje, ovlaštenje, kojim javna vlast dopušta određenom pravnom subjektu iskorištavati određena dobra, izvoditi određene radove ili obavljati kakvu djelatnost.

Davatelj koncesije može biti:

1. Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske, u ime Republike Hrvatske
2. tijelo državne uprave, u ime Republike Hrvatske
3. nadležno tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, u ime jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te
4. pravna osoba posebnim zakonima ovlaštena za davanje koncesije

Koncesija se daje u različitim područjima i za različite djelatnosti, a osobito:

1. za eksploataciju mineralnih sirovina
2. za korištenje voda
3. za pravo lova na državnim lovištima i uzgajalištima divljači
4. na pomorskom dobru
5. u području zaštite prirode
6. u području energetike
7. za obavljanje djelatnosti linijskog i obalnog pomorskog i riječnog prijevoza
8. za luke
9. za građenje i upravljanje autocestom i pojedinim cestovnim objektima na državnoj cesti (most, tunel i drugi)
10. za pružanje usluga javnog prijevoza
11. za zračne luke
12. u području sporta
13. na kulturnim dobrima

14. za komunalne djelatnosti
15. u području željeznica
16. u području žičara
17. za djelatnosti gospodarenja otpadom
18. u području turizma
19. u području zdravstva
20. za pružanje medijskih usluga televizije i radija
21. za slobodne zone
22. za uzgoj riba i drugih morskih organizama
23. u području veterinarskog javnog zdravstva.

Splitsko dalmatinska županija i Lučka uprava splitsko dalmatinske županije izdale su nekoliko koncesija na području Grada Komiže, prvenstveno koncesije na pomorskom dobru, koncesije za luku (Nautički centar Komiža d.o.o.) i Koncesije za obavljanje javne zdravstvene službe.

U 2019. godini donesen je Plan upravljanja Pomorskim dobrom na području Grada Komiže kojim se utvrđuje se sadržaj redovnog upravljanja pomorskim dobrom, sredstva za upravljanje pomorskim dobrom, popis djelatnosti koje se mogu obavljati na pomorskom dobru na području Grada Komiže kao i mikrolokacije za obavljanje propisanih djelatnosti. Vijeće za davanje koncesijskih odobrenja daje koncesijsko odobrenje za obavljanje djelatnosti na pomorskom dobru, koje ne isključuju niti ograničuju opću upotrebu pomorskog dobra. Upravljanje pomorskim dobrom podrazumijeva održavanje, unaprjeđenje, brigu o zaštiti pomorskog dobra u općoj upotrebi kao i posebnu upotrebu, odnosno gospodarsko korištenje pomorskog dobra na temelju koncesije ili koncesijskog odobrenja.

Pod redovitim upravljanjem pomorskim dobrom smatra se briga o zaštiti i održavanju pomorskog dobra u općoj uporabi, koju će Grad Komiža provoditi putem komunalnog redara i/ili komunalnog poduzeća Nautički centar Komiža d.o.o. i Jedininstvenog upravnog odjela Grada Komiže te uz pomoć policije, lučke kapetanije, građevinskog inspektora i ostalih nadležnih tijela. Redovno upravljanje pomorskim dobrom obuhvaća: brigu o zaštiti pomorskog dobra, održavanje pomorskog dobra, posebnu upotrebu pomorskog dobra na temelju koncesijskog odobrenja.

Planom upravljanja su određene i mikrolokacije za obavljanje djelatnosti, količine i rok. Naglašeno je i da se objekti za obavljanje djelatnosti ugostiteljstva i trgovine mogu postavljati isključivo u skladu sa Idejnim rješenjem kojeg će prethodno izraditi Grad Komiža.

Slika 8. Položaj mikrolokacija koncesija

PREGLEDNA KARTA – POLOŽAJ MIKROLOKACIJA

PREGLEDNA KARTA – POLOŽAJ MIKROLOKACIJA

Izvor: Plan upravljanja pomorskim dobrom na području Grada Komize za 2019. godinu

2.4. Opremljenost prostora infrastrukturom

2.4.1. Prometni infrastrukturni sustav

Cestovni promet

Položaj grada Komize u prometnom sustavu pripadajuće županije determiniran je svojim položajem na južnom dijelu otoka Visa koji se nalazi na poprečnom jadranskom prometnom koridoru.

U Gradu Komizi od postojeće cestovne infrastrukture postoji jedna državna cesta, jedna županijska cesta i više lokalnih cesta;

Državna cesta: D117 – Komiza – Podhumlje – Vis, duljine 19,68 km, širine 7,0 m,

Popis županijskih i lokalnih cesta na području Grada Komize:

ŽC 6212 (Komiža – Vis/D117)

LC67216 (Žena Glava –D117)

Duljina županijskih cesta je 8,64 km od toga 1,30 km su lokalne ceste, a 7,38 km županijske ceste.

Pomorski promet

Otok Vis na kojem se nalazi Grad Komiža povezan s kopnom trajektnom linijom Split – Vis te brzo brodskom katamaranskom linijom Split - Hvar - Vis. Pomorski promet se odvija putem morske luke otvorene za javni promet.

Prostornim planom uređenja Grada Komiže utvrđene su luke:

- Luka otvorena za javni promet – osobiti međunarodni značaj: Komiža (luka uključuje i hidroavionsko pristanište)
- Luka posebne namjene - za potrebe državnih tijela
- Ribarska luka - planirana: Komiža (luka za priobalnu i pučinsku flotu, a u zoni kopnenih usluga moguće djelatnosti vezane na prometovanje ribom)
- Sportska luka - Komiža (isključivo unutar granica naselja)
- Turistički privez Barjoška; maksimalno 10 vezova samostalni je infrastrukturni objekt (ponton, mol i dr.) u funkciji dnevnog prihvata nautičkih, izletničkih i drugih plovila, a gradi se unutar obuhvata zone izdvojene ugostiteljsko turističke namjene i čini jedinstvenu funkcionalnu cjelinu te može zauzeti max. 20% obalne linije turističke zone•
- Sidrište je posebno obilježen morski akvatorij koji omogućuje sigurno sidrenje plovnih objekata. Sidrišta: Komiža, Mezuporat – Biševo, Porto – Biševo i Oključna.

LUKA OTVORENA ZA JAVNI PROMET – MEĐUNARODNI ZNAČAJ – LUKA KOMIŽA – preostali dio 552,3 m, površina pristanišne obale 2487 m², površina akvatorija 41704 m². U okviru ovog djela nalazi se sidrište za domicilno stanovništvo kapaciteta 90 sidrenih vezova.

LUKA POSEBNE NAMJENE – SIDRIŠTE NA DIJELU K.O. KOMIŽA - PREDIO „POL GOSPU“ -morska površina 6.800 M² – kapacitet 40 sidrenih vezova (pod koncesijom u korist korisnika Nautičkog centra Komiža d.o.o.)

LUKA POSEBNE NAMJENE – SIDRIŠTE NA DIJELU K.O. KOMIŽA - PREDIO „LUČICA“ – morska površina 5.000 M² – kapacitet 20 sidrenih vezova (pod koncesijom u korist korisnika Nautičkog centra Komiža d.o.o.)

LUKA POSEBNE NAMJENE – SIDRIŠTE NA DIJELU K.O. KOMIŽA - PREDIO „UVALA MEZUPORAT“, morska površina 4500 m² – kapacitet 20 sidrenih vezova KOMIŠKI BAZEN ZA RIBARSKO POTREBE – 1.086 površina kopnenog dijela, 62.538 m² površina morskog dijela.

Zračni promet

Na području Grada Komiže nema poletno-sletnih staza, niti zračnih luka bilo kojeg karaktera, kao ni helidroma. Heliostrom se nalazi u Gradu Visu, na predjelu Samogor, dok se za potrebe Grada Komiže planira heliostrom na području gospodarske zone Ravno.

2.4.2. Energetski sustav

Napajanje otoka Visa električnom energijom izvodi se prijenosom putem dva podmorska kabla sa otoka Hvara. Grad Komiža se napaja iz 35 kV trafostanice u Gradu Visu.

Ovo su noviji tehnički uvjeti na području Komiže:

- TS 20(10)/0,4kV Komiža 12 i 2xpriključni 20kV kabel (EES 2017)
- KB 20kV „Ravno – Stupišće" (EES 2018)
- TS 20(10)/0,4kV Komiža 9 i 2xpriključni 20kV kabel (EES 2009)
- Novi PKB Stupište – Biševo

Prostornim planom uređenja Grada Komiže je određeno:

Za napajanje teritorija Grada Komiže potrebno je izgraditi /rekonstruirati slijedeće:

- Izgraditi TS 110/20(10) kV Vis, instalirane snage 2x10(20) MVA (u konačnici 2x20MVA)•Izgraditi dalekovod DV-KB110kV Stari Grad – Vis
- Izgraditi 5 trafostanica TS 10-20/04 kV, instalirane snage 630 kVA
- Zamijeniti TS 10/04 kV „Komiža 1“ i „Komiža 2“
- Rekonstruirati TS 10/04 kV „Komiža 5“ i „Komiža 7“ sa 400 na 630 kVA
- Realizirati izgradnju-rekonstrukciju (prema planovima HEP-a) KB-DV 10(20) kVvezu „Vis-Podstražje-Podhumlje-Komiža“.
- Izgraditi KB 20(10) rasplet za interpolaciju planiranih trafostanica u postojeću 10kV mrežu
- Izgraditi javnu rasvjetu ulične mreže unutar naselja

Projekata iz oblasti energetike financiranih sredstvima EU fondova – nema.

2.4.3. Telekomunikacijski sustavi

U Gradu Komiži postoji jedan poštanski ured. Mobilne telekomunikacije (T-com, Vipnet) pokrivaju cijeli prostor Grada. Stacionarna telefonska mreža je kombinirana, podzemna i nadzemna, a tvore je bakreni i optički kablovi.

Slika 9. Bazne postaje i antenski stupovi na području Grada Komiže

Stanje na dan	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.
Broj baznih postaja	9	9	9	9	9
Broj lokacija *	9	9	9	9	9
Broj antenskih stupova u vlasništvu operatora **	5	5	5	5	5 *
Broj antenskih stupova ostalih infrastrukturnih operatora	2	2	2	2	2
Broj antenskih prihvata na postojećim objektima	2	2	2	2	2
Broj antenskih sustava u zatvorenom prostoru	0	0	0	0	0
* Broj lokacija na kojima se nalaze bazne postaje, uzevši u obzir činjenicu da bazne postaje različitih operatora mogu biti na istom antenskom stupu ili postojećem objektu					
** Broj antenskih stupova i samostojećih nosača u vlasništvu operatora javnih komunikacijskih mreža pokretnih komunikacija (VIPnet, Tele2 i HT)					

Izvor: HAKOM, 31. svibnja 2019.

2.4.3. Vodnogospodarski sustav

Vodoopskrbni sustav Grada Komiže temelji se na vodo zahvatu Korita i vodo zahvatu Pizdica, sustavu cjevovoda, crpnih stanica i vodosprema. Na području Grada javnu vodovodnu mrežu nema područje Oključne. Tekućih voda nema, ali ima podzemnih voda u količini dostatnoj za opskrbu vodom otoka, te je izgrađen vodovodni sustav. Sustav se sastoji od gravitacijskih AC cjevovoda profila 80 do 200 mm. Na pojedinim dionicama sustava na kojima je izvršena rekonstrukcija postojećih cjevovoda postavljene su PEHD cijevi.

Crpilište "Korita" je centralni objekt vodoopskrbnog sustava otoka Visa. Smješteno je u unutrašnjosti otoka, neposredno uz prometnicu Vis – Komiža. Trenutačni radni kapacitet crpilišta iznosi cca 24-35 l/s.

Izvorište "Pizdica" nalazi se u Komiškom zaljevu. Izvor je kaptiran u galeriji izbušenoj u stijeni neposredno uz morsku obalu. Izdašnost izvora varira tijekom godine od 4 do 6 l/s. Trenutačni radni kapacitet iznosi cca 3-4 l/s.

Problemi u vodoopskrbi

Vodoopskrbni sustav otoka Visa karakteriziraju veliki gubici vode, velik utrošak energije, mala propusna moć pojedinih cjevovoda, zastarjelost i neopremljenost mjerno-regulacijskim uređajima.

Trenutačno crpljene količine vode iznose cca. 29 l/s. Registrirani gubici vode iznose cca. 9 l/s, tako da ukupno raspoložive količine vode u sadašnjem stanju iznose cca. 20 l/s. Ove količine dovoljne su za zadovoljavanje vodoopskrbnih potreba domicilnog stanovništva. Međutim najveći problem u funkcioniranju sustava predstavlja osiguranje potrebnih količina vode u špici sezone, kad uslijed velikog broja potrošača i nedostatnih količina vode dolazi do preopterećenja sustava što za posljedicu ima uvođenje redukcija vode.

Postavljanjem novih pumpnih postrojenja iz vlastitih izvora može se osigurati oko 38 l/sec. što za standard 300 l/dan po prosječnom korisniku (stanovnik/turista) može zadovoljiti cca. 8500 korisnika uz gubitke mreže. Ovi kapaciteti uz smanjivanje gubitaka i racionalno trošenje (bez upotrebe u intenzivnoj poljoprivredi) s standardom od 200 - 250 l/dan po korisniku moguće je zadovoljiti od 11000 do 13000 korisnika.

Prilikom rješavanja vodoopskrbnih potreba otoka Visa, kako sadašnjih tako i budućih, treba voditi računa da težište vodoopskrbe bude na opskrbi iz vlastitih vodnih resursa i da se pri dogradnji i rekonstrukciji sustava što više iskoristi postojeća vodoopskrbna mreža.

Za povećani broj korisnika potrebno je osigurati dodatne količine vode. Moguće su tri varijante rješenja:

- Varijanta "A" (opskrba iz vlastitih vodnih resursa)
- Varijanta "B" (desalinizator)
- Varijanta "C" (dovod vode s kopna)

Realizacija varijante "A" je veoma neizvjesna jer ovisi isključivo o kapacitetu slatkovodne "leće" koji još uvijek nije dovoljno istražen. Ukoliko se nakon dodatnih istražnih radova ustanovi da realizacija varijante "A" nije ostvariva, potrebne količine treba osigurati desalinizacijom bočate, odnosno morske vode ili dovodom vode sa kopna.

U svakom slučaju nužno je odgovarajućom studijom istražiti mogućnosti osiguranja vode prema varijanti "A" i "B", jer se varijanta "C" iznimno skupa.

Odvodnja

Za naselje Komižu kanalizacijski sustav je većim dijelom izgrađen, odnosno izgrađeni su objekti primarnog sustava (obalni kolektor sa crpnom stanicom, tlačnim cjevovodima, gravitacijskim cjevovodima, na koji se treba priključiti cjelokupna kanalizacijska mreža naselja, dva uređaja za pročišćavanje i dva podmorska ispusta). Sekundarna mreža je djelomično izgrađena.

Naselja u unutrašnjosti planiraju se rješavati pojedinačnim uređajima, vodonepropusnim septičkim jamama, upojnim bunarima i sl.

Zahvati u rekonstrukciji i izgradnji vodovodne mreže i mreže odvodnje u razdoblju 2014.-2018;

- izvedeni su radovi na revitalizaciji zdenaca crpilišta Korita
- izvedeni su radovi na sanaciji vodosprema
- izvršena je dogradnja Nadzorno upravljačkog sustava vodoopskrbnog sustava
- izvedena je probna bušotina bk1
- izgrađen je sustav odvodnje na predjelu Žanićevo žolo

- izvršena je dogradnja i uključivanje kanalizacijskih crpnih stanica u sustav daljinskog nadzora i upravljanja
- rekonstrukcija vodovodne i kanalizacijske mreže u ulici Alojzija Stepinca
- rekonstrukcija vodovodne i kanalizacijske mreže u ulicama Matije Gupca i Mile Budaka
- zamjena vodovodnih cijevi prilikom radova na sanaciji na Rive

Prioriteti u izgradnji i/ili rekonstrukciji u slijedećem četverogodišnjem razdoblju:

- provedba projekta „Sustav upravljanja gubicima – izgradnja i uspostava nadzorno – upravljačkog sustava kontrole i manjenja gubitaka
- rekonstrukcija vodovodne mreže u naselju Podhumlje
- sanacija vodovodne i kanalizacijske mreže u Komiži u sklopu radova na sanaciji ulica
- dovršetak započetog projekta dogradnje kanalizacijskog sustava Grada Komiže koji uključuje i izgradnju novog podmorskog ispusta uz prethodno pročišćavanje.

2.4.5. Gospodarenje otpadom

Na području grada Komiže postoji jedno odlagalište komunalnog otpada „Šćeće" na koji se odlaže otpad s područja Grada Komiže. Odlagalište je od Komiže udaljeno oko 3 km. Lokacija odlagališta nalazi se na 170 m nadmorske visine, na strmoj padini u podnožju jugozapadnog dijela brda Hum koja se spušta prema morskoj obali, od koje je udaljeno 600-700 metara. Odlagalište izrazito negativno utječe na vizualni aspekt krajobraza s obzirom da se otpad vidi s morske strane i iz obližnje uvale Velo Žalo u koju završava padina. Površina koja se trenutno nalazi pod otpadom je izduženog oblika jer prati makadamsku cestu.

Odlagalište je pod upravom tvrtke Nautički centar Komiža d.o.o. od 2010. godine. Na početku ulaza na odlagalište nalazi se stražarska kućica i rampa, udaljena 300 m od tijela odlagališta. Na odlagalištu je izvedena i hidrantska mreža, a oprema za gašenje požara se nalazi u stražarskoj kućici. Površina otpada na odlagalištu iznosi više od 0,5 ha.

Budući da odlagalište ne zadovoljava uvjete sukladno Pravilniku o načinu i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagalište otpada (NN 114/15), potrebno ga je urediti i sanirati u skladu s navedenim Pravilnikom.

S ciljem sanacije i zatvaranja neusklađenog odlagališta u 2014. godini Grad Komiža je putem tvrtke CONEX d.o.o. obavio geotehničke istražne radove i izrađen je geotehnički elaborat. Izgrađen je Glavni i Izvedbeni projekt s troškovnikom izvođenja radova za sanaciju i zatvaranje odlagališta komunalnog otpada „ Šćeće“. U 2018. godini je ishoda Građevinska dozvola za zahvat sanacije odlagališta i njegovo zatvaranje.

U razdoblju od 2014. do 2018.g. nisu izvođeni nikakvi zahvati izgradnje objekata za gospodarenje otpadom.

Grad Komiža kao investitor u suradnji s Nautičkim centrom Komiža d.o.o. planira u narednom četverogodišnjem razdoblju pristupiti izgradnji reciklažnog dvorišta površine 3014 m² na području radne zone Ravno što je i predviđeno Urbanističkim planom uređenja radne zone Ravno ("Službeni glasnik Grada Komiže" br. 5117). Za navedeno reciklažno dvorište izrađen je idejni projekt te je li tijekom ishoda posebni uvjeta za zahvat u prostoru.

Sukladno postojećim zakonskim propisima Grad Komiža donio je Plan gospodarenja otpadom za razdoblje 2017. – 2022. čijom provedbom će se nastojati postići sljedeće:

- uspostaviti sustav cjelovitog gospodarenja otpadom u skladu sa Planom gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2017. – 2022. godine ,
- povećati udio odvojeno prikupljanog otpada,
- recikliranje i ponovna uporaba otpada,
- smanjenje udjela biorazgradivog otpada u komunalnom otpadu
- smanjenje količina otpada koje se odlažu na odlagalištima,
- smanjivanje štetnih utjecaja otpada na okoliš,
- sanacija lokacija onečišćenih otpadom,
- samoodrživo financiranje sustava gospodarenja komunalnim otpadom,

U svezi razvojnih planova kao i potreba razvoja djelatnosti, ocijenjeno je da ne postoji potreba za izmjenama i dopunama dokumenata prostornog uređenja Grada Komiže.

2.5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja

2.5.1. Zaštita prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti

Temeljni propis kojim je regulirana zaštita prirode, a time i zaštita biološke raznolikosti u RH, je Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13 i 15/18). Također je donesen i niz provedbenih propisa koji su u vezi s ovim Zakonom, a odnose se na proglašenje zaštićenih područja, zaštićene vrste, rijetke i ugrožene tipove staništa te postupanje s genetski modificiranim organizmima.

Na području Grada Komiže nalaze se čak četiri lokacije u kategoriji spomenika prirode;

- Spomenik prirode – geomorfološki – Medvidina pećina (1967. g.)
- Spomenik prirode – geomorfološki – Modra Špilja na Biševu (1951. g.)
- Spomenik prirode geološki – otočić Brusnik zapadno od otoka Visa (1951 g.)
- Spomenik prirode – geološki – otok Jabuka (1958. g.)

Modra špilja je morska špilja koja se nalazi na istočnom dijelu otoka Biševa. Nastala je u topivim gornjokrednim vapnencima djelovanjem valova. Ljepota i atraktivno ime špilje dolaze od svjetlosnih efekata koji nastaju odbijanjem sunčevih zraka od pjeskovitog dna.

Slika 10. Modra špilja

Medvidina špilja nalazi se u uvali na južnoj strani otoka Biševa. Nastala je uslojenim vapnencima. Ulaz je u razini mora, širok je oko 5 m i visok oko 15 m. Prilaz špilji moguć je samo s mora. Špilja duga 150 m završava malim žalom do kojeg mogu samo manji čamci. Nekada je u špilji obitavala sredozemna medvjedica po kojoj je špilja i dobila ime.

Slika 11. Medvidina špilja

Brusnik, jedan od dva vulkanska otoka, od ukupno 1.246 jadranskih otoka, otočića, grebena i hridi. Osamljen na pučini Jadranskog mora nastao je vulkanskom erupcijom. Otok Brusnik ima jedinstvenu i vrlo lijepu šljunčanu plažu s tamnim oblucima nastalima valjanjem valovima odlomljenih dijelova tamnih magmatskih stijena.

Slika 12. Brusnik

Jabuka je drugi vulkanski otok na jadranskoj obali. Podloga u obliku magmatskih stijena i geografska izoliranost uvjetovali su razvoj osebujne flore i faune. Zanimljivog je stožastog oblika. Strme i visoke obale Jabuke otežavaju pristajanje brodova i kretanje po otoku.

Slika 13. Jabuka

Ekološka mreža na području Grada Komize obuhvaća slijedeće;

Važna područja za divlje svojte i stanišne tipove

- Svetac
- Otok Vis
- Palagruža
- Biševo Kopno
- Otok Vis – podmorje
- Biševo more
- Brusnik i Svetac
- Otok Jabuka – podmorje

- Palagruža- podmorje
- Otočić Galijula
- Jabuka
- Brusnik
- Viški akvatorij

Međunarodna važna područja z aptice

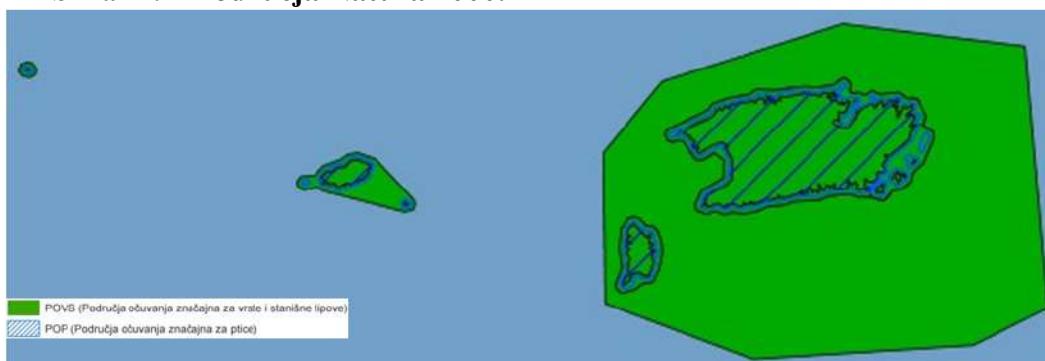
- Pučinski otoci

Nakon priključenja Hrvatske Europskoj Uniji, proglašena je NATURA 2000 ekološka mreža (Uredba o ekološkoj mreži (NN 124/13, 105/15)) unutar koje su implementirani zahtjevi prema dodacima Direktiva o staništima i Direktive o pticama (92/43/EEZ, 09/147/EZ). NATURA 2000 mrežu čine područja očuvanja značajna za ptice (POP) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS), odnosno ekološki značajna područja za RH, a uključuju i ekološki značajna područja EU važnih za očuvanje ugroženih divljih vrsta i stanišnih tipova. Za svaki planirani zahvat, koji sam ili s drugim zahvatima može imati značajan utjecaj na ciljeve očuvanja ekološke mreže NATURA 2000, provodi se postupak ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu (Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu (NN 146/14)). Pravilnik o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže (NN 15/14) izrađen je u svrhu jačanja zaštite ciljnih vrsta i staništa.

Nadležno tijelo za provedbu zaštite biološke raznolikosti je Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Uprava za zaštitu prirode. Uz središnje tijelo državne uprave, upravljanjem biološkom raznolikošću bave se pojedini upravni odjeli, službe i zavodi jedinica regionalne i lokalne samouprave. Osim toga, zaštićenim prirodnim vrijednostima upravljaju javne ustanove koje mogu djelovati na regionalnoj i lokalnoj razini.

U nastavku je dan prikaz područja obuhvaćenog NATURA 2000.

Slika 14. Područja Natura 2000.

2.5.2. Zaštita i očuvanje kulturnih dobara

Kulturna baština Grada Komiže obuhvaća 25 registriranih kulturnih dobara od ukupno 1.517 kulturnih dobara na području Splitsko dalmatinske županije. Nepokretna i pokretna kulturna dobra na području Grada Komiže prikazana su u tablici 21. Iz tablice je vidljivo da na području Grada postoji najviše nepokretnih pojedinačnih kulturnih dobara (17) i nepokretnih kulturnih dobara označenih kao kulturno-povijesne cjeline (3). Četiri su dobra registrirana kao pokretno kulturno

dobro (dva kao zbirka i dva kao pojedinačno kulturno dobro), a jedno je nepokretno kulturno dobro dobilo oznaku kulturnog krajolika.

Tablica 22. Kulturna dobra Grada Komiže

Naziv	Vrsta kulturnog dobra	Lokacija
Crkva sv. Silvestra	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Biševo
Novovjekovni brodolom	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Biševo
Antički brodolom	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Crkva Blažene Djevice Marije (Gospe od	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Crkva sv. Andrije na otoku Svecu	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Crkva sv. Marije Gusarice	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Crkva sv. Mihovila	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Inventar crkve Gospe Gusarice	Pokretno kulturno dobro - zbirka	Komiža
Inventar crkve sv. Nikole-Muster	Pokretno kulturno dobro - zbirka	Komiža
Kaštel	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Kuća Zanchi	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Kulturni krajolik otočja Palagruža	Nepokretno kulturno dobro - kulturni krajolik	Komiža
Lokva Krušovica	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Orgulje u crkvi Gospe Gusarice	Pokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Ostaci potonulog broda "Teti"	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Ostaci trgovačkog broda "Vassilios"	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Otočić Galijula	Nepokretno kulturno dobro - kulturno –	Komiža
Ruševine crkve sv. Andrije	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Sklop kuća Marinković	Nepokretno kulturno dobro - kulturno –	Komiža
Spomenički sklop crkve i samostana sv. Nikole Mustera	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Komiža
Urbanistička cjelina Grada Komiže	Nepokretno kulturno dobro - kulturno –	Komiža
Antički brodolom	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Palagruža
Antički brodolom	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Palagruža
Arheološko nalazište Bačokovo	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Podhumlje
Dva brončana kipa erosa	Pokretno kulturno dobro - pojedinačno	Podšpilje

Na prostoru Grada Komiže prisutni su brojni vidovi kulturne i graditeljske baštine u formi arheološke baštine, povijesnih graditeljskih cjelina, povijesnih sklopova i građevina.

Dosadašnja istraživanja i saznanja nedvojbeno svjedoče o kontinuitetu naseljenosti od prapovijesnih vremena do naših dana. Razne ljudske civilizacije i kulture koje su se smjenjivale tijekom stoljeća ostavile su brojne tragove svoje materijalne kulture na tom prostoru, od pretpovijesnih gomila i gradina, rimskih građevina i groblja, starokršćanskih i ranosrednjovjekovnih crkvice do obrambenih građevina. Tu je i slikovito pučko povijesno naselje na moru.

Na području Grada Komiže, kulturna dobra, lokaliteti, objekti i cjeline su:

URBANE CJELINE

1. Naselje Komiža

RURALNE CJELINE

1. Ruralna cjelina Duboka

2. Ruralna cjelina Podhumlje

3. Ruralna cjelina Podšpilje
4. Ruralna cjelina Kostirna
5. Ruralna cjelina Borovik
6. Ruralna cjelina Žena Glava
7. Ruralna cjelina Poje na Biševu

ARHEOLOŠKE I HIDROARHEOLOŠKE CJELINE I NALAZIŠTA

1. Otočje Palagruže
2. Otok Biševo
3. Otok Svetac
4. Tabelarni prikaz arheoloških nalazišta u Konzervatorskoj podlozi

SAKRALNA KULTURNA DOBRA

1. Crkva sv. Duh, Hum
2. Crkva sv. Nikole "Muster", Komiža
3. Crkva sv. Mihovil, iznad Komiže
4. Crkva sv. Roka, Komiža
5. Crkva Gospa Gusarica, Komiža
6. Crkva sv. Silvestra, Biševo
7. Crkva sv. Blaža, iznad komiške uvale
8. Crkva Gospe od planice, Kostirna

JAVNA KULTURNA DOBRA

1. Kula Mladineo, Borovik
2. Zonkotova kula, između Podhumlja i Podšpilja
3. Sklop Mardešić, između Podhumlja i Podšpilja
4. Kula "komuna", Komiža
5. Kuća Mladineo, Komiža
6. Kuća Molinari, Komiža
7. Kuća Foretić, Komiža
8. Kuća Marinković, Komiža
9. Kuće u moru, Komiža
10. Kuća Zonko, Komiža

11. kuća Giaconi, Komiža
12. Lučki ured, Komiža
13. Zadrudni dom, Komiža
14. Spomen dom (arh. Planić), Komiža
15. Kulturni centar „Ivan Vitić“, Komiža

Urbane cjeline

Urbana cjeline Komiže zaštićena je prema rješenjima o registraciji RST 1406 i RST 1407.

Ovoj zoni odgovara režim potpune konzervatorske zaštite povijesne urbane strukture, pejzažnih obilježja te pojedinačnih građevina, unutar koje je potrebno očuvati sva bitna obilježja prostorne i građevne strukture, određene topografijom, povijesnom građevnom supstancom, te raznolikošću namjena i sadržaja.

Mjere zaštite:

- sanacija i održavanje u povijesnom kontinuitetu očuvane urbane matrice, mjerila i slike naselja, povijesne graditeljske strukture, posebno vrijednih objekata i poteza, te postojeće i očuvane povijesne parcelacije
- sanacija i održavanje svake zgrade koja je sačuvala izvorna graditeljska obilježja
- restauracija svake zgrade koja je neprimjerenim zahvatima većim dijelom ili potpuno izgubila obilježja posebno vrijednog kulturnog dobra
- održavanje i uređenje neizgrađenih površina i pripadajuće urbane opreme, vodeći računa o njezinim autentičnim elementima, kao što su javna rasvjeta, hortikulturalna rješenja, uređivanje parcela, te predvrtova
- sprječavanje nadogradnje ili dogradnje pojedinih zgrada ili pak neprimjerenih adaptacija kojima se bitno mijenja izvorna arhitektonska zamisao;
- očuvanje karakterističnih rješenja krovova i sprječavanje bitnih promjena gabarita i oblikovanja, budući da su autentičnog arhitektonskog rješenja i mjerodavni kao peta fasada u karakterističnoj slici naselja;
- principom postupnosti treba omogućiti odgovarajuću rekonstrukciju i ukidanje degradirajućih elemenata i sadržaja
- nije dopuštena ugradnja graditeljskih elemenata i opreme koja nije u skladu s autentičnim elementima gradnje;
- za sve zahvate potrebno je ishoditi posebne uvjete i prethodno odobrenje nadležnog tijela za zaštitu kulturnih dobara, bez obzira na postojanje ili ne postojanje rješenja o registraciji ili preventivnoj zaštiti pojedinačnog kulturnog dobra

Ruralne cjeline

Preventivno je zaštićeno 19 ruralnih cjelina. To su uglavnom zaseoci koji su unutar procesa mehaničke migracije i emigracije većim dijelom napušteni. Sačuvana su uglavnom u izvornom stanje, što im daje spomenička obilježja. Zaštita ovih cjelina temelji se na očuvanju povijesne matrice naselja, njegove prostorne organizacije, smještaja u prirodnom okolišu, kao i na očuvanje tradicijske građevne strukture i karakteristične slike naselja.

Tablica 23. Ruralne cjeline

OZNAKA	GRAD	LOKALITET	RAZINA ZAŠTITE
7238	KOMIŽA	TALEŽ	prev.zaštita
7239	KOMIŽA	DUBOKA	prev.zaštita
7240	KOMIŽA	PODŠPILJE	prev.zaštita
7241	KOMIŽA	ŽEJNA GLOVA	prev.zaštita
7242	KOMIŽA	BOROVİK	prev.zaštita
7243	KOMIŽA	ZONKOTOVO	prev.zaštita
7244	KOMIŽA	PODHUMLJE	prev.zaštita
7245	KOMIŽA	VINI BUK	prev.zaštita
7246	KOMIŽA	SENOVI DULCI	prev.zaštita
7247	KOMIŽA	KOSTIRNA	prev.zaštita
7248	KOMIŽA	PASIKA	prev.zaštita
7249	KOMIŽA	OKLJUČNA	prev.zaštita
7250	KOMIŽA	SV. BLAŽ	prev.zaštita
7253	KOMIŽA	SALBUNARA	prev.zaštita
7254	KOMIŽA	PORAT	prev.zaštita
7255	KOMIŽA	MEZUPORAT	prev.zaštita
7256	KOMIŽA	NAPOJE	prev.zaštita
7257	KOMIŽA	VELA GORA	prev.zaštita
7270	KOMIŽA	GORNJA OKLJUČNA	prev.zaštita

Mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara ruralnih cjelina:

- Uvjetima uređenja i korištenja prostora potrebno je očuvati matricu povijesne jezgre naselja, a izgradnju u neizgrađenim dijelovima jezgre realizirati interpolacijama na načelima tipološke rekonstrukcije. Pod tipološkom rekonstrukcijom podrazumijeva se izgradnja koje je unutarnjom organizacijom prostora, komunikacijom s javnim površinama, gabaritima i namjenom usklađena s postojećim okolnim povijesnim objektima, ne narušavajući siluetu i osnovne vizure te komunikacijske tijekove unutar povijesne jezgre;
- Posebno je potrebno očuvati odnos izgrađenog dijela povijesnih poluurbanih i ruralnih jezgri s neposrednim agrarnim okolišem i poljoprivrednim površinama unutar povijesnih jezgri;
- Ne preporučuje se izmjena strukture i tipologije postojećih objekata radi funkcionalog povezivanja u veće prostorne sklopove koje bi mogle dovesti do gubitka prostornog identiteta pojedinih građevina;
- Osigurati očuvanje slike naselja, njegove matrice i karakterističnog mjerila;
- Osigurati zaštitu reljefa i specifičnih osobina pripadajućeg krajobraza;
- Uređivanje svih vanjskih ploha objekata unutar povijesnih poluurbanih i ruralnih cjelina mora se temeljiti na korištenju isključivo lokalnih arhitektonskih izraza i građevinskih materijala;
- Očuvanje autohtonih elemenata pejzaža – šuma, oranica, voćnjaka itd;
- afirmiranje sadnje i njegovanja autohtonih pejzažnih vrsta;
- Zaštita i sanacija vodotoka i karakterističnih krajobraznih obilježja u sastavu naselja ili njihovoj blizini, te sprečavanje njihovog zagađivanja i degradacije njihovog prirodnog toka;
- Održavanje karakteristične topografske forme i prostorne organizacije naselja;
- Očuvanje prostornih detalja unutar naselja;
- Sprječavanje unošenja stranih oblikovnih i građevinskih elemenata i njegovanje tradicijskog načina oblikovanja i građenja;
- Ograničavanje širenja naselja i zadržavanje zelenih prirodnih cezura među naseljima kako bi se zadržala njihova samosvojnost i povijesni identitet;

Za upravljanje graditeljskim nasljeđem u povijesnim jezgrama poluurbanih i ruralnih naselja preporuča se osnivanje specijaliziranih ustanova, zaklada i fondacija koje se financiraju temeljem propisa o zaštiti kulturnih doba.

Područja arheološke baštine

Registrirani ili preventivno zaštićeni arheološki lokaliteti otočja Palagruže, Biševo, Svetac te ostale arheološke zone sadržane u popisu nepokretnih kulturnih dobara u konzervatorskoj podlozi.

Tabelarni prikaz arheoloških cjelina i nalazišta dat je «Konzervatorskoj podlozi prostornih planova uređenja gradova Visa i Komiže, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjela u Splitu, travanj, 2003.». Zaštita arheološke baštine odnosi se i na neistražena i potencijalna nalazišta i zone.

Unutar arheoloških zona, unutar ili van postojećih naselja, potrebno je prilikom radova osigurati arheološki nadzor. Sukladno rezultatima arheološkog nadzora, nadležno konzervatorsko tijelo određuje daljnje postupanje odnosno može:

- odbiti zahtjev i trajno obustaviti radove na tom nalazištu,
- dopustiti nastavak radova uz određivanje mjera zaštite arheološkog nalazišta,
- dopustiti nastavak radova određivanjem konzervatorskih uvjeta, odnosno izmijeniti rješenje o prethodnom odobrenju.

Na područjima kojima se Prostornim planom grada Komiže predviđa izgradnja objekata unutar arheoloških zona, obvezuje se nositelj zahvata da osigura arheološko rekognosciranje prostora prije početka bilo kakvih radova te sukladno rezultatima rekognosciranja, zaštitna arheološka istraživanja. U slučaju prezentacije arheoloških nalaza in situ potrebno je izraditi detaljniji prostorni plan koji će definirati odnose između prezentiranih nalaza i predviđenih izgradnji.

Arheološka nalazišta koja su zaštićena kao pojedinačna kulturna dobra, što je tabelarno i kartografski iskazano u Konzervatorskoj podlozi, štite se kao pojedinačna kulturna dobra. Radovi na samom lokalitetu ili u njegovoj neposrednoj blizini vrše se na temelju posebnih uvjeta nadležnog tijela za zaštitu spomenika kulture.

Pojedinačna kulturna dobra

Zaštitom pojedinačnih kulturnih dobara obuhvaćene su registrirane ili preventivno zaštićene pojedinačne građevine ili građevinski sklopovi. Popis registriranih i preventivno zaštićenih kulturnih dobara sadržano je u Konzervatorskoj podlozi.

Izrada popisa registriranih i preventivno zaštićenih kulturnih dobara trajan je proces. Kulturna dobra koja tijekom vremena budu upisana u popis registriranih i preventivno zaštićenih kulturnih dobara, a sada se ne nalaze u istom popisu, obuhvaćena su mjerama zaštite za pojedinačna kulturna dobra. Promjene u popisu biti će dostavljane nadležnim gradskim i županijskim tijelima.

Radnje koje bi mogle prouzročiti promjene na nepokretnom kulturnom dobru, promjene namjene zaštićenog kulturnog dobra, kao i promjene u zaštićenom okolišu kulturnog dobra, mogu se poduzimati samo uz posebne uvjete i prethodno odobrenje nadležnog tijela za zaštitu kulturnih dobara. Nisu dopuštene radnje koje bi mogle narušiti integritet nepokretnog kulturnog dobra.

Zaštitu treba provoditi cjelovito što podrazumijeva istodobnu zaštitu same građevine i svih elemenata pripadajućeg prostora, u pravilu uz obavljanje uz očuvanje izvorne namjene i sadržaja u zaštićenim građevinama i pripadajućim česticama.

Za sanaciju i provođenje zaštitnih radova na ugroženim, odnosno oštećenim kulturnim dobrima potrebno je izraditi odgovarajuću arhitektonsko-građevinsku dokumentaciju postojećeg stanja sa prijedlogom sanacije i obnove, a prema konzervatorskim uvjetima nadležne službe zaštite spomenika kulture.

Mjere zaštite i odredbe za provedbu.

Zaštićena pojedinačna kulturna dobra (registrirana i preventivno zaštićena), bez obzira na stupanj zaštite područja ili naselja u kojem se nalaze:

- Svi zahvati trebaju omogućiti očuvanje, sanaciju i obnovu izvornih arhitektonskih i tipoloških karakteristika, te parcele, u pravilu uz očuvanje izvorne namjene;
- Eventualna nova namjena mora se prilagoditi očuvanoj građevnoj strukturi;
- sanacija i obnova svake zgrade mora se provoditi sukladno izvornom arhitektonsko-oblikovnom konceptu, uz očuvanje pripadajućih parcela, odnosno posjeda s kojima čine kvalitetnu cjelinu;
- Nisu dopuštene intervencije koje mogu ugroziti spomenički karakter, bilo da se radi o rekonstrukciji, nadogradnji, preoblikovanju ili prenamjeni u sadržaje koji nisu primjereni karakteru objekta odnosno karakteru šireg okoliša, kao niti preparcelacija;
- Nije dopuštena ugradnja i zamjena građevnih elemenata i materijala koji nisu primjereni povijesnom i spomeničkom karakteru objekta (PVC ili metalna stolarija, pokrov neprimjerenim crijepom i sl.), osim iznimno na onim građevinama u potezima ulica gdje su prizemlja javne namjene (lokali), a prema uvjetima izdanim od nadležnog konzervatorskog tijela;
- Nije dopušteno uklanjanje objekata u svrhu gradnje zamjenskih, osim iznimno pod uvjetima propisanim člankom 64. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara;
- Sve zahvate na kulturnom dobru potrebno je prethodno ishoditi posebne uvjete nadležnog tijela za zaštitu kulturnih dobara.

Građevni sklopovi koji su zaštićeni kao pojedinačno kulturno dobro uređuju se isključivo temeljem detaljne planske dokumentacije i projekata, kojima prethode posebni uvjeti i prethodno odobrenje. Sakralni i civilni građevni sklopovi mogu mijenjati namjenu (metoda revitalizacije) tek temeljem izvršene konzervacije koja može uključivati metodu anastilozije, restauracije i tipološke rekonstrukcije ukoliko se takve metode potvrde kao poželjne u postizanju integriteta kulturnog dobra. Preporuča se raspisivanje arhitektonskih natječaja kao metoda za postizanje izvedbenih (glavnih) projekata uređenja građevnih sklopova. Arhitektonski natječaji u svojim propozicijama trebaju imati ugrađene gore određene mjere zaštite pojedinačnih kulturnih dobara.

Područja etnološke baštine

Prostor obuhvata Prostornog plana uređenja grada Komiže tijekom povijesti bio je u najvećem dijelu površine ruralni prostor, iako je urbaniziran već u najstarijem sloju urbanizacije u Hrvatskoj: helenističkom urbanizacijom poteklom iz Isse. Danas je u velikom dijelu sačuvana matrica

tradicijskog građenja i oblikovanja prostora prvenstveno zbog zatvorenosti otoka poslije Drugog svjetskog rata, kao i emigracija s otoka.

Uvjeti zaštite i očuvanja područja etnološke baštine su:

- Područja etnološke baštine uređuju se revitaliziranjem tradicionalne mreže naselja u kojima se planskim pristupom revitaliziraju lokalne tradicije;
- Očuvanje etnoloških vrijednosti neposredno je vezano uz očuvanje vitaliteta naselja, te je stoga potrebno je kroz djelovanje ustanova, zaklada ili fundacija promovirati tradicionalne elemente u kulturnom stvaralaštvu stanovnika etnoloških područja, a razvoj gospodarskih djelatnosti vezati za radne običaje stanovnika (poljoprivredna proizvodnja, obrt, turizam na seljačkim domaćinstvima);
- Unutar područja etnološke baštine mogu biti uključena naselja morfološke, tipološke, strukturalne ili funkcionalne osobine tradicionalnog uređenja ruralnog prostora. Unutar područja etnološke baštine potrebno je uspostaviti posebne mehanizme nadzora građenja van građevinskih područja ili zona izgradnje u agrarnim područjima, te usmjeravati izgradnju objekata unutar područja tradicionalne izgradnje ruralnih naselja;
- Unutar područja etnološke baštine, svi zahvati na postojećim objektima kao i nova izgradnja mogu se izvoditi isključivo prema uvjetima za korištenje i uređenje prostora u važećim prostornom planskim dokumentima u koja trebaju biti ugrađeni ovdje izneseni opći uvjeti zaštite, a što se utvrđuje prethodnom suglasnošću na donošenje dokumenta prostornog uređenja ;

2.5.3. Zaštita kulturnih dobara

Na području Grada Komiže nalazi se Gradska knjižnica "Ranko Marinković" Komiža. Knjižnica je smještena u prostoru zgrade Spomen doma Grada Komiže. Namjenski je uređena i opremljena te zadovoljava potrebe korisnika. Sastoji se od jedne prostorije veličine cca 200 m² u kojoj se nalaze: informativni pult, prostor za smještaj građe, odjel za odrasle, odjel za djecu i mlade, informatička igraonica i čitaonica. Od informatičke opreme u knjižnici je korisnicima knjižnice dostupno pet računala s bežičnim internetom. Fond knjižnice obuhvaća knjižničnu građu, publikacije, multimedijalnu građu za djecu i odrasle, zavičajnu zbirku, a formira se prema zahtjevima i profilu korisnika kako postojećih tako i potencijalnih. Gradska je knjižnica "Ranko Marinković" u 2014. godini zabilježila blagi pad broja članstava u odnosu na 2013. godinu zbog odlaska mladih na studij. Rad knjižnice financira se iz zakonski predviđenih izvora financiranja: sredstava osnivača, tj. Grada Komiže, vlastitih prihoda i prihoda za posebne namjene. Vlastiti se prihodi odnose na sredstva od pružanja usluga korištenja interneta i printanja, dok se prihodi posebne namjene odnose na članarine.

Za kulturnu ponudu Grada Komiže od velikog su značaja manifestacije koje se održavaju na autentičnim lokacijama čime se pruža perspektiva u razvoju turističke ponude Grada. Na području Grada Komiže održavaju se sljedeće manifestacije:

- Rota Palagruzona
- Doni svetega Mikule
- Poklod
- Komiško kulturno ljeto

- Big Game Fishing
- Ribarska noć
- Dani rogača
- Komiška regata
- Biševska noć
- Omiški festival – večer mješovitih klapa

Rota Palagruzona najduža je i najstarija jadranska povijesna regata s tradicijom dugom 1000 godina. Manifestacija je od regionalnog značaja i njenim se održavanjem čuva uspomena na bogatu ribarsku povijest koja je u prošlosti bila unosna industrija i temelj egzistencije otoka Visa.

U skladu s višestoljetnom tradicijom, u Gradu Komiži obilježavaju se **Doni svetega Mikule**. Sveti Nikola je zaštitnik ribara, pomoraca i putnika, a njegov dan slavi se kao dan Grada. Obred spaljivanja starog drvenog broda vrši se na Musteru ispred crkve sv. Nikole, a pepeo se koristi za blagoslov novoizgrađenih brodova. Nakon rituala spaljivanja tradicionalno se održava procesija, kao i niz prigodnih kulturno-zabavno-sportskih manifestacija.

Poklod je stari običaj koji se obilježava na pokladni utorak u veljači ili ožujku. Gradom tada prolazi maskirana povorka, spaljuje se „krivac“ za sve loše što se dogodilo u prošloj godini, a u večernjim se satima održava maskirani ples.

Glazbeno scenska manifestacija **Kulturno ljeto** je program koji se sastoji od sajмова, koncerata, izložbi, predstava i mnogih drugih aktivnosti.

Od 2010. godine Grad Komiža je domaćin popularne sportsko-zabavne manifestacije **Big Game Fishing**. Radi se o međunarodnom kvalifikacijskom natjecanju u lovu divlje tune. Ova manifestacija uspješno okuplja sve zaljubljenike u more koji vole aktivno provoditi odmor. Cilj manifestacije je postići spoj kulture, tradicije i sporta, što dodatno upotpunjava turističku ponudu Grada Komiže.

Ribarska noć tradicionalno se održava od 1984. godine prve subote u kolovozu kada u Komižu pristižu brojni gosti s kopna. Komiška riva tada postaje mjesto autohtone gastronomske i glazbene ponude na kojem se održava Sajem otočnih proizvoda, što je izvrsna prilika za promoviranje i prepoznavanje otočkih proizvoda.

Od 2010. godine u Komiži se održava i manifestacija **Dani rogača** kojoj je cilj promovirati rogač kao proizvod koji je od velike povijesne važnosti za Grad Komižu. Uz predavanja i edukacije, u sklopu ove manifestacije održavaju se i kazališne predstave te humanitarne izložbe.

Nadaleko poznat turističko jedriličarski događaj **Komiška regata** tradicionalno se održava svake godine krajem svibnja. Manifestacija je popraćena prigodnim zabavnim i gastronomskim programom.

Biševska noć tradicionalno se održava krajem kolovoza u biševskoj uvali Mežuporat gdje posjetitelji dolaze organiziranim prijevozom. Ovom se manifestacijom uz gastronomsku i zabavnu ponudu posjetiteljima nastoji osigurati i atraktivan posjet prirodnom fenomenu Modra špilja.

Omiški festival – večer mješovitih klapa se održava od 2013. godine u Gradu Komiži. Večer mješovitih klapa odgojno djeluje na glazbenu izobrazbu posjetitelja te im se približava

tradicionalna dalmatinska pjesma. Večer mješovitih klapa Festivala dalmatinskih klapa odvija se u organizaciji i suradnji sa Gradom Komizom i Turističkom zajednicom Grada Komize.

III. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

3.1. Izrada prostornih planova

Prostorni planovi na snazi

1. PROSTORNI PLAN UREĐENJA GRADA KOMIŽA

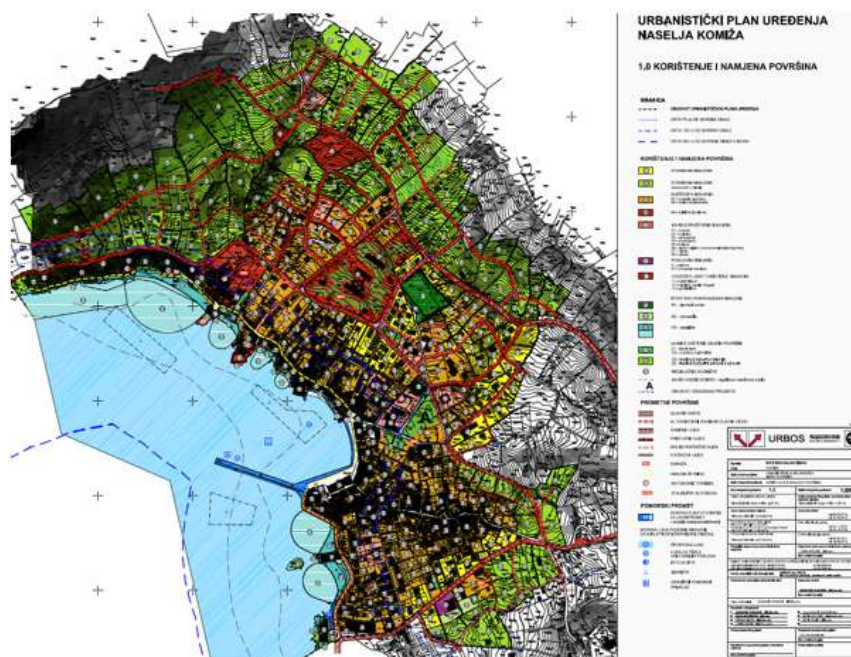
Odluka o donošenju; Službeni glasnik Grada Komize 10/06, 2/15.

Granica obuhvata obuhvaća jedinicu lokalne samouprave – Grad Komizu. Prostornim planom utvrđena je osnovna namjena i korištenje površina na području obuhvata. Šumske površine zauzimaju gotovo 60% površine Grada, ostale poljoprivredne i šumske gotovo 20%, poljoprivredne obradive površine također oko 20% površine, dok građevinska područja posebne namjene čine svega 0,06 % površine. Građevinsko područje naselja zauzima 2,53% ukupne površine Grada od čega izgrađeni dio građevinskog područja naselja zauzima 2,11%.

Urbanistički i detaljni planovi

2. URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA NASELJA KOMIŽA

Odluka o donošenju; Službeni glasnik Grada Komize 3/15.

UPU naselja Komiza ; 101,93 ha, obuhvaća cjelokupnu funkcionalnu cjelinu naselja Komiza i to:

- zaštićenu kulturno-povijesnu urbanističku cjelinu naselja i
- područje izvan zaštićene cjeline naselja, a unutar granice obuhvata Plana

Zaštićena kulturno-povijesna urbanistička cjelina naselja Komiže

Zaštićena kulturno-povijesna urbanistička cjelina naselja Komiže podijeljena je u dvije zone (A i B) različitog režima zaštite

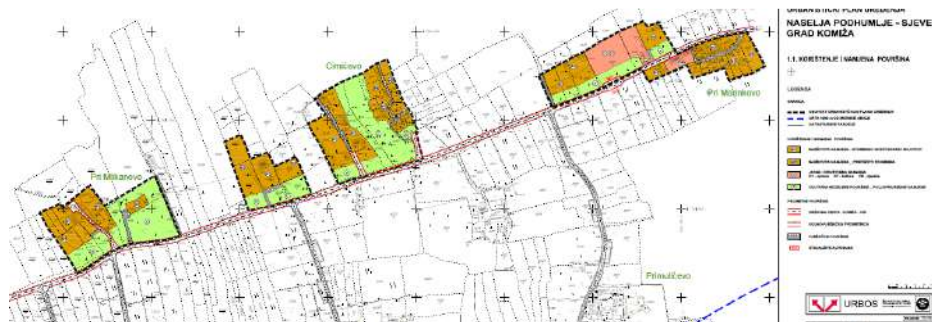
Područje izvan povijesne jezgre, a unutar obuhvata UPU-a naselja Komiža

Za građevinsko područje u kontaktnom području zaštićene cjeline, a unutar granice obuhvata Plana potrebno je:

- temeljem valorizacije prirodnih i stvorenih datosti, utvrditi način uređenja:
 - zone stambene namjene S
 - zone mješovite pretežito stambene namjene M1
 - zone mješovite pretežito poslovne namjene M2 (gradski projekt „Centar“) sa javnom i društvenom, stambenom športskom, ugostiteljsko turističkom namjenom, otvorenim javnim prostorima i javnim zelenim površinama
 - zona isključive namjene – ugostiteljsko turističke zone T1, T2 (gradski projekt Rogaći) sa pratećim sadržajima stambene, poslovne, javne i društvene namjene i otvorene javne prostore i javne zelene površine
 - odrediti kvalitetni način infrastrukturnog opremanja
 - odrediti kvalitetni način uređenja obalnog pojasa, pomorske infrastrukture i i korištenja akvatorija u granicama obuhvata Plana.

3. URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA PODHUMLJE SJEVER

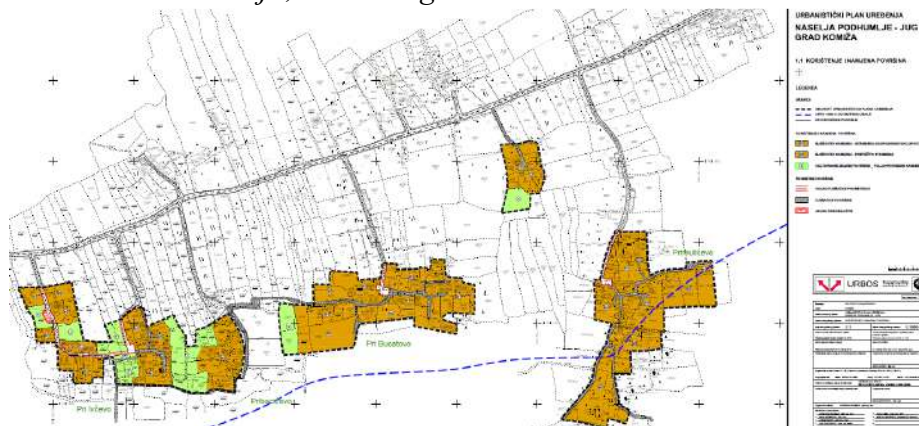
Odluka o donošenju; Službeni glasnik Grada Komiže 7/18.

Područje obuhvata naselja Podhumlje – sjever obuhvaća sklopove građevina ukupne površine oko 3,38 ha. U strukturi naselja dominiraju stambeni sklopovi te dominira tradicionalna struktura naselja koju je i u budućnosti potrebno sačuvati.

4. URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA PODHUMLJE JUG

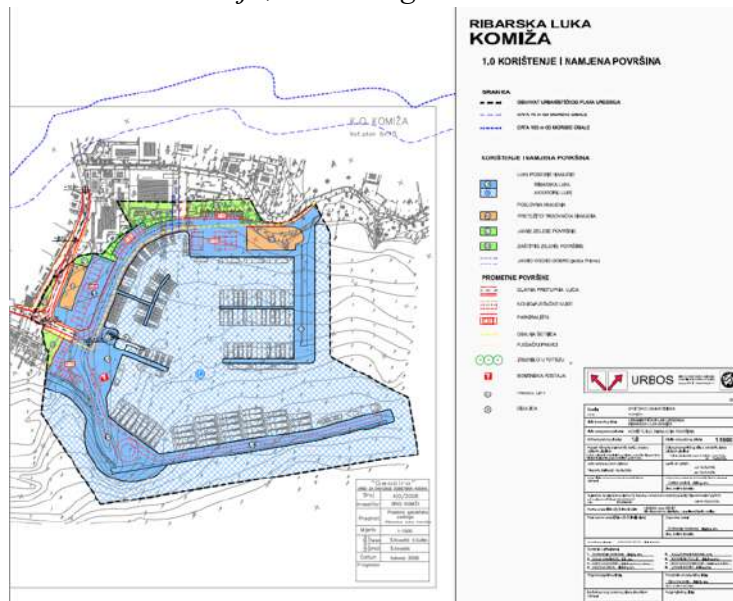
Odluka o donošenju; Službeni glasnik Grada Komize 8/18.

Područje obuhvata naselja Pohumlje – jug obuhvaća sklopove građevina ukupne površine oko 5,38 ha. U strukturi naselja dominiraju stambeni sklopovi te dominira tradicionalna struktura naselja koju je i u budućnosti potrebno sačuvati.

5. URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA RIBARSKA LUKA

Odluka o donošenju; Službeni glasnik Grada Komize 3/09, 5/17.

Urbanistički plan uređenja Ribarske luke donesen je 2009. godine i obuhvaća prostor južno od bivše tvornice „Neptun“. Izmjena i dopuna izrađena je u svrhu racionalizacije planiranog rješenja i to na način da se smanjio obuhvat na kopnu i moru te racionalizirao broj planiranih sadržaja. Obuhvaća prostor od 44.240 m² na kopnu i u moru. (14.031,00 m² kopneno i 30.209,00 m² morski dio).

6. URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA RADNE ZONE RAVNO

Odluka o donošenju; Službeni glasnik Grada Komiže 5/17.

Radna zona Ravno smještena je na udaljenosti od cca 4,0 km od naselja Komiža sjeverno od državne ceste DC 117 Komiža – Podhumlje – Vis. Obuhvat UPU-a iznosi iznosi oko 7,66 hate je određena slijedeća namjena površina:

- Proizvodna I1 – pretežito industrijska
- Proizvodna I2 – pretežito zanatska
- Reciklažno dvorište – RD
- Helidrom
- Infrastrukturne i prometne površine

Atraktivnost radne zone Ravno ogleda se u raspoloživom prostoru za gradnju gospodarskih sadržaja te cjelovitom opremanju zone za proizvodne i zanatske pogone, skladišta, servise, reciklažno dvorište i sl.) a izvan uskog obalnog pojasa.

Prostorni planovi u izradi

IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA UREĐENJA GRADA KOMIŽE

Odluka o izradi; Službeni glasnik Grada Komiže 8/18.

Jurkovicica – idejno rješenje

Prostorni plan uređenja Grada Komiža izrađen je davne 2006. godine te je mijenjan i dopunjavao u 2015. godini. Usvajanjem tih izmjena i dopuna Prostorni plan uskladio se s prostornim planom Splitsko dalmatinske županije i zakonom o prostornom uređenju iz 2013. godine. Nakon usvajanja izmjena i dopuna prostornog plana uređenja grada Komiža u 2015. godini, stupile su na snagu Izmjene i dopune Zakona o prostornom uređenju. Pored ostalog, izmjenama Zakona uveden je pojam „prostora ograničenja“ koji obuhvaća prostor udaljen 1000 m od obalne crte, dok se cijelo područje otoka nalazi u zaštitnom obalnom pojasu. Posebno je regulirana i gradnja u prostoru ograničenja. Izmjenama i dopunama Prostornog plana Grada Komiža nije omogućena rekonstrukcija postojećih osnovnih i pomoćnih građevina smještenih izvan granica građevinskih područja, a ostale odredbe o gradnji i uređenju objekata i površina izvan granica građevinskih područja potrebno je uskladiti sa Zakonom. Također su se u periodu od donošenja izmjena i dopuna prostornog plana uređenja Grada Komiža do danas, oblikovali brojni zahtjevi od strane jedinice lokalne samouprave (sidrišta, lokalna infrastruktura i sl.), te od strane građana.

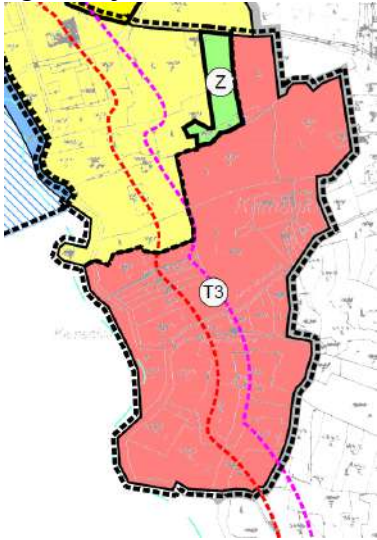
Osnovni razlozi za Izmjenu i dopunu slijedeći:

1. Usklađivanje s izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju.
2. Izmjene odredbi za provođenje u cilju omogućavanja rekonstrukcije postojećih građevina smještenih izvan granica građevinskog područja kao i po potrebi ostalih odredbi za provođenje sukladno zakonskim mogućnostima i zahtjevima.
3. Preispitivanje lokacija i uvjeta uređenja sidrišta te uređenje obale na području „Jurkovicica“
4. Usklađivanje s posebnim zahtjevima nadležnih javnopravnih tijela

URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA ZONE KAMENICE U NASELJU KOMIŽA I S TIME U VEZI IZMJENA I DOPUNA PPUO KOMIŽA

Odluka o izradi; Službeni glasnik Grada Komiže 8/18.

Razlog izrade UPU-a Kamenice i istovremene izrade Izmjena i dopuna PPU odnosi se na prenamjenu predmetnog zahvata iz ugostiteljsko turističke zone, turističko naselje - T2 u ugostiteljsko turističke zonu, kamp – T3. Predmetni obuhvat iznosi 5,8 ha.

Prijedlog prenamjene u T3

Na predmetnom području se na temelju urbanističkog plana planira urediti zona za glamping (glamurozni kampiranje) koji je namijenjen ljudima koji žele kombinirati užitak i slobodu kampiranja bez odricanja od komfora. Glamping osigurava jedinstveni smještaj različit od stereotipnih turističkih naselja, povratak prirodi, autohtonost i očuvanje okoliša. Urbanistički plan obuhvatit će sve mjerodavne pokazatelje: vizualnu pojavnost, odnosno oblike, prirodne i antropogene sastavnice krajolika.

Cilj je stvoriti prostor najvišeg standarda, ali netaknute prirode. Minimalna intervencija u krajolik, temelji se na principu samoodrživosti i obnovljivosti izvora, bez negativnog utjecaja i infrastrukturnog opterećenja okoline. Infrastrukturno opremanje zone sukladno suvremenim standardima (uređaj za pročišćavanje otpadnih voda, mogućnost korištenja alternativnih izvora energije (sunčani kolektori), uređenje zelenih i površina i sl.

Planom će se omogućiti faznost realizacije zahvata (prostornih cjelina).

URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA ZONE NEPTUN U NASELJU KOMIŽA I S TIME U VEZI IZMJENA I DOPUNA PPUO KOMIŽA

Odluka o izradi; Službeni glasnik Grada Komiže 8/18.

Obuhvat Izmjena i dopuna UPU-a Neptun i istovremene Izmjene i dopune PPU-a Grada Komiža iznosi oko 3,9 ha i odnosi se na dijelom izgrađeno područje postojeće tvornice za preradu ribe Neptun i zonu Radničkog doma na krajnjem istočnom dijelu naselja Komiža.

Na predmetnom području se na temelju stručne valorizacije kulturnog krajolika i kontaktnog područja povijesne jezgre te na temelju urbanističkog plana urbane preobrazbe, planira urediti dio naselja Komiža koji bi svojom vizualnom pojavnosti, oblicima građevina, otvorenim trgovima i javnim prostorima potvrdio kulturno povijesnu i estetsku osobnost povijesne jezgre.

Istovremenom izradom urbanističkog plana urbane preobrazbe i Izmjenom i dopunom Prostornog plana uređenja, umjesto gradnje stereotipnih turističkih naselja, planira se organsko i kulturnom

krajojliku prilagođeno „širenje“ naselja Komiže. Organsko u smislu povezivanja s povijesnom jezgrom i okolnim područjem očuvanjem postojećih povijesnih puteva te prilagođeno kulturnom krajojliku na način da komunicira s postojećom slikom naselja i planiranom lukom. Posebno je potrebno naglasiti da se daljnji turistički razvoj mjesta može ostvariti na području „Kamenica“.

Prijedlog prenamjene u MI

3.2. Prostorni planovi u odnosu na druge dokumente koji utječu na prostor

Grad kao osnovna političko - teritorijalna jedinica svoje opravdanje ima u osiguravanju boljih uvjeta života stanovništva. Odgovornost gradske uprave je da ostvari boljitak zajednice koja joj je dala mandat da njome upravlja. Taj boljitak predstavlja objektivnu kategoriju koju je moguće mjeriti određenim jasno definiranim kriterijima. Kako bi lokalna zajednica uspjela realizirati vlastiti razvoj, potrebno je uložiti određene napore i sredstva, ali prije svega treba imati jasnu viziju željenog stanja koje pojedina lokalna jedinica želi dostići, kako bi uspjela zadržati ili povećati gospodarske i društvene dobrobiti a pri tom sačuvati okoliš. Potrebno je definirati viziju razvoja, sa razvojnim ciljevima koji se operacionaliziraju kroz mjere i zadatke.

Razvoj treba planirati, jer bez jasnog planiranja razvoj se prepušta stihiji i ne odvija se u željenom smjeru. Razvojnu politiku koja definira okvir budućeg razvoja neke zajednice moguće je smisleno voditi pomoću prethodno donesenih strateških dokumenta razvoja. Stoga se planiranje razvoja treba zasnivati na jasnoj strategiji razvoja, gdje je neobično važno da bude stručna, pripremljena i podržana od eksperata ali demokratski usuglašena sa građanima radi osiguravanja legitimiteta iste. Također je važno da strategija bude definirana integralno što zači da ima jasnu i usuglašenu koncepciju ekonomskog razvoja, jasnu koncepciju društvenog razvoja te jasnu koncepciju prostornog razvoja i uređenja zasnovanu na mjerljivim kriterijima i operativnim zadacima unapređenja stanja okoliša, funkcioniranja tehničkih sustava, korištenja zemljišta i građena na principima održivog razvoja.

Razvojne strategije društveno ekonomskog razvoja kao i sektorske strategije koje se ostvaruju zahvatima u prostoru trebaju biti usuglašene sa dokumentima prostornog uređenja koji daju prostorni okvir za realizaciju planiranih ciljeva.

U pogledu planiranja razvoja lokalne zajednice u Republici Hrvatskoj nije eksplicite definirana obveza za izradu odgovarajućih lokalnih strategija za općine i gradove. Također u Zakonu o regionalnom razvoju (2017.), kao ni u Nacionalnoj strategiji regionalnog razvoja (2010.) prostorno planiranje se ne spominje. Vidljivo je da nije osiguran integralni pristup u planiranju.

Za područje Grada Komiže izgrađeno je nekoliko dokumenata koji su od značaja za prostor Grada;

- **Strateški razvojni program Grada Komiže za razdoblje od 2015. do 2020. godine**

Strategija razvoja Grada Komiže je krovni planski dokument spomenute jedinice lokalne samouprave kojim se određuju dugoročne smjernice za ekonomski, društveni i infrastrukturni razvoj do 2020. godine. Strategijom su identificirani razvojni potencijali grada temeljem analize trenutnog stanja te se u svrhu njihovih ispunjenja predlažu razvojni prioriteti i mjere.

Slika 15. Strateški razvojni program Grada Komiže za razdoblje od 2015. do 2020. godine

Na temelju rezultata izrađene analize stanja, održanih radnih skupina te izrađene SWOT analize definirana je Vizija razvoja Grada Komiže za razdoblje 2015. – 2020; ***Promicanje održivog gospodarskog i turističkog razvoja, koristeći prirodne, kulturne, socijalne i druge lokalne resurse te promicanje odgovornog i aktivnog sudjelovanja u procesima održivog razvoja.***

Temeljem izrađene analize stanja, odrađenih radnih skupina i definiranja SWOT analize i vizije u Gradu Komiži definirana su četiri strateška cilja (SC):

SC1: Razvoj kvalitete života

SC2: Razvoj gospodarstva

SC3: Očuvanje i održivo korištenje kulturne i prirodne baštine

SC4: Osnaživanje i umrežavanje razvojnih dionika

Tablica 24. Shema Vizije, ciljeva i prioriteta Grada Komiže

Vizija	Promicanje održivog gospodarskog i turističkog razvoja, koristeći prirodne, kulturne, socijalne i druge lokalne resurse te promicanje odgovornog i aktivnog sudjelovanja u procesima održivog razvoja.			
Ciljevi	SC1. RAZVOJ KVALITETE ŽIVOTA	SC2. RAZVOJ GOSPODARSTVA	SC3. OČUVANJE I ODRŽIVO KORIŠTENJE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE	SC4. OSNAŽIVANJE I UMREŽAVANJE RAZVOJNIH DIONIKA
Prioriteti	<p>1.1. Izgradnja, unaprjeđenje i održavanje infrastrukture Grada Komiže</p> <p>1.2. Pобољшanje kvalitete života stanovnika</p>	<p>2.1. Razvoj ribarstva i povezanih djelatnosti</p> <p>2.2. Razvoj konkurentne i održive poljoprivrede</p> <p>2.3. Razvoj turizma temeljenog na osobitostima područja</p> <p>2.4. Poticanje povezivanja gospodarskih djelatnosti</p> <p>2.5. Poticanje poslovanja gospodarskih subjekata</p>	<p>3.1. Obnova i zaštita materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara</p> <p>3.2. Korištenje prirodne baštine na održiv način</p> <p>3.3. Umrežavanje i održivo korištenje kulturne i prirodne baštine u jedinstvenu i prepoznatljivu cjelinu</p>	<p>4.1. Razvoj socijalnog kapitala lokalne zajednice</p> <p>4.2. Umrežavanje s organizacijama, tijelima lokalne i regionalne uprave na lokalnom, nacionalnom i transnacionalnom nivou</p>

Grad Komiža tako je u svoju strategiju razvoja uvrstio 112 projektnih ideja koji su razvrstani u 12 prioriteta unutar četiri cilja. U toku određivanja ciljeva, prioriteta i mjera definirani su i indikatori koji će pratiti uspješnost provedbe Strateškog razvojnog programa Grada Komiže.

Iz analize ciljeva, prioriteta i mjera Strateškog plana Grada Komiže vidljivo je da najveći broj mjera nije predmet dokumenata prostornog uređenja, odnosno ne provodi se kroz zahvate u prostoru. S druge strane, za mjere iz strategije razvoja koje se provode kroz zahvate u prostoru, postojećim dokumentima prostornog uređenja osigurane su prostorno planske pretpostavke. Stoga, za provedbu Strateškog plana Grada Komiže (2015. – 2020.) nije nužna izmjena dokumenta prostornog uređenja.

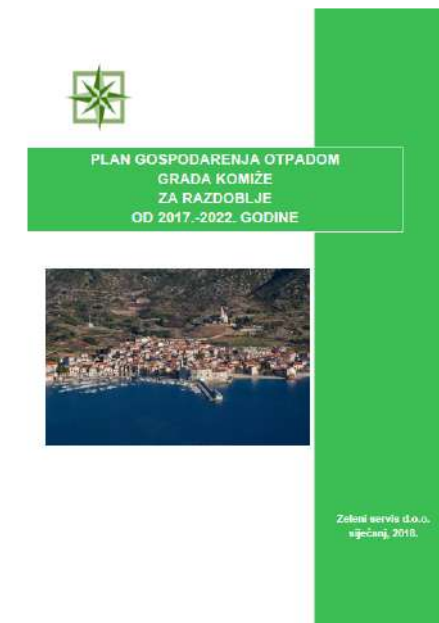
- **Plan gospodarenja otpadom Grada Komiže za razdoblje od 2017.-2022. godine**

Sukladno postojećim zakonskim propisima Grad Komiža donio je Plan gospodarenja otpadom za razdoblje 2017. – 2022. s ciljem;

- uspostaviti sustav cjelovitog gospodarenja otpadom u skladu sa Planom gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2017. – 2022. godine ,
- povećati udio odvojeno prikupljanog otpada,
- recikliranje i ponovna uporaba otpada,
- smanjenje udjela biorazgradivog otpada u komunalnom otpadu
- smanjenje količina otpada koje se odlažu na odlagalištima,
- smanjivanje štetnih utjecaja otpada na okoliš,
- sanacija lokacija onečišćenih otpadom,
- samoodrživo financiranje sustava gospodarenja komunalnim otpadom,

Sukladno ocjeni postojećeg stanja u gospodarenju otpadom i obaveza koje Republika Hrvatska mora postići prema europskom i nacionalnom zakonodavstvu, Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske postavljeni su ciljevi koji se moraju realizirati do 2022. godine;

Slika 16. Plan gospodarenja otpadom Grada Komize od 2017.-2022. godine

Slika 17. Ciljevi gospodarenja otpadom koje je potrebno postići do 2022. godine u odnosu na 2015. godinu.

Br.	Cilj		
1.	Unaprijediti sustav gospodarenja komunalnim otpadom	Cilj 1.1.	Smanjiti ukupnu količinu proizvedenog komunalnog otpada za 5 %
		Cilj 1.2.	Odvojeno prikupiti 60 % mase proizvedenog komunalnog otpada (papir, staklo, plastika, metal, biootpad i dr.)
		Cilj 1.3.	Odvojeno prikupiti 40 % mase proizvedenog biootpada koji je sastavi dio komunalnog otpada
		Cilj 1.4.	Odložiti na odlagališta manje od 25 % mase proizvedenog komunalnog otpada
2.	Unaprijediti sustav gospodarenja posebnim kategorijama otpada	Cilj 2.1.	Odvojeno prikupiti 75 % mase proizvedenog građevnog otpada
		Cilj 2.2.	Uspostaviti sustav gospodarenja otpadnim muljem iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda
		Cilj 2.3.	Unaprijediti sustav gospodarenja otpadnom ambalažom
		Cilj 2.4.	Uspostaviti sustav gospodarenja morskim otpadom
		Cilj 2.5.	Uspostaviti sustav gospodarenja otpadnim brodovima, podrtinama i potonulim stvarima na morskome dnu
		Cilj 2.6.	Unaprijediti sustav gospodarenja ostalim posebnim kategorijama otpada
3.	Unaprijediti sustav gospodarenja opasnim otpadom		
4.	Sanirati lokacije onečišćene otpadom		
5.	Kontinuirano provoditi izobrazno-informativne aktivnosti		
6.	Unaprijediti informacijski sustav gospodarenja otpadom		
7.	Unaprijediti nadzor nad gospodarenjem otpadom		
8.	Unaprijediti upravne postupke u gospodarenju otpadom		

Izvor: Plan gospodarenja otpadom Grada Komiže od 2017.-2022. godine

Konstatirano je, s obzirom da sav sakupljeni miješani komunalni otpad te biorazgradivi otpad sa područja Grada Komiže završi na postupku odlaganja na lokaciji odlagališta „Šćeće“, da nisu ostvareni ciljevi postavljeni Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske. Navedeno je da postojeće odlagalište ne zadovoljava uvjete sukladno Pravilniku o načinu i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagalište otpada (NN 114/15), te je zaključeno da ga je potrebno urediti i sanirati u skladu s navedenim Pravilnikom. S ciljem sanacije i zatvaranja neusklađenog odlagališta u 2014. godini Grad Komiža je putem tvrtke CONEX d.o.o. obavio geotehničke istražne radove i izrađen je geotehnički elaborat. Izgrađen je Glavni i Izvedbeni projekt s troškovnikom izvođenja radova za sanaciju i zatvaranje odlagališta komunalnog otpada „Šćeće“. U 2018. godini je ishoda Građevinska dozvola za zahvat sanacije odlagališta i njegovo zatvaranje. Navedeno je i da na području Općine nema lokacija onečišćenih otpadom. U slučaju pojave manjih lokacija onečišćenih otpadom, odmah se saniraju.

Na području Grada Komiže planirana je izgradnja reciklažnog dvorišta u gospodarskoj zoni Ravno, za što su osigurane prostorno planske pretpostavke. *Stoga, za provedbu Plana gospodarenja otpadom nije nužna izmjena dokumenta prostornog uređenja.*

Plan djelovanja civilne zaštite

Plan se sastoji od općeg i posebnog dijela

Opći dio sadrži:

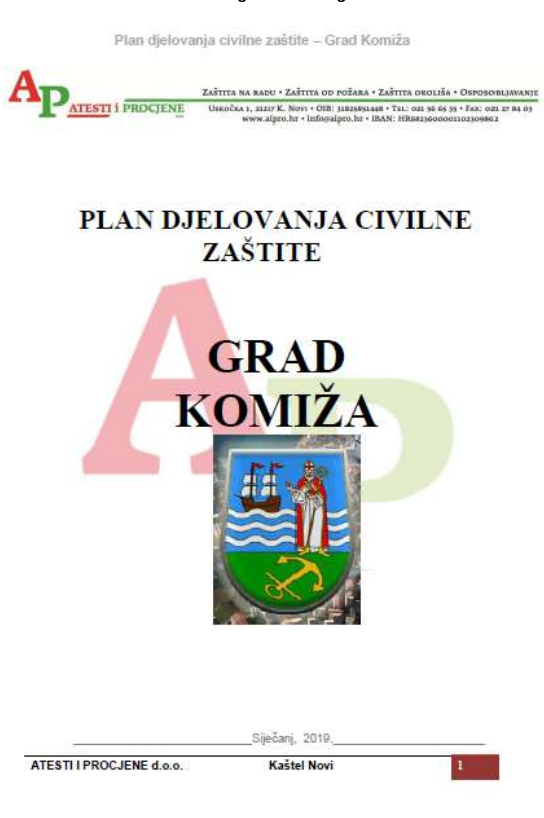
1. Upozoravanje
2. Pripravnost
3. Mobilizaciju (aktiviranje) i narastanje operativnih snaga sustava civilne zaštite
4. Opis područja odgovornosti nositelja izrade plana
5. Grafički dio

Posebni dijelovi plana djelovanja civilne zaštite jedinice lokalne samouprave sadrže razradu i operativnog djelovanja sustava civilne zaštite tijekom reagiranja u velikim nesrećama i katastrofama.

Posebni dio sadrži:

- Razradu mjera civilne zaštite u odnosu na vrstu ugroza koje su relevantne za Grad Komižu, a osobito postupanje u nesrećama u postrojenjima ili području postrojenja s opasnim tvarima
- Postupanje operativnih snaga sustava civilne zaštite Grada Komiže u otklanjanju posljedica ugroza iz vlastite procjene rizika.
- Način zahtijevanja i pružanja pomoći između različitih hijerarhijskih razina sustava civilne zaštite u velikoj nesreći i katastrofi.

Slika 18. Plan djelovanja civilne zaštite

Za provedbu Plana djelovanja civilne zaštite nije nužna izmjena dokumenata prostornog uređenja.

IV. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE

4.1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg održivog razvoja u prostoru Grada Komize s obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove

Održivi razvoj se oslanja na ideju prema kojoj razvoj ne smije ugrožavati budućnost dolazećih naraštaja trošenjem neobnovljivih izvora i dugoročnim devastiranjem i zagađivanjem okoliša. Riječ je o modelu održivosti koji stavlja naglasak na vođenje razvojne politike uz maksimalnu primjenu znanstvenih dostignuća i novih tehnologija u cilju zaštite prirode i očuvanja okoliša.

Održivi razvoj jest način proizvodnje i potrošnje koji vodi računa o prirodnim resursima ekosustava unutar kojeg se ti procesi odvijaju. Pitanje je društvene odgovornosti da procesi proizvodnje i potrošnje ne ugrožavaju sposobnost obnavljanja prirodnih resursa. Cilj održivog razvoja je trojak - teži gospodarskoj učinkovitosti (ekonomskom razvoju), društvenoj odgovornosti (socijalnom napretku) i zaštiti okoliša. Na taj se način održivi razvitak ostvaruje kroz dinamično gospodarstvo s punom zaposlenošću, ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, visok stupanj obrazovanosti građana, visok stupanj zaštite zdravlja i očuvanje okoliša.

Današnji demografski razvoj Grada možemo tipološki opisati kao *izrazitu depopulaciju*. No, budući demografski razvoj teško je predvidiva kategorija, zavisi o brojnim parametrima čije se kretanje u budućnosti i samo po sebi teško može prognozirati. U svakom slučaju gospodarski razvoj i radna mjesta, kao važni čimbenici, trebali bi i u budućnosti utjecati na održavanje stabilnog demografskog razvoja.

Usporedba popisa stanovništva iz 2001. godine s popisom iz 2011. godine pokazuje da je u Gradu Komiži, uz ostale negativne demografske trendove (negativan prirodni prirast, loša starosna struktura), došlo do pada stanovnika za 9%, stoga se u daljnjem razvoju kao ciljevi nameću;

Ublažavanje i ispravljanje negativnih demografskih kretanja i osiguranje optimalnog ukupnog kretanja stanovništva uključujući i prirodno kretanje i migracije.

Osiguranje uvjeta zadržavanja i povratka stanovništva u prvom redu daljnjim jačanjem gospodarske osnove u onim djelatnosti za koje je ovo područje predodređeno (turizam, ribarstvo, pomoračke djelatnosti i poljoprivrede), a što je moguće ostvariti posebnim investicijskim programima revitalizacije.

Kompletiranje opremanja središnjeg područja Komiža sa nedostajućim naseljskim sadržajima (komunalnom infrastrukturom - odvodnja i društvenom suprastrukturom) i drugim pratećim sadržajima koja će poslužiti kao atrakcijsko područje daljnjeg turističkog razvitka te u budućnosti utjecati na naseljavanje obalnih područja i zadržavanje stanovništva na području zaleđa.

Posebnim programima (iz oblasti: poljoprivrede i stočarstva, zanatstva, čiste industrije, specifičnih oblika turizma i sl.), i boljom prometnom povezanošću s obalom stvarati uvjete i stimulirati zadržavanje i povratak stanovništva.

Mjerama zemljišne politike i drugim instrumentima destimulirati pretvaranje gradskog prostora u vikend područja bivših stanovnika i vlasnika kuća za odmor, jer je to zauzimanje prostora uz izostanak razvojnih efekata, a problemi preostalog staračkog stanovništva *postaju sve izraženiji*.

Gospodarski razvoj ovog područja ne može se temeljiti na mehaničkom prilivu stanovništva, odnosno radne snage izvan gravitacijskog područja, jer bi u tom slučaju izvornost postala do te mjere artificialna da bi se teško održali oblici turističke privlačnosti.

Najprihvatljiviji scenarij razvoja predstavlja politiku "malih koraka" od kojih je najvažniji zaustavljanje depopulacije na način da se razvijaju centralno mjesne funkcije u svrhu okupljanja stanovništva i zadovoljenja dnevnih potreba.

Konkretne mjere koje mogu dovesti do realizacije zacrtanih ciljeva su npr. besplatan prijevoz za stanovnike otoka, oslobađanje svake vrste fiskalnih davanja za otočko stanovništvo, poboljšanje zdravstvene zaštite (ambulante, helidromi), otvaranje radnih mjesta i poticanje malih obrta tj. stimuliranje "privilegiranih zahvata" – obiteljskih gospodarstava vezanih za zemlju i posjed, rješavanje infrastrukturnih pitanja (vodoopskrba, odvodnja), bolje povezivanje s kopnom, organizacija rekreacijskih centara i kulturnog života, prihvaćanje programa i projekata koji dovode do revitalizacije područja).

Opći ciljevi gospodarskog razvoja bili bi:

- Osnovni cilj usmjeravanja gospodarskog razvoja treba polaziti od racionalnog gospodarskog iskorištavanja raspoloživih prirodnih resursa te potpunog korištenja kadrovskih potencijala.

- Oživljavanje rasta koje vodi računa o visokom multiplikativnom učinku postojećih djelatnosti jednih na druge.
- Mijenjanje modela gospodarskog razvitka ograničavanog manjkom krupne infrastrukture (voda, ceste, poljski putovi, kanalizacija, itd.) s modelom sklada gospodarstva i infrastrukture, a u cilju realizacije strategije "razvojne ravnoteže" cijelog prostora Grada;
- Razvitak onih djelatnosti koje će koristiti, čuvati i unaprjeđivati resurse, koje nisu upućene na znatniju energetska potrošnju i za koje ne treba osiguravati veće količine sirovina i repromaterijala, a koje će realizacijom strategije "malog gospodarstva" isplesti mrežu gospodarske stabilnosti ovog dijela otoka;
- Osiguranje osnovnih potreba za radnim mjestima (posebno obiteljska gospodarstva, dvojna zanimanja, i slično), odnosno, aktivnu politiku zapošljavanja koja će ograničene (po kvantiteti i kvaliteti), ali postojeće rezerve radne snage (na otoku i izvan njega) nastale naglim padom gospodarske aktivnosti, te novo pridošle u radni kontingent, produktivnije i dugoročno održivo angažirati i stvarati pretpostavke za realizaciju pune zaposlenosti.
- Povećanje ukupne efikasnosti i poboljšanje stupnja organiziranosti na razini Grada u cjelini, pojedinih poduzeća, poslovnih pothvata i svakog radnog mjesta, te poticanje poduzetničkog i menadžerskog mentaliteta.
- Ne dozvoliti monostrukturnu orijentacija gospodarstva na samo jednu granu (u konkretnom slučaju turizma) već raditi na koncepciji raznovrsne gospodarske strukture oslobođene teške industrije i zagađivača, a u cilju prilagođivanja i lakšeg prebrođivanja određenih kriznih stanja i ciklusa.
- Pored raznovrsnosti razvoja gospodarskih grana potrebno je razvijati i polivalentnost domaćinstava, odnosno gospodarstava na način osiguravanja prihoda temeljem više osnova, na većoj i kvalitetnijoj razini.

Navedeni ciljevi trebali bi se ostvarivati kroz određene poticajne i razvojne mjere, izradu razvojne dokumentacije, promicanje ulaganja u vidu izrade prostornog plana, investicijskih projekata, idejnih rješenja određenih zona i slično u smislu ulaganja po vrsti i vremenskoj dinamici.

Značajniju ulogu u budućem turističkom razvoju imat će razvoj slijedeći oblici turizma:

- Nautički sadržaji koji ima posebne privlačnosti na ovom području. Daljnji razvoj nautičkih sadržaja turizma ovog područja potrebno je usmjeriti u već izgrađene strukture u naseljima na obali, te kroz izgradnju luke nautičkog turizma na južnoj obali.
- Ribarski turizam, za koji postoje sve pretpostavke za razvoj (more sa svojom ihtiofaunom, ribarska tradicija i vještine autohtonog stanovništva).
- Izletišni turizam - obzirom na pomorsku orijentaciju, aktivnosti usmjeriti na razvoj i ovog oblika turizma.
- Športski turizam s mogućnost izgradnje športsko rekreacijskih sadržaja.

Radi daljnjeg razvoja turizma nužno je:

- Poticati razvoj komplementarnih smještajnih sadržaja u prvom redu korištenje postojećih objekata kroz privatni smještaj i prenamjenu dijela "kuća za odmor" u smještajne kapacitete mini pansione i sl.
- Nautički turizam - marine i lučice predstavljaju izuzetne atrakcije, te ovaj segment ponude treba do određene mjere protežirati zbog iznimnih pogodnosti za razvoj kao i zbog komplementarnosti odmorišnom turizmu i dohodovne atraktivnosti i povećavaju privlačnost područja.
- Naročitu pažnju usmjeriti na razvoj posebnih oblika turizma kao:

- Seoskog - turizam, i to na područjima koja nisu zahvaćena intenzivnijom izgradnjom (unutrašnjost), sa ekološki obazrivom turističkom ponudom s naglaskom na aktivnom odmoru u seoskim gospodarstvima.
- Ribarskog turizma.
- Izletišnog turizma.

Osobiti utjecaj na prostor u razvoju turizma imaju:

- novi sadržaji osobito športa i rekreacije;
- aktiviranje prirodne i kulturne baštine u funkciji turizma.

Prioritetne aktivnosti i mjere s gledišta uređenja prostora su:

- dati prednost rekonstrukciji postojećih objekata na razini europske potražnje,
- dati prednost poboljšanju infrastrukture i ekološke zaštite,
- ukoliko se grade novi objekti, dati prednost gradnji na područjima gdje je potrebna sanacija terena svake vrste, a ne na atraktivnim lokacijama,
- kod izgradnje nautičkih sadržaja ne bi se smjele dozvoliti veće promjene obalne linije nasipavanjem i otkopavanjem obale, i iste planirati unutar građevnih područja.

Poljoprivreda u budućnosti treba očuvati i koristiti zemljište za poljoprivrednu proizvodnju.

Od izuzetne važnosti je poticaj razvoju poljoprivrede u središtu i ribarstva na obali koji mogu biti komplementarni turističkoj ponudi kroz proizvodnju zdrave hrane i razvoj seoskog turizma u obiteljskim gospodarstvima i ribarskog turizma.

Pomorske djelatnosti također će biti zastupljene u gospodarstvu Komiškog područja za što postoje usporedne razvojne prednosti. Ostale djelatnosti kao uslužne, trgovačke, komunalne, servisne i djelatnosti javnih službi razvijati će su onoj mjeri u kojoj trebaju zadovoljiti potrebe osnovnih djelatnosti, stanovništva i turista kao prateće djelatnosti.

Ostale gospodarske grane koje će se razvijati biti će u prvom redu usmjeren u pravcu razvoja usluga, trgovine, zanatstva i obrta, manjih sadržaja prerađivačke industrije.

U prostornom planu treba odrediti veličinu i tip proizvodnje jedinice koja se može locirati u sklopu mješovite namjene, te one koje se mogu locirati kao posebne gospodarske zone.

Potrebno je osigurati prostorno-planske elemente koji će u prostornom smislu osigurati mogućnost navedenih gospodarskih ciljeva. To će se osigurati prvenstveno kroz definiranje prostora za gospodarski i turistički razvoj.

4.2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih prostornih planova na razini Grada Komiže

Prostornim planom uređenja naselja Komiža propisana je obveza izrade slijedećih prostornih planova za koje nije donesena odluka o izradi:

- 1. Urbanistički plan uređenja područja Podšpilja**
- 2. Urbanistički plan uređenja Oključna**
- 3. Urbanistički plan uređenja Napoje – otok Biševo**

Radi se o sanacijskim urbanističkim planovima uređenja, do njihove izrade nije moguće ishođenje lokacijskih i građevinskih dozvola. Planovima urbane sanacije propisat će se skup planskih mjera i uvjeta za poboljšanje karaktera izgrađenih područja unutar građevinskih područja. Izradom ovih planova omogućit će se rekonstrukcija i sanacija postojećih građevina (tradicijskih sklopova) kao i propisati način i uvjete interpolacije novih građevina i uređenja okoliša. Za sva naselja je potrebna izrada konzervatorske podloge.

Također je moguća i izrada:

- 4. Izmjena i dopuna UPU-a naselja Komiža** prvenstveno u svrhu preispitivanja dijela odredbi za provođenje koje predstavljaju poteškoće u provedbi.
- 5. UPU-a izdvojene ugostiteljsko turističke zone “Barjoška” – T2**, obuhvata 19,5 ha, maksimalnog kapaciteta 750 ležajeva. Predmetna zona planirana je Prostornim planom SDŽ i sukladno njemu i u PPUGK.

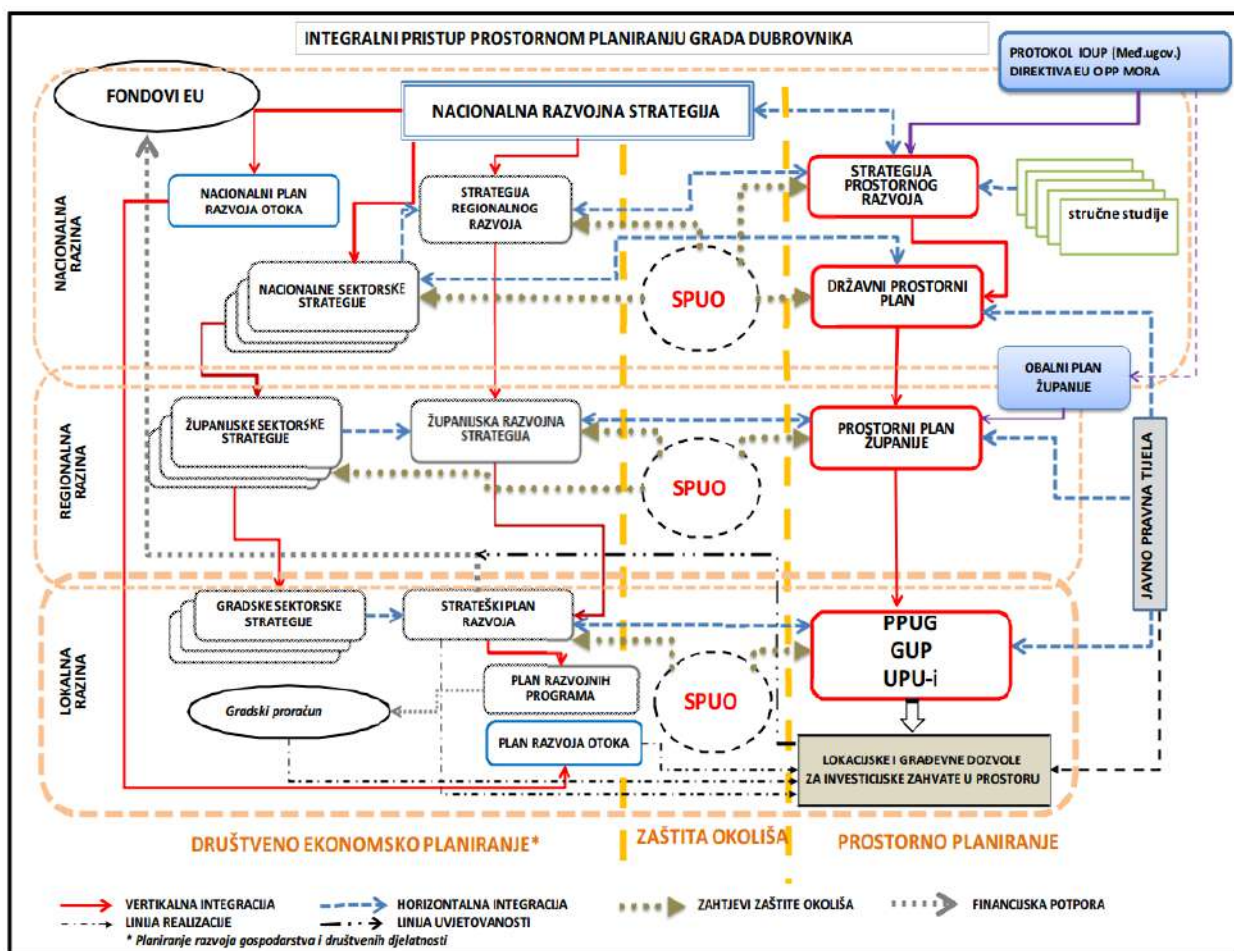
4.3. Preporuke mjera i aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja

4.3.1. Opće preporuke

Integralni pristup u planiranju održivog razvoja prostora

U pristupu strateškog planiranja prostornog razvoja Grada, potrebno je **multidisciplinarno razmatranje razvojnih opcija** kao temeljne podloge formuliranja strategija, planova i programa. Obzirom na činjenicu međuovisnosti gospodarskog razvoja, razvoja javnog sektora, infrastrukture, zaštite okoliša i prostornog uređenja, uz primjenu zahtjeva održivosti, neophodno je **u prostornom planiranju Grada Komize osigurati integralni pristup**. Integralni pristup osigurati će se vertikalnom integracijom strateških razvojnih dokumenata gospodarskog i društvenog razvoja od nacionalne do lokalne razine, te njihovom horizontalnom integracijom na odgovarajućim razinama. Prilikom integriranja i usklađivanja strateških planova sa planovima prostornog uređenja, potrebno je voditi računa o zahtjevima zaštite okoliša iz postupka strateške procjene utjecaja plana i programa na okoliš, odnosno ocjene o potrebi strateške procjene. Integriranje planova i njihovo usklađivanje iznimno je važno zbog činjenice da se financijski najzahtjevnije mjere realiziraju kroz investiranje u realizaciju zahvata u prostoru, bilo da se sredstva osiguravaju iz EU fondova, nacionalnih ili županijskih izvora ili gradskog proračuna.

Grafikon 1. Integralni pristup prostornom planiranju Grada Komize

Korištenje i zaštita prostora

Opća usmjerenja

U preispitivanju namjene prostora, planiranja infrastrukture, uređenja prostora i određivanja uvjeta korištenja prostora na području Grada Komize potrebno je polaziti od komplementarne međuzavisnosti morskog i kopnenog dijela koji čine jedinstvenu cjelinu. Na integralan način razmotriti sve elemente koji se odnose na hidrološke, geomorfološke, klimatske, ekološke, društveno-gospodarske i kulturološke sustave kako ne bi premašili **prihvatne kapacitete obalnog područja** i kako bi se spriječili negativni učinci prirodnih nepogoda. U tu svrhu, u nedostatku prostornih i urbanističkih standarda na nacionalnoj razini, potrebno je razviti vlastite prostorne i urbanističke standarde i pokazatelje za planiranje u Gradu Komizi. Isto tako potrebno je definirati pokazatelje izračuna prihvatnog kapaciteta za planiranje u obalnom području i na otocima.

Razvoj i izgradnja naselja

Uzimajući u obzir planiranu veličinu građevinskog područja, novu izgradnju u pravilu uskladiti sa trendovima kretanja stanovništva i gospodarskog razvoja. Obzirom na suvremena kretanja i pokretljivost stanovništva, prometnu dostupnost i mogućnosti virtualnog komuniciranja, sve manje stalnih i dugoročnih radnih mjesta, upitno je i nesigurno vezivati izgradnju naselja isključivo za stalno nastanjivanje i mjesto rada. Stoga bi u planiranju daljnje izgradnje kriteriji izgrađenosti infrastrukture, mogućnosti komunalnog opremanja, očuvanja krajobraza, graditeljske baštine, slike naselja, prirode i ekosustava trebali biti odlučujući.

Gradnju u planiranim a neizgrađenim područjima naselja vezivati za uređenje građevinskog zemljišta (osiguranjem dostatnih prometnica i druge tehničke infrastrukture) s racionalnim gustoćama naseljenosti. Novu gradnju u naseljima uz more uvjetovati izgradnjom sustava za odvodnju otpadnih voda, radi daljnje zaštite obalnog mora.

Aktivnostima očuvanja i obnove (rekonstrukcija, sanacija) postojećeg stambenog fonda davati isto značenje kao i novim stambenim gradnjama (osobito u povijesnim urbanim cjelinama) te ih razvijati kao kontinuiranu i programiranu djelatnost.

Neophodno povećanje tj. proširenje građevinskih područja naselja smještenih uz morsku obalu moguće je na prostorima udaljenijim od obala u dubinu kopna. Neophodno proširenje građevinskog područja vezivati također uz zadovoljavanje urbanih standarda, odnosno potreba (duljina i širina prometnica/ ha, veličina parkirnog prostora/ korisniku, udio zelenih površina i parkova, veličina javnih sportsko-rekreativskih površina/korisniku i sl.).

U planiranju razvoja i uređenja naselja uz obalu osigurati dostupnost obale i javni interes, kao i mogućnost prioritarnog korištenja za rekreaciju i pomorske aktivnosti, te uvesti odgovarajuće režime očuvanja i korištenja prirodnih plaža.

Gospodarske djelatnosti

U planiranju područja za pojedine aktivnosti u blizini obalne crte, odnosno u prostoru ograničenja (1000 m) izbjegavati planiranje djelatnosti koji po svojoj prirodi ne zahtijevaju blizinu mora, sukladno zakonskim propisima. Prilikom planiranja prostora za smještaj gospodarskih djelatnosti nužno je prethodno odrediti pokazatelje (indikatore) razvoja gospodarskih djelatnosti u cilju osiguravanja održivog korištenja prostora i smanjenja pritisaka koji premašuju prihvatne

kapacitete. U tom smislu planiranje novih ugostiteljsko turističkih zona, luka ili eventualno područja za marikulturu uz obalu potrebno je temeljiti na nosivom kapacitetu prostora, što je osobito važno za otoke koji predstavljaju jedinstveni i osjetljiv eko sustav.

Turizam

Planiranje prostora za turističke sadržaje (prvenstveno smještajne kapacitete) temeljiti na strategiji razvoja turizma, izgrađenosti infrastrukture i mogućnosti komunalnog opremanja, zahtjevima očuvanja krajobrazu, kulturne baštine, prirode i okoliša, te prioriteto prihvatnom kapacitetu. S time u vezi, za do sada planirane a neizgrađene turističke zone, preporuča se preispitivanje veličina, lokacija i kapaciteta. Eventualno novu izgradnju turističkih sadržaja treba usmjeriti na kvalitetnu dopunu i dograđivanje turističkih sadržaja koji su već djelomično ili pretežito izgrađeni. Prilikom investiranja u postojeće ili nove hotele stimulirati izgradnju samo viših i visokih kategorija.

Luke i sidrišta

Radi zaštite i očuvanje okoliša, mora i morskog dna posebno od slobodnog sidrenja plovila kojim se „preorava“ morsko dno, uništavaju staništa, lokaliteti podmorske arheologije te povećava opasnost od unosa stranih morskih mikroorganizama, potrebno je u PPUG odrediti dijelove mora za sidrenje koje je obvezno urediti sa sidrenim sustavima. U tom smislu treba omogućiti da se svako plovilo može vezati sigurno po okoliš i morsko dno, bilo unutar izgrađenih luka ili sidrišta (na plutače), a ne na vlastito sidro, odnosno da se može sidriti samo na tako uređenim sidrištima.

Za postojeće luke otvorene za javni promet, kao i za nove koje se grade u manjim lukama, naročito na otocima u kojima se ne obavlja javni pomorski linijski promet, već se prihvaćaju izletnička plovila, ograničiti broj priveza, izletničkih plovila na temelju dopuštenog prihvatnog kapaciteta obale i obalnog naselja.

Namjena mora

U planiranju korištenja mora uzimati u obzir potrebu zaštite ribolovnih staništa za pojedine zahvate i razvojne projekte (na način da se uvažuje ocjene i studije znanstvenih kuća koji se bave istraživanjem mora i ihtioflore i ihtiofaune). Pri planiranju razmještaja djelatnosti uz obalu na morskome djelu voditi računa o zaštiti akvakulturnih područja.

U svezi namjene teritorijalnog mora unutar granica područja ograničenja ZOP-a (crta 300 m od obale u moru) predlaže se sukladno sektorskim strategijama odrediti kriterije i područja mora za određene namjene.

Planiranje športa i rekreacije

Veće sportske sadržaje i igrališta planirati i graditi u cilju obogaćivanja turističke ponude uz uvažavanje prirodnih, okolišnih, geomorfoloških, hidroloških, klimatskih, ekonomskih, društvenih, kulturnih i drugih značajki prostora.

Planiranje i korištenje plaža kao složenih sustava objedinjenja kopna i mora, iznimno vrijednih prirodnih staništa, te značajnih prostora u smislu prirodnog, društvenog, gospodarskog i rekreacijskog potencijala treba biti takvo da budu pristupačne svima pod jednakim uvjetima s kopnene i morske strane.

Potrebno je planskim mjerama osigurati da uz što manju izmjenu prirodnog obilježja budu infrastrukturno i sadržajno opremljene (tuševi, kabine i sanitarni uređaji, prateći uslužni i ugostiteljski sadržaji), označene i zaštićene s morske strane.

Na području otoka kroz planska rješenja promicati po okoliš prihvatljive aktivnosti. Planska rješenja trebaju biti usklađena sa drugim strategijama na obalnom području, planovima i programima.

Na nenaseljenim otočićima i hridima s pretežitim ili potpunim prirodnim ambijentom predlaže se očuvanje od svake gradnje i potrebe zadržavanja izvornih značajki. Isti se mogu koristiti prvenstveno za istraživanja i ograničenom, isključivo rekreativnom posjećivanju.

Zaštita okoliša

Potrebno je posebnu pažnju obratiti očuvanju i zaštiti okoliša kao temeljnog resursa Grada Komize. Sustavnim djelovanjem i stalnim nadzorom u znatnoj se mjeri može smanjiti onečišćenje tla i voda. Potrebno je riješiti odvodnju otpadnih i oborinskih voda. U cilju smanjivanja oborinskih voda i s tim u vezi onečišćenja obalnog mora potrebo je propisati stroge uvjete očuvanja upijajućih površina.

4.3.2. Preporuke, mjere i aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja

Preporuke, mjere i aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja Grada Komize daju se u cilju osiguravanja uvjeta za održivi prostorni razvoj kroz izradu izmjena i dopuna/ novih prostornih planova a koji se može osigurati sagledavanjem slijedećih aspekata:

- **Racionalnosti korištenja prostora;** zauzetost prostora Grada Komiza građevinskim područjem sukladno važećem prostornom planu iznosi svega 2,5% ukupne površine što predstavlja racionalno korištenje. U prostoru su jasno sačuvane postojeće naseljske strukture i povijesne jezgre te je u budućoj izradi prostorno planske dokumentacije potrebno zadržati pažljiv odnos prema prostoru, planskim mjerama omogućiti sanaciju i unaprjeđenje slike naselja. Problem može predstavljati eventualno osnivanje novih, izdvojenih zona ugostiteljsko turističke namjene (Barjaška), za koje je potrebno osiguranje komunalne i prometne infrastrukture i formiranje struktura primjernih području Grada Komiza.
- **Planiranje gradnje izvan granica građevinskog područja;** bilo da se radi o gradnji prometnica i infrastrukturnih građevina tj. svih građevina koje se sukladno Zakonu mogu graditi izvan granica građevinskog područja, potrebno je u prostornim planovima definirati mogućnosti gradnju u suglasju s vrijednostima prirodnog i kultiviranog krajobraza. Pri tome je potrebno sačuvati od bilo kakve izgradnje najvrijednije uzmorske kopnene padine kopnenog dijela priobalja i otočkih polja. Gradnja izvan granica građevinskog područja treba biti strogo planski kontrolirana jer negradivi prostor otoka, bilo da se radi o šumskom, a posebno o poljoprivrednom području od izuzetne je važnosti za otočno gospodarstvo i očuvanje kulturnog krajobraza otoka u cjelini.

- **Planiranje morskog područja;** konflikti u korištenju morskog područja su izraženi bilo da se radi o potrebama međunarodne luke otvorene za javni promet – Luke Komiža, potreba državnih i županijskih luka, privezišta, sidrišta, luka nautičkog turizma, ribarskih luka te posebno izraženih potreba za komunalnim vezovima lokalnog stanovništva. Problem je izražen i u međuutjecaju različitih aktivnosti koje koriste bliski morski prostor (plaže, luke, sidrišta, morski plovni koridori i sl.). Stoga se u prostornim planovima koji će se izrađivati za gradsko područje posebna važnost treba pridati planiranju morskog područja.
- **Bespravna izgradnja;** iako je bespravna izgradnja po definiciji izvan sustava prostornog uređenja, pravovremenim djelovanjem inspeksijskih službi osigurati nultu toleranciju na bespravnu izgradnju. Bezakonje u prostoru i nasilje nad prostorom, prirodom i njegovim povijesnim i identitetskim vrijednostima, najkraći je put za uništenje perspektive održivog razvoja gradskog područja.
- **Utjecaj klimatskih promjena na komunalnu infrastrukturu i planiranje obalnih područja;**
 Osnovne posebnosti komunalne infrastrukture u obalnim zonama su utjecaj mora, te izrazito sezonska neravnomjernost korištenja. Zbog turističke privrede koja je sezonskog karaktera rad i opterećenje infrastrukture je vrlo neravnomjerno tijekom godine s visokim opterećenjem tijekom ljetne vršne sezone i višestruko manjim tijekom zimskog perioda. Ova neravnomjernost bitno utječe na održivost infrastrukture, a još više će utjecati u budućnosti zbog značajnog utjecaja klimatskih promjena. Dizanje srednje razine mora i time uzrokovano dizanje razine podzemnih voda u priobalnom području će dovesti do infiltracije mora u septičke jame, revizionna okna, uređaje za pročišćavanje otpadne vode i druge objekte kanalizacije kao i u same kanale. To će povećati salinitet otpadnih voda i time uzrokovati koroziju i propadanje materijala i dijelova sustava. Klimatske promjene će zahtijevati adaptaciju već izgrađenih obalnih zidova.
- **Planiranje obnavljanja plaža;**
 Gubitak obala zbog obalne erozije izazvane većim hidrodinamičkim djelovanjima mora ili promjenom strujanja mora može se sanirati nasipanjem obala. Materijal koji se nasipa mora odgovarati značajkama obale i njenoj namjeni. Unošenje drugačijih čvršćih materijala u obalni prostor i more dovodi do primjena lokalne cirkulacije mora i time do novih erozijskih procesa i mijenjanja značajki i oblika obala. Zato se ove aktivnosti moraju dobro planirati.
- **Poboljšanje kvalitete izgrađenog okoliša;** važan element funkcionalnosti naselja i izgrađenog okoliša je sustav javnih površina (uključujući i prometnice kroz koje se vode infrastrukturni sustavi), kao i javnih sadržaja. Fizionomsko morfološka obilježja odnose se na kvalitetu oblikovanja prostora, kompozicijske vrijednosti matrice naselja, poštivanje zatečenih krajobraznih vrijednosti i vrijednih elemenata lokalne tradicijske tipologije naselja.

4.3.3. Smjernice za izradu prostornih planova Grada Komiže (PPU,UPU naselja Komiža)

U PPUG i UPU-u potrebno je uskladiti postavljene ciljeve i smjernice sa postojećim trendovima prostornog razvoja i uređenja posebno na užem području (održivi razvoj Grada Komiže, čuvanje identiteta Grada kroz očuvanje povijesnih i prirodnih vrijednosti; čuvanje krajobraznih vrijednosti prostora).

U planovima višeg reda, posebno Urbanističkim planom uređenja definirati uvjete i način za urbanu preobrazbu tj. propisati skup planskih mjera i uvjeta kojima se mijenjaju tj. unaprijeđuju izgrađeni dijelovi građevinskog područja definiranjem mreže javnih površina, namjene i oblikovanja građevina.

Preispitati urbanističke parametre (lokacijske uvjete) i njihovo usklađenje sa vrijednostima prostora i mogućnostima prostornog okruženja kao npr. odredbi vezanih za rekonstrukciju postojećih građevina, neprimjereni urbanistički parametri, visine, udaljenosti i sl., širine pristupnih prometnica).

Neophodno je i usklađivanje odredbi za provođenje planova višeg (PPUG) i planova nižeg reda (UPU) radi otklanjanja nedosljednosti u provođenju planova na različitim područjima Grada.

U provedbi planova višeg reda detaljnije sagledati potrebu izrade planova urbane sanacije za neplanski izgrađene dijelove, posebno užeg gradskog područja, kojima bi se definirao skup planskih mjera u cilju poboljšanja karakter izgrađenih područja.

4.4. Institucionalne pretpostavke za izradu i provedbu dokumenata prostornog uređenja:

Potrebno je ažurirati katastar (austrijske izmjere) i zemljišne knjige otežavaju provedbu učinkovite zemljišne politike, uzrokuju manipulaciju s građevinskim zemljištem i otežavaju provođenje investicija.

Za čitavo područje osigurati vektorizirane katastarsko topografske podloge sa DOF-om u HTRS projekciji.

Izgrađenu prometnu i drugu infrastrukturu potrebno je u potpunosti provesti u katastru i zemljišnim knjigama, te izraditi katastar infrastrukture.

Za obalu je potrebno utvrditi pomorsko dobro, a izbjegavati praksu njegovog utvrđivanja po zahtjevu potencijalnih investitora ili JLS, što otežava upravljanje odnosno gospodarenje pomorskim dobrom.

Unaprijediti i koristiti zakonima propisane instrumente uređenja građevinskog zemljišta (izvlaštenje, osiguranje površina za javne potrebe i sl.), što će olakšati kvalitetno uređenje novo - urbaniziranih dijelova. Posebno se naglašava potreba uvođenja instrumenta urbane komasacije.

V. POPIS KRATICA, TABLICA, SLIKA I GRAFIKONA

Popis kratica:

Izvješće - Izvješće o stanju u prostoru

EU - Europska unija

RH - Republika Hrvatska

Županija Splitsko dalmatinska

JLS - Jedinica lokalne samouprave

MRRFEU - Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije

DZS - Državni zavod za statistiku

AZVO - Agencija za znanost i visoko obrazovanje

HZJZ - Hrvatski zavod za javno zdravstvo

AZO - Agencije za zaštitu okoliša

DGU - Državna geodetska uprava

NKPJS - Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku

Strateški program - Strateški program ruralnog razvoja

HAKOM - Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti

HOPS - Hrvatski operator prijenosnog sustava

HEP - Hrvatska elektroprivreda

HEP ODS - HEP- operator distribucijskog sustava

INA - Industrija nafte

ŽUC - Županijska uprava za ceste

ŽCGO - Županijski centar za gospodarenje otpadom

NN - Narodne novine

PPSDŽ - Prostorni plan Splitsko dalmatinske županije

ID PPDNŽ - Izmjene i dopune prostornog plana Splitsko dalmatinske županije

PPUG/O - Prostorni plan uređenja Grada/općine

UPU - Urbanistički plan uređenja

ZOP - Područje prostora ograničenja zaštićenog obalnog područja mora

LAG - Lokalna akcijska grupa

LNT - Luka nautičkog turizma

TRP - Turističko razvojno područje

TP - Turističko područje

TZ - Turistička zona

MRS - Mjerno redukcijaska stanica

ES - Ekvivalent stanovnik

UPOV - Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda

GIS - Geografski informacijski sustav

POP - Područja očuvanja značajna za ptice

POVS - Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove

Popis slika

Popis tablica

Popis grafikona

VI. IZVORI PODATAKA

Korištena literatura:

1. Prostorno planska dokumentacija Grada Komiže i Splitsko dalmatinske županije